

ARKIV

00/2200-3

UNIVERSITETETS
OLDSAKSAMLING

FREDERIKS GATE 3
0164 OSLO 1

Gårds/bruksnavn	
Sand	
Gnr./br.nr. 172/9	
Kommune Ullensaker	Fylke Akershus
Sogn	Prestegjeld
Eier/bruker	
Gjelder: 31. mai-11 juni 1999 Arkeologisk utgravning i reguleringsplan for "Solhellinga"	
Flyfoto	Kartref. M 711 1915 II CR 052 - 5 - 2
Innberetning ved: Lene Melheim	Dato 25. februar 2000

RAPPORT FRA ARKEOLOGISK UNDERSØKELSE PÅ «SOLHELLINGA», SAND 172/9, ULLENSAKERKOMMUNE, AKERSHUS FYLKE

ved Lene Melheim

1. BAKGRUNN FOR UNDERSØKELSEN

I forbindelse med reguleringsplan for et planlagt boligområde på «Solhellinga», ble det foretatt en arkeologisk registrering i planområdet. Registreringen ble utført i tidsrommet 20.04-22.05.98, i form av en maskinell flateavdekning med åpning av 21 prøvesjakter. Under registreringen ble det avdekket 40 strukturer. I tillegg ble det funnet et spinnehjul og et bryne av sandstein. Flere av strukturene ble tolket som mulige fotgrøfter til utpløyde gravhauger. Ettersom man har koblet jordstykket til den såkalte Smedengen, der Lorange gravde ut flere gravhauger fra yngre jernalder, var det ikke usannsynlig at det kunne ligge gravhaugrester eller fotgrøfter her. Se nedenfor (4.2) om dette. I tillegg avdekte prøvesjaktningen flere sikre kokegroper, samt en rekke udefinerte strukturer og en mulig hulvei. Se registreringsrapport ved Lasse Andersson for Fylkeskultursjefen i Akershus (av 22.05.98) for detaljer.

Etter registreringen ga Universitetets Oldsaksamling dispensasjon fra kulturminneloven med vilkår om arkeologisk undersøkelse (brev av 30.09.98). Denne undersøkelsen ble berammet til våren 1999 og kostnadsberegnet til maksimalt 300.000,- pluss utgifter til gravemaskin og sålding. Kostnadene skulle dekkes av tiltakshaver, Grefsen eiendom AS. Ettersom tiltakshaver reagerte på at anleggsarbeidet ikke kunne igangsettes i løpet av vinteren, ble det avholdt et møte mellom representanter for de forskjellige partene. Der ble det bestemt at Akershus Fylkeskommune skulle foreta utvidede registreringer for å ytterligere avgrense området som skulle utgraves, slik at byggingen kunne igangsettes. Fylkeskommunen fikk tillatelse til å grave ut to enkeltliggende kokegroper og prøvegrave i andre strukturer (se brev av 04.11.98, samt rapport fra Jostein Bergstøl av samme dato). Noen av de mulige fotgrøftene og flere andre strukturer som var avdekket under registreringen, viste seg å være moderne nedgravninger. Etter dette ble et felt i sør mellom prøvesjakt 6 og 16 avsatt til utgravning våren 1999 (se vedlegg 7.3 for nærmere bestemmelse). I utgangspunktet var det 12 strukturer som virket lovende i det avgrensede utgravningsområdet.

Det skal bygges rekkehus og eneboliger på stedet. Se vedlagt situasjonskart med rammetillatelse for bebyggelsen (vedlegg 7.3). Byggingen var allerede godt igang i den ferdigundersøkte delen av området da vi ankom.

2. TIDSROM OG DELTAKERE

Utgravningen ble gjennomført i løpet av to uker (31.05-11.06.99) og omfattet 6 ukeverk. I tillegg ble én ekstra person hyret inn de to siste dagene. Dette skyldtes at det var påkrevet å snitte og dokumentere en rekke strukturer i tilknytning til huset (hus II), som ble funnet den siste uka.

Lene Melheim var feltleder, mens Birgit Tansøy og Torgrim Sneve Guttormsen var feltassistenter. Steinar Kristensen deltok som feltassistent 10.06-11.06. Gravemaskinfører var Håvard Nilsen, som var ansatt av Grefsen eiendom AS. Wilhelm Front deltok tirsdag 01.06 med metalldetektor, assistert av Lars Front. Vi målte selv inn strukturene og funnene. Ettersom flere sikre strukturer ikke var undersøkt etter endt utgravning, ble det i samråd med tiltakshaver bestemt at feltleder Lene Melheim kunne bruke noen dager av etterarbeidet til dette. Det resterende arbeidet ble utført fra 16.06-18.06. I tillegg deltok Lil Gustafson noen timer den 16.06 og 18.06.

3. FORMIDLING

Utgravningen vakte ingen oppmerksomhet i lokalmiljøet eller den lokale pressen. Antagelig skyldes dette at man p.g.a. Gardermo-undersøkelsene er godt vant med utgravninger i området. Representanter for Akershus Fylkeskommune var innom. Tiltakshaver viste stor interesse for gravningen, og arkitekt Atle Klungrehaug var på besøk ved et par anledninger. Lil Gustafson ble intervjuet av NRK Østlandssendingen den 18.06 kl 12.20 om utgravningen på Sand.

4. LANDSKAP, FORNMINNER, VÆR- OG UTGRAVNINGSFORHOLD

4.1 Landskapet

Det registrerte området var avgrenset av Gamleveien i nord, Sandshagan i øst og Sand gård i vest. I søndre del av dette området var det en konsentrasjon av strukturer, og et stykke på ca 3 mål var satt av til utgravning. Utgravningsområdet ligger i dyrket mark på en fin, godt drenert flate som heller svakt mot sørvest. Deretter heller terrenget kraftigere ned mot et fuktig område med endel løvtrær i sør. De fleste strukturene lå på brinken like før den brattere helningen.

Fra lokaliteten er det vidt utsyn i alle retninger, bortsett fra mot øst, der det er skog. Man kan således ikke se selve Raknehaugen. Det er imidlertid god visuell kontakt med Hovin kirke og haugene ved Hovin skole i sørøst, og godt utsyn sørvestover.

4.2 Fornminner

I registreringsrapporten knyttes planområdet direkte til den såkalte Smedengen, der Lorange gravde ut flere hauger i 1869 (Ab 1869:111) og seinere (UOÅ 1945-48:92-92). Herifra er det funn fra yngre jernalder. Det var derfor ikke usannsynlig at det kunne ligge overpløyde gravhaugrester

på det regulerte jordstykket. Etter de lovende resultatene fra prøvesjaktingen var utgravningen i utgangspunktet innrettet mot denne problemstillingen.

Det er allikevel nokså stor usikkerhet knyttet til beliggenheten av Smedengen. Det er mulig at Smedengen er et navn som har blitt brukt på gravfeltet i Sandshagan like øst for det regulerte området (se Skre 1996:284-288). Allerede i 1922 knytter Petersen (innberetning i top.ark av 16.08.22) Smedengentil et lite gravfelt på et bruk solgt fra gården Sand. Dette lå sørøst for gården og like opp for et sandtak, og ble eid av en smed. Haugene viste ifølge Petersen spor etter inngrep. Eieren på Sand, Ole Georg Sand, omtaler noen hauger Lorange hadde gravd ut ved sandtaket i Sandshagan i et brev (av 22.12.40, i top.ark.). Sand bruker ikke navnet Smedengen, men ettersom det ikke er nevnt andre steder at Lorange har gravd i Sandshagan, kan det dreie seg om den såkalte Smedengen. Johan Johnstad behandler Smedengen som et eget lite gravfelt i boka Kirkestedet Hovin ved Raknehaugen (1959:30-31). Under ØK-registreringen i 1970 (rapport i top.ark. av 25.07.70.) flettes disse opplysningene sammen og kobles til en haugrest (ID 010289) og flere antatte haugrester, d.v.s. ujevne forhøyninger i terrenget, i et beiteområde ca 200 m sørvest for våningshuset på Sand og noe vest for de bevarte gravhaugene i Sandshagan. Under en arkeologisk undersøkelse på dette stedet i 1989, viste forhøyningene seg å være åkerterasser, d.v.s. spor etter forhistorisk jordbruk (se innberetninger i top. ark. ved Haraldsen av 05.10.88 og 24.06.89). Disse ble C-14 datert til AD 430-650 (kalibrert), altså folkevandringstid/merovingertid.

Det er som det framgår usikkert om det undersøkte området kan kobles til Smedengen og funnene derifra. Men utgravningsområdet ligger uansett i et svært funnrikt område, med kjente fornminner på alle kanter. Gravfeltet i Sandshagan besto i 1970 av 9 gravhauger fra jernalder. Raknehaugen ligger ca. 750 m sørøstover. Mange av gravfunnene i området skriver seg fra første del av yngre jernalder (f.eks. gravfeltene på Ljøgot og Haug). I tillegg kommer altså dateringen av åkerbruk på stedet fra overgangen mellom eldre og yngre jernalder. Det er også funnet et spinnehjul like sørøst for gården Sand, og et spinnehjul og en spydspiss like nord for Gamlevegen (se rapport ved Lasse Andersson).

4.3 Utgravningsforholdene

Et 30-40 cm tykt matjordlag dekket undergrunnen i hele utgravningsområdet. Det var forholdsvis lett å se overgangen mellom åkerjord og undergrunn. Undergrunnen besto av finkornet, lys gul sand og det var lett å se strukturene etterhvert som gravemaskinen fjernet åkerjorda. Enkelte steder var det imidlertid lommer av silt eller leire og partier med løsere masser og innblanding av strandrullet stein. Men i all hovedsak var undergrunnen steinfri. På 30-40 cms dyp ble undergrunnen imidlertid svært fuktig og det var vanskelig å avgrense enkelte av strukturene nedover. På denne dybden var sanda grovere, med innslag av strandgrus og mindre vannrullede steiner.

4.4 Værforholdene

Værforholdene varierte. Det var for det meste oppholdsvær og endel sol den første uka. Forholdene var svært gode både for å oppdage og avgrense strukturer. Mot slutten av uka var det

mye sol. Det var vanskeligere å avgrense strukturene i den sterke sola, og deler av feltet tørket helt opp. Vi dekket derfor til endel strukturer med svart plast. Den andre uka regnet det mye, tildels i strie strømmer. Dette gjorde det noe vanskelig å tegne og fotografere. Vi måtte dessuten rense fram endel strukturer gjentatte ganger, siden regnværet raskt visket dem ut. Etersom undergrunnen besto av sand hadde værforholdene imidlertid ikke noen særlig innvirkning på snittehastigheten.

5. UTGRAVNINGEN

5.1 Metode og prioriteringer

Metoden som ble brukt var altså maskinell flateavdekning. Gravemaskinen skrapte bort matjordlaget med flatt skjær, og vi krafset bort det som eventuelt lå igjen av matjord. Strukturer som ble oppdaget under avdekningen ble merket med spiker og seinere rensset fram igjen. I området med mange strukturer, d.v.s. innenfor og omkring hus II, ble det dessuten oppdaget en god del strukturer ved 2. gangs opprenskning.

Hele tiden fulgte 1-2 personer gravemaskinen, mens resten snittet og dokumenterte allerede definerte strukturer og rensset fram og avgrenset nye. Da det ble klart at vi hadde med en vegg og et hus å gjøre, brukte vi endel tid på å gjøre tolkninger av husets konstruksjon. Seinere prioriterte vi strukturer som kunne knyttes til huset.

Strukturene ble snittet mot nord, d.v.s. at søndre del ble utgravd, mens nordre del ble stående. Dette fulgte vi som et prinsipp, bortsett fra i de tilfellene det var viktig å undersøke eventuelle overlappinger eller hvis det var andre hensyn som måtte tas (f.eks. når det gjaldt vegggrøfta og stolpehullene). Ved ett tilfelle ble en kokegrop snittet mot sør (S 100). Strukturene ble snittet og dokumentert fortløpende, d.v.s samme person har stort sett tegnet og fotografert i plan, snittet, eventuelt såldet, tegnet og fotografert i profil og tatt kullprøve.

Vi snittet tilsammen 58 strukturer. Et lite antall strukturer ble avvist ved snitting og er derfor ikke tatt med her. Av de snittede strukturene var det 12 kokegroper, 19 stolpehull, 1 vegg, samt 18 nokså store groper. Endel av disse ble tolket som avfallsgroper. Andre var sterkt varmepåvirket. I tillegg kommer 7 små groper som var vanskelige å tolke. Noen av groperne i de to siste kategoriene er muligens moderne.

I tillegg avgrenset og nummererte vi en rekke strukturer som ikke ble snittet. Disse ble målt inn og beskrevet verbalt. Deretter fikk de en tentativ tolkning i forhold til andre definerte strukturer på feltet. Strukturer som ble avskrevet underveis ble ikke tatt med på innmålningen. Alt ialt har 57 strukturer kun fått en verbal beskrivelse. I tillegg kommer tre innmålte strukturer hvor beskrivelse mangler.

Nummereringen (S-nr.) ble gjort fortløpende etterhvert som strukturene ble snittet. For å unngå sammenblanding med numrene som var gitt under registreringen, begynte vi på S-nr. 100. Totalt

ble 145 S-nr. brukt (S 100-245). De strukturene som allerede hadde fått nummer, ble omnummerert. S-nr. fra registreringen står i parentes etter S-nr. fra utgravningen i lista over strukturer og på tegningene.

Ettersom det var såpass mange strukturer og minst to hus, ble det i samråd med Lil Gustafson bestemt at vi skulle måle inn strukturene selv ved hjelp av Pen Map. Dette tok tilsammen ca 3 dagsverk, men var etter vår mening hensiktsmessig. Av denne grunn ble ikke vegg-grøfta til hus I tegnet i plan. Formen skulle framgå klart av innmålingen.

Vi brukte en laserteodolitt (Leica TC 500) med speilrefleksmottaker og bærbar PC (med programvare Pen Map versjon 2.25). Vi benyttet oss av to allerede etablerte fastpunkter (ETABL.P.01: *x: 239 660.3, y: 22 775.94, h: 198.38*, ETABL.P.02: *x: 239 719.23, y: 22 790.88, h: 199.18*) for å sette opp våre egne lokale fastpunkter (LOK.P.03: *x: 239 680.94, y: 22 724.66, h: 198.447*, LOK.P.04: *x: 239 637.7, y: 22 780.409, h: 197.617*, LOK.P.05: *x: 239 643.532, y: 22 699.743, h: 195.66*) for innmålningsperioden. LOK.P.03 ble brukt som totalstasjon under hele måleperioden med de to andre LOK.P. som orienteringspunkter.

Noen strukturer ble ved en feil ikke innmålt. Disse er seinere lagt inn på kartet. De er tegnet inn på Pen Map ved metoden Free Node. Avtanden til nærliggende strukturer danner utgangspunkt for lokaliseringen (dette gjelder S 228, 241, 242, 111, 122, 155, 162, 163, 164, 237).

Det ble brukt metalldetektor én dag. Metallsøkeren gikk over åkerjorda og i massene som gravemaskinen etterlot seg ved avdekningen. Dessuten gikk han over de avdekte strukturene. De fleste utslagene var moderne jernskrot, noen knapper og endel spikre. Det ble funnet 1 hestesko som kan være fra middelalder (Funn 1). Denne ble funnet i massene som hadde ligget like over undergrunnen, men ble ikke målt inn ettersom lokaliseringen var usikker. Foruten denne, ble noen nagler og jernklumper som kan være forhistoriske tatt inn og lokalisert i forhold til prøvesjaktene. Det var bare i området mellom prøvesjakt 15 og 16 at metallsøkeren gjorde funn som ble tatt inn. Ettersom det ikke virket sannsynlig at vi hadde med overpløyde gravhauger å gjøre, ble Wilhelm Front bare benyttet denne ene dagen. Det ble bestemt i samråd med Lil Gustafson at han skulle kontaktes igjen dersom det dukket opp funn som gjorde dette hensiktsmessig.

Øvrige funn ble enten målt inn eller lokalisert i forhold til struktur. Funn som kunne knyttes til en struktur har fått nummer etter strukturen og evt. undernummer/bokstav. Andre funn er nummerert fra 1-7.

5.2 Arbeidets forløp

Vi begynte med å lokalisere og rense fram de 12 mest lovende strukturene fra registreringen. Blant disse var det 7 kokegroper (S 20, 25, 26, 27, 28, 29 og 36 i registreringsrapporten) som ble snittet, de fleste av dem i løpet av de første dagene. Vi undersøkte de øvrige strukturene, hvorav 4 var tolket som fotgrøfter til utpløyde gravhauger (S 11, 19, 21 og 30 i reg. rapp.) og 1 som en mulig hulvei (S 10 i reg. rapp.).

S 11 var definert som en sikker utpløyd gravhaug. Etter opprenskning sto vi imidlertid igjen med et annet inntrykk. Det var nærmest umulig å se noe fyllskifte i den tørre sanda. Om morgenen dagen etter trådte strukturen imidlertid tydelig fram, og var riktignok en oval ring som i fasong kunne minne om en fotgrøft. Men massen var mørk gul og siltig, ikke mørk og humusholdig som pleier å være tilfellet med fotgrøfter. Ved snitting ble det påvist at det måtte dreie seg om en naturlig siltlomme med et parti sand i midten (se prinsippsskisse). Slik fikk vi også en forklaring på hvorfor strukturen avtegnnet seg så klart etter nattens dugg.

S 19 og 21 viste seg også å være naturlige siltlommer. S 30 derimot besto av mørkere masser, og var som reg. rapp. sier ca. 11 m lang. Den var imidlertid rett og viste ingen tegn til krumning, vi definerte den som en mulig vegg (se under 5.3 om dette), som endte i en grop av uviss funksjon.

S 10 var definert som en mulig hulvei. Vi ble ikke særlig kloke på denne strukturen, som lå i sterkt hellende terreng ned mot det fuktige området i sør. Strukturen var stor (ca 11 m lang), uregelmessig, trekantformet og besto av kullholdig sand. Det ble gjort tre snitt, som viste at den var tykkest i de høyestliggende partiene i øst. Dette kunne tyde på en viss utglidning, noe også formen vitnet om. Kullmile ble foreslått, men strukturen inneholdt for det meste kullstøv og ingen større kullbiter. Vi avskrev den helt som hulvei og strukturen ble ikke målt inn eller gitt nytt S-nr.

Foruten de registrerte strukturene dukket det fram enkelte mindre strukturer ved opprenskning. Vi tok utgangspunkt i et par særdeles lovende stolpehull i prøvesjakt (PS) 15 og begynte avdekningen i området mellom PS 15 og PS 14. Da det ikke var mange treff i denne retningen, avdekte vi mellom PS 15 og PS 16 istedenfor. Her dukket det opp et stolpepar til. Det ble imidlertid med disse 4 (hus I), og det var forøvrig få andre strukturer i denne delen av feltet. Ettersom det var en klar konsentrasjon av strukturer i PS 13, arbeidet vi oss videre østover fra PS 14, og regnet området som avgrenset mot vest. Vi hadde også fått en nokså klar formening om hvor langt nord og sør det var nødvendig å avdekke. Der terrenget flatet helt ut i nord var det en klar nedgang i antallet funn. Dette stemte godt med resultatene fra registreringen. Sørøver var det også en markant nedgang, idet terrenget begynte å helle ganske sterkt. Etter denne avgrensningen avdekte vi videre østover inntil PS 11. I nördøstre hjørne av det avsatte området hadde byggingen allerede startet, og satte en naturlig avgrensning denne veien. Totalt avdekte vi et område på ca. 2,4 mål.

Gravhaugresten ID 010289 ligger i sørøst, utenfor det av utbyggingen berørte området, på skillet mellom bnr. 113 og 4. Fordi disse brukene opprinnelig var med i reguleringsplanen, skulle undersøkelsene også omfatte haugresten. Ettersom den ikke kom til å bli berørt av utbyggingen, så vi ingen grunn til å grave i haugen. Undersøkelsen begrenset seg derfor til metallsøking i de utkastede massene og over haugens overflate. Dette resulterte ikke i funn. Haugen er sterkt maltraktert, da det etter ØK-registreringen også er satt ned en betongkum i den.

5.3 Beskrivelse av feltet som helhet

I nordre del av det åpne feltet lå det et gammelt vannrør, her virket massene noe omrota i en 1 m bred sone. Ved siden av vannledningen var det få åpenbare moderne forstyrrelser, bortsett fra

en mengde avtrykk etter små hesje- eller gjerdestaur. Disse skilte seg fra andre strukturer som ble definert som små stolpehull først og fremst p.g.a. farge og masse. Enkelte steder var det plogfurer, men disse forsvant ved krafning, og gikk ikke særlig dypt ned i undergrunnen. Vi lokaliserte én moderne dreneringsgrøft, men denne kom ikke i konflikt med noen av strukturene, og ble derfor ikke innmålt.

Noen av strukturene som ble avdekket og dokumentert kan være fra nyere tid, ettersom de inneholdt trerester og ubrent bein. Muligheten for at de kan være forhistoriske holdes allikevel åpen inntil C-14 dateringer foreligger, ettersom det kan virke som om bevaringsforholdene er svært gode på stedet. Dette *kan* skyldes at åkerjorda har ligget som et fuktig lokk over den finkornede sanda, mens fukt samtidig har trukket opp fra undergrunnen. Enkelte strukturer «lukket» rått og moderne. Noen ble avvist fordi de inneholdt tegl. Men jevnt over var det ingen massive innslag av moderne avfall o.l. slik som tilfellet var i nordre del av det registrerte området (se rapport ved Jostein Bergstøl).

Noen strukturer var svært grunne og var åpenbart blitt ødelagt ved pløying. Dette gjaldt f.eks. enkelte kokegroper. Andre lå svært dypt, bl.a. to kokegroper som tegnet seg som humusholdige strukturer på overflaten og først etter 20-30 cm viste seg å inneholde store mengder kull og skjørbrent stein. Dette *kan* tyde på flere bruksfaser på stedet. I området mellom hus I og hus II var det påfallende funntomt. Allikevel er det mye som tyder på at hus II har fortsatt denne veien. Det kan tenkes at eventuelle forhistoriske spor i større grad er fjernet i dette området.

I østre og sørøstre del av det avdekte området, like nedenfor hus II, var det et 1-2 cm tykt, brunspettet lag mellom åkerjorda og undergrunnen. Dette lå som et teppe over strukturene, men var vanskelig å avgrense ettersom det forsvant fort ved opprensning. Vi prioriterte derfor strukturene som lå under. Muligens var dette et tynt kulturlag.

5.4 Beskrivelse av strukturer

Jeg finner det ikke hensiktsmessig å beskrive alle strukturene enkeltvis her. Når det gjelder de snittede strukturene er disse godt dokumentert gjennom plan- og profiltegninger, verbalbeskrivelse på tegning og fotografier. Se liste over strukturer (7.10) for oversikt. De strukturene som ikke ble snittet er beskrevet i et vedlegg (7.11). Det som følger her er derfor en gjennomgang av strukturene i forhold til kontekst. D.v.s. jeg vil beskrive de viktigste strukturene innenfor det som er tolket som 2-3 hus. Dette blir en mer generaliserende beskrivelse, for detaljer om hver enkelt struktur henvises det til strukturliste.

5.4.1 Hus I

Hus I var en firstolpers konstruksjon som besto av S 116, 117, 118 og 119. Den lå i den vestlige delen av feltet. Det er usikkert om denne konstruksjonen er forhistorisk, ettersom det ble funnet rester av trestolper i to av stolpehullene (S 117 og 118). I S 117 var store deler av stolpen bevart og det ble dessuten funnet et ubrent dyrebein i bunnen av nedgravningen. Slike firstolpers konstruksjoner er imidlertid kjent fra mange perioder av forhistorien, fra yngre bronsealder til

ynge jernalder (se f.eks. Göthberg et al. 1995). Under Gardermoprojektet ble det funnet to slike, henholdsvis fra eldre jernalder og middelalder (Helliksen 1997). Bortsett fra de meget godt bevarte stolpene og den ubrente beinbiten, var det ingenting som indikerte at konstruksjonen var moderne. Det var f.eks. ingen innblanding av tegl, jernskrot, porselen etc.

S 116, 117 og 118 var svært like. S 119 skilte seg noe ut, bl.a fordi den var grunnere og stolpeavtrykket svakt, men det antas at det dreier seg om et stolpehull som hører til den samme konstruksjonen som de tre andre. Alle fire stolpehullene var tilnærmet runde eller ovale i plan, med største diameter mellom 37-42 cm. Alle hadde u-formede nedgravninger bestående av mørk brun humusholdig sandjord. Nedgravningene var fra 20-45 cm dype. Alle hadde avtrykk etter stolpe eller rester etter selve stolpen omtrent midt i nedgravningen. Stolpeavtrykkets største diameter var mellom 15 og 25 cm. Det var kull i alle gropene. Ingen av dem hadde sikker skoning.

Konstruksjonen var tilnærmet rektangulær i form. Avstanden mellom stolpene (stolpeavtrykket) var på kortsidene (N-S) 1,9 og 2,0 m og på langsiden (Ø-V) 2,5 og 2,6 m (se vedlegg 7.9 b).

Inntil C-14 datering foreligger tolkes konstruksjonen som et firestolpers hus, muligens fra jernalder.

Like ved hus I, ca 4 m i østlig retning lå det en kokegrop (S 114). Ellers lå det tre groper i vestlig retning (S 105, 106, 120), som ikke er definert nærmere. Det er uklart om noen av disse strukturene hadde forbindelse med firestolpers-konstruksjonen.

5.4.2 Hus II

Hus II var antageligvis et treskipet langhus fra jernalder. Det var bare delvis bevart. Utifra krumningen på langveggen, kan det tenkes at ca 1/3 av huset var bevart i lengderetningen. Huset besto av en vegg, 3 takbærende stolpepar, muligens også to veggstolper og endel mindre stolper. Av veggen var deler av en langside og én kortsidende bevart. I tillegg lå det en rekke kokegroper og andre groper innenfor husets areal. Hvorvidt disse stammer fra husets brukstid er uklart, med noen av dem må utifra beliggenheten være yngre eller eldre. Huset lå langs brinken, med lengderetning tilnærmet Ø-V.

Huset ble først oppdaget p.g.a. deler av en grøft som stakk fram i PS 13. Da vi åpnet opp området mellom PS 13 og 14, viste grøfta seg å være 11,7 m lang. Den krummet dessuten av i området mellom PS 12 og 13, og fortsatte sørover i en 8 m lang grøft. Da det etterhvert begynte å dukke opp stolpehull innenfor grøfta, ble det klart at det kunne dreie seg om en vegg-grøft eller vegg-rille til et hus. Grøfta ble tolket som en delvis bevart langvegg og en helt bevart kortvegg. Langveggen buet noe utover i forhold til de indre stolperekken, det antas på grunnlag av dette at huset kan ha vært tre ganger så langt. Der huset burde fortsatt i vestlig retning, ble det som nevnt ikke funnet noen strukturer. Resten av huset kan være pløyd vekk. Det er også mulig at huset ikke har vært lengre, men at det har vært et u-formet hus, eller et kort og bredt hus. Vegg-grøfta var mellom 50-1,50 cm bred. Nedskjæringen var slakt u-formet, med dybde varierende fra 2-15 cm. Massen besto

av gråbrun humusholdig sandjord med kullpartikler. Grøfta var dypest i vestre del av langveggen og i et parti i søndre del av kortveggen.

Grøfta ble tolket som en nedgravning til en vegg. Det er allikevel trekk som muliggjør en annen tolkning, som ikke nødvendigvis utelukker den første. Den såkalte kortveggen fortsatte sørover inntil den stoppet i en kokegrop (S 100). Dette stemmer dårlig med plasseringen av de takbærende stolpene og ville gi et svært bredt hus. Ettersom det kan se ut som om veggen svinger av eller evt. møter en takbærende stolpe som overlapper S 126, er det rimeligere å anta at kortveggen har vært ca 6,5 m lang. Den videre fortsettelsen *kan* således skyldes takdrypp. En annen mulig tolkning er at det ikke er en vegg-grøft vi har med å gjøre, men et gjerde som har ligget like inntil husveggen, eventuelt i flukt med denne, slik det er kjent fra Hovde på Ørlandet og forøvrig fra Danmark (se Grønnesby 1998: 41-43). Huset på Hovde var et treskipet langhus fra førromersk jernalder.

Det ble definert 6 takbærende stolper i hus II (S 124, 125, 127, 129, 135, 136). Disse grupperte seg i tre par. Avstanden mellom stolpehull og vegg, og innbyrdes mellom stolpeavtrykkene i stolpehullene er vist på innmålingskart (se vedlegg 7.8 c). De to østligste stolpene (S 124 og 125) var trukket noe ut og lå tett opptil veggen. Stolpehullene var ikke særlig tydelig markert, og noe vanskelige å avgrense i snitt. Enkelte var vanskelige å avgrense i dybden, p.g.a. fukt i undergrunnen. Stolpehullene var likevel homogene i masse, form og dimensjoner. Derfor ble de bestemt som sikre stolpehull. Massen besto av lys gråbrun humusholdig sandjord, med innslag av silt. Stolpehullene inneholdt kullpartikler, men det var lite kull til prøver. Nedgravningene var ovale i plan, og med største diameter mellom 38-60 cm. Største bredde var N-S, altså på tvers av husets lengderetning. Nedgravningene var fra 22-38 cm dype, og var u-formede eller uregelmessig u-formede. Stolpehullene hadde parvis tilnærmet lik dybde. Flere ble snittet mot nord, men 3 stk (S 127, 135 og 136) ble snittet mot vest, altså langs største bredde. Formen på disse kom tydeligere fram. Noen av stolpehullene hadde svakt markerte stolpeavtrykk.

Det ble funnet to mulige veggstolper (S 146 og 148). Disse var forskjellige i størrelse og form, men lignet hverandre og de takbærende stolpene i masse (lys brun humusholdig sandjord med innslag av silt og noe kullpartikler). Det er dessuten mulig at en tredje veggstolpe overlappet kokegropa S 126. Strukturene var ovale i plan, med største diameter 40 og 76 cm. Dybden var 18-22 cm. De var begge uklart avgrenset nedover.

Det ble ellers funnet en rekke mindre stolpehull, som kan ha hatt sammenheng med huset (S 130, 141, 167, 172, 174, 175, 177). De fleste av dem lå langs vegg-grøfta. Disse var runde eller ovale, fra 10-60 cm dype og mellom 17-26 cm i største diameter. I form lignet de på andre strukturer på feltet som ble avskrevet som moderne gjerde- eller hesjestaur. Men i masse skilte de seg ut fra disse, som inneholdt mørk åkerjord. Stolpene som ble tolket som forhistoriske besto av mørk brun humusholdig jord, men også kullpartikler og -biter. På rekke med noen av de mulige støttestolpene på innsiden av vegg-grøfta, lå endel grunne, små groper som *kan* være fragmenter av ditto (S 138, 161, 168, 169).

Innenfor arealet til hus II ble det funnet to kokegroper (S 126 og S 147). Ingen av dem kan være samtidige med huset. Når det gjelder S 147 er det vanskelig å avgjøre om den prelaterer eller

etterfølger huset, mens S 126 helt klart setter en terminus post quem for huset. S 126 lå svært dypt, kull og skjørbrent stein kom først fram på ca 20-25 cm dybde. Over kokegropa var det en sekundær struktur som enten var en forlengelse av vegg-grøfta (S 123) og/eller muligens en veggstolpe. I denne strukturen ble det funnet ubrente tannfragmenter fra storfe (hest eller ku). Tilsvarende ble forøvrig funnet i et av stolpehullene (S 124). Kokegropa S 100 lå utenfor husets areal, men hadde en forbindelse med S 123 som dessverre ikke ble observert før etter snitting. S 100 ble snittet mot sør, slik at en evt. overlapping ikke var mulig å tyde. Men ettersom det ikke var tegn til gjennomskjæring i overflaten av kokegropa, antas det at S 100 har overlappet S 123.

Innenfor hus II var det også en rekke andre groper som kan være eldre enn, yngre enn eller samtidige med huset (S 121, S 128, 131, 131a,b, 133, 134, 137, 139 og 142). S 133, 139 og 142 var store groper (største diameter fra 204-218 cm) med humusholdig nokså feit masse, brente bein, noe kull, brent leire og leirklining. Disse ble forsøksvis tolket som avfallsgroper. I S 133 ble det funnet en bit leirgods som minnet om tegl, som antagelig er moderne. Allikevel er det noe usikkert om dette er representativt for strukturen som helhet, ettersom den lignet svært mye på de to andre i masse. I S 142 ble det funnet flere store biter av leirklining med tydelige kvistavtrykk. S 131 var en lignende, noe grunnere grop, som inneholdt to mindre nedgravninger (S 131a og b). S 131a var en dyp, sterkt varmpåvirket grop med store kullbiter, kullstøv og rødbrent sand. Den lignet andre groper på feltet (S 105, 122 og 178). I toppen lå det et stort ubrent dyrbein. S 131b og 134 lignet denne i masse, men var små og grunne.

5.4.3 S 149

Ca. 2 m øst for nordøstre hjørne av vegg-grøfta til hus II lå det en stor grop (S 149) som muligens kan ha sammenheng med huset. På overflaten lignet denne gropa svært mye på groper som S 133, 142 og 139. Den var 2 m i største diameter. Det eneste som skilte den fra avfallsgropene var et parti med kull og skjørbrent stein i sør. Det var også noe skjørbrent stein i overflaten ellers.

Ved snitting dukket det overraskende opp keramikkskår. Det var tydelig at keramikken kom fra bunnen av gropa, da mer av samme gods kom til syne nederst i profilkanten. Ved første blick kunne det se ut som en slags foring, men ved utgravning av hele gropa viste det seg at keramikken konsentrerte seg til sentrum av gropa. Det var ikke foring, men skårene fra bortimot et helt keramikk-kar! Blant skårene var det både bunn- og randskår, og noen av bunnskårene lå med bunnflaten opp. Dette *kan* indikere at karet har blitt plassert i gropa med bunnen opp, eller blitt knust opp-ned. I toppen av gropa lå det en flintkniv/-skraper. Denne lå ca 3 cm dypt, og antas å ha en sikker tilknytning til gropa.

Øvre del av S 149 besto av svært heterogene masser, med klumper av ubrent leire, men også noe brent leire. Ellers var det sand og humusholdig sand med endel kull, og to små fragmenter av brent bein. Det var ikke mulig å avgrense konsentrasjonen av skjørbrent stein og kull som en egen struktur. Det var vanskelig å definere noen klar stratigrafi i gropa, men det kunne virke som om det dreide seg om to faser. Keramikken lå helt i bunnen, under massene med leire, i et lag av homogen sand. Det antas derfor inntil videre at flintkniven og keramikken ikke er deponert samtidig. Gjenstandene i gropa *kan* stamme fra en offring som har tilknytning til hus II.

5.4.4 Grøft S 156 (hus III)

Sør på feltet, der terrenget hellet kraftigere like nedenfor for hus II, var det en rekke strukturer som fikk arbeidsbetegnelsen hus III. Det er imidlertid lite sannsynlig at disse stammer fra et hus. P.g.a. det begrensede tidsrommet vi hadde til rådighet, ble ikke dette området prioritert. Konsentrasjonen av strukturer ble tentativt definert som et hus på grunnlag av den veggliggende grøfta som løp fra sørøst mot nordvest.

Grøfta (S 156) var etter opprensning ca. 8 m lang og 80 cm bred. Den lignet S 123 i masse og utseende, men var grunnere. Det så ut til å være en forbindelse mellom S 156 og en ca. 1 m lang struktur som lå omkring 4,5 m lenger nordvest (S 145). Det var påfallende at S 156 og S 145 begge endte i store gropes (S 142 og S 159), som ble definert som mulige avfallsgrøper.

I området omkring grøfta ble 4 strukturer snittet. Dette var to kokegroper (S 158 og 213), samt de to store gropene i enden av grøfta (S 142 og 159). Kokegroper S 158 og grøfta S 156 tangerte hverandre. Det var vanskelig å definere overlappingen, men det så i utgangspunktet ut til at grøfta var sekundær i forhold til kokegroper. Det lot seg dessverre ikke gjøre å få noe godt snitt gjennom S 156, men den var i alle fall svært grunn (ca. 2 cm). Forøvrig var det i området sør for grøfta flere strukturer som ikke ble snittet (S 157, 210, 211, 212, 214, 216, 217, 218, 242). Av disse ble endel definert som mulige små stolpehull. Det er selvfølgelig også mulig at eventuelle stolpehull til et hus har ligget på nordsiden av grøfta. Men i dette området var det færre funn.

Det ble observert et ca 1-2 cm tykt humusholdig lag som lå over strukturene. Muligens var dette et tynt kulturlag.

5.4.5 Kokegroper

Det ble i løpet av utgravningen snittet 12 kokegroper (S 100, 101, 102, 103, 111, 114, 115, 126, 147, 158, 190, 213). I tillegg ble det beskrevet 3 mulige kokegroper og 1 rest etter en kokegrop (S 191, 210, 224 og 184). Kokegropene lå spredt utover hele feltet. Noen lå i tilknytning til hus I, II og grøft S 156, mens andre lå mer eller mindre for seg selv. Det var ikke mulig å påvise samtidighet mellom noen av kokegropene og huskonstruksjonene, men ved tre tilfeller var det overlapping (S 100, 126 og 158). Beliggenheten av S 147 utelukket vel også at den var samtidig med hus II.

Alle kokegropene på feltet var runde eller tilnærmet runde. De varierte ellers endel i størrelse, fra nokså små (største bredde 61 cm) til svært store (største bredde 216 cm). Noen av de små har kanskje heller vært ildsteder enn egentlige kokegroper (S 103, 111, 158). Dybden varierte stort sett fra 8,5-25 cm. To kokegroper lå svært dypt (S 115 og 126). Bunnen av disse lå på henholdsvis 43 og 51 cm, men partiet med kull og skjørbrent stein var for begge disse strukturene ca. 30-35 cm tykt.

På feltet var det to svært store kokegroper (S 102 og 147). Disse var 210 cm og 216 cm i største diameter, med dybde på henholdsvis 25 og 12 cm. I halve S 102 var det hele 8 bøtter skjørbrent stein. Disse to gropene har antageligvis vært brukt for å lage mat til et større antall mennesker.

Kokegropene er typiske for eldre jernalder, men de kan også forekomme i yngre jernalder og bronsealder (pers. medd. Lil Gustafson).

5.4.6 Groper

Det ble funnet og snittet en rekke groper på feltet. Noen av disse var svært store og hadde masser og/eller funn som gjorde det naturlig å definere dem som avfallsgroper (S 112, 133, 139, 142, 149, 159). Gropene var runde, ovale eller uregelmessige i form og hadde største diameter fra 150-218 cm. Dybden varierte mellom 17-30 cm. De fleste antas å være forhistoriske, ettersom det ble gjort funn av leirklining med kvistavtrykk og mulig leirklining i flere av dem (S 133, 139, 159, 142 og 149), og siden det ikke var innblanding av moderne skrot. Bare i én (S 139) ble det funnet moderne leirgods. Massen virket også for de fleste gropenes vedkommende som om den var av en viss alder, mens enkelte groper «lukket» rått (S 159, denne inneholdt også ubrent tre). Massen i gropene var likeartet; nokså homogen, gråbrun humusholdig sandjord med innslag av kull, brente bein og brent leire. En grop (S 149) skilte seg noe ut ved svært heterogene masser og klumper av råleire. Denne gropas forhistoriske karakter kan p.g.a. funn av flint og keramikk (se 5.4.3) ikke betviles. Det er størst tvil forbundet med S 139 og 159. Disse er muligens moderne.

4 av gropene lå innenfor eller inntil hus II. Det var ikke mulig å bestemme forholdet mellom huset og gropene, men S 142 så ut til å komme i konflikt med en antatt vegg i sør. S 142 hadde dessuten en tilsynelatende forbindelse med en mulig vegg-grøft (S 156, «hus III»), men dette ble ikke utredet nærmere.

Det ble også avdekket endel mindre groper (S 106, 107, 108, 109, 113, 120, 121, 128, 137, 138, 168, 169, 161). Disse ble ikke definert nærmere («groper med uviss funksjon»). Noen av dem hadde masse av samme karakter som de store avfallsgropene. S 128 og 136 var muligens sekundære stolpehull eller nedgravninger som har hatt en funksjon i forhold til stolpene, siden de lå helt inntil takbærende stolper. Noen små groper *kan* ha vært små grunne stolpehull.

En rekke groper som ikke ble snittet hører antagelig til kategorien «groper med uviss funksjon».

I tillegg til avfallsgroper og udefinerte groper med humusholdig masse, ble det avdekket noen groper som skilte seg ut (S 105, 122, 131a og b, 134, 178). Disse var sterkt varmpåvirket, med mye kull og rødbrent sand. 4 av dem var nokså store (største diameter 90-120 cm) og dype (fra 40-50 cm). Disse var uregelmessige eller tilnærmet runde i plan og hadde nærmest v-formet nedskjæring eller u-formet nedskjæring med skrå sidekanter. I S 105 ble det funnet ufullstendig brent tre og i S 131a et ubrent dyrebein. S 131b og 134 hadde samme sterkt varmpåvirkede masser, men var mindre og grunnere. Det var ikke mulig å bestemme funksjon eller alder for disse gropene. Muligens var de moderne, men det var ingen sikre indikasjoner på dette, bortsett fra funn av ubrent tre og bein.

5.5 Funn

Det ble gjort spredte funn i og utenfor strukturene. Disse fikk eget funn-nr. eller funn-nr. etter strukturen og ble enten målt inn eller lokalisert til en struktur eller en del av feltet (dette gjelder de funnene som ble funnet med metalldetektor i åkerjorda). Bortsett fra brente bein, brent leire og leirklining, ble det funnet en hestesko av jern, diverse jernfragmenter og -nagler, 1 flintavslag, 1 flintkniv-/skraper, sintret leire/keramikk og 42 keramikkskår fra samme kar. Dessuten fant vi noe slag og ett enkelt potteskår som antageligvis er etter-reformatorisk.

5.6 Forslag til prioritering av prøver

Prøver som bør sendes til C-14 datering:

Noen av prøvene er små. De er allikevel prioritert fordi det var lite kull i strukturene fra hus II, som det er ønskelig å få datert. Enkelte prøver tatt i profil kan slås sammen med prøver tatt ved snitting. Prøvene ble tatt i sikker kontekst nettopp med henblikk på at det kunne være lite kull i profilen.

1. Kull 126 (2,3 g): kokegrop, gir terminus post quem for hus II
2. Kull 129 I og II (tilsammen 1,3 g): stolpehull i hus II
3. Kull 100 B (2,4 g), kan slås sammen med 100 A (3,0 g): kokegrop
4. Kull 102 B (2,1 g), kan slås sammen med 102 A (18,0 g): kokegrop
5. Kull 147 (41,0 g): kokegrop i hus II
6. 117 A: trestolpe i hus I
7. Forkullede matskorper fra 149 C (keramikk funnet i S 149)
8. Kull 131a II (7,5 g): grop
9. 142 I (2,7 g), kan slås sammen med 142 II (4,1 g): forråds-/avfallsgrop
10. 114 B (1,1 g), kan slås sammen med 114 C (10,1 g): kokegrop
11. 213 I (5,2 g): kokegrop
12. Kull 149 II (3,9 g): grop med keramikk
13. Kull 159 (6,6 g): forråds-/avfallsgrop

Prøver som bør vedartsbestemmes:

Alle prøvene som er prioritert til C-14 datering bør vedartsbestemmes. I tillegg kommer prøve 118 A: trestolpe i hus I.

5.7 Tolkning av utgravningsresultatene. Oppsummering

Vi avdekket et område på ca. 2,4 mål. Innenfor dette området ble det funnet 118 strukturer, hvorav 58 ble snittet og tegnet. Blant disse ble det definert 12 kokegroper, 19 stolpehull og 1 vegg-grøft, samt en rekke andre groper hvorav 6 er tolket som avfallsgroper.

Det ble ikke funnet strukturer som kunne defineres som overpløyde gravhauger. Strukturene som var registrert som fotgrøfter, viste seg å være naturlige siltflommer og en mulig vegg-grøft. Strukturene som ble avdekket på feltet kunne ikke knyttes til gravfeltet som Lorange gravde ut på den såkalte Smedengen.

Det ble imidlertid funnet rester etter 2 eller 3 hus.

Hus I var en liten firestolpers konstruksjon. Denne hustypen er generelt datert innenfor et langt tidsrom, fra yngre bronsealder til middelalder. Hovedtyngden av dateringene ser ut til å ligge innenfor jernalderen. Etersom det ble funnet ubrente rester av en stolpe i det ene stolpehullet, er det allikevel usikkert om konstruksjonen er forhistorisk.

Hus II var et treskipet langhus, med store deler av en lang- og en kortvegg bevart. Det ble funnet 6 takbærende stolper i 3 par. Den bevarte delen av huset er bortimot 12 m i lengderetningen. Muligens har det vært tre ganger så langt. Huset gis en tentativ datering til jernalder, ettersom det overlapper en kokegrop. I en grop like utenfor husveggen, ble det funnet keramikk-skår fra et bortimot helt kar med fast gods og fin magring, og en flintkniv-/skraper av fin kvalitet. Dette kan muligens tolkes som rester etter et husoffer. En mer profan tolkning som avfallsgrop er ellers nærliggende. Dateringen av dette funnet er usikkert, da flintredskapet er atypisk og keramikken mangler dekor. Det er allikevel gode muligheter for en datering siden det var tynne matskorper på innsiden av karet.

Hus III (grøft S 156) var meget usikkert. Tolkningen bygger på en mulig vegg-grøft.

Det ble funnet en rekke runde kokegroper, som sannsynligvis hører hjemme i eldre eller yngre jernalder. Noen av dem var så store at de kan ha vært brukt ved spesielle anledninger.

Utgravningen på Sand avdekket altså minst to huskonstruksjoner som kan tilhøre eldre eller yngre jernalder. Kokegroperne tilhører også denne delen av forhistorien. Endel av strukturene på feltet er muligens av nyere dato, men det var ingen massiv innblanding av moderne skrot eller nedgravninger som tilfellet var i nordre del av det registrerte området.

Oslo, 27/8-99

Anne Lene Melheim

6. LITTERATUR

Grønnesby, G.

1998 Jernalderhus på Hovde -spennende kunnskap om gårder i eldre jernalder. *Spor* nr. 2, Trondheim

Göthberg, H., O. Kyhlberg og A. Vinberg (red.)

1995 *Hus og gård i det förurbana samhället. Rapport från ett sektorsforskningsprojekt.* Riksantikvarieämbetet, Skrifter nr. 13, Stockholm

Helliksen, W.

1997 *Gård og utmark på Romerike 1100 f.Kr.-1400 e.Kr. Gardermoprosjektet.* Varia 45, Universitetets Oldsaksamling, Oslo.

Johnstad, J.

1959 *Kirkestedet Hovin ved Raknehaugen. Et lokalhistorisk perspektiv.* Hovin Menighetsråd, Jessheim.

Skre, D.

1996 *Herredømmet. Bosetning og besittelse på Romerike 200-1350 e.Kr.* Upublisert doktorgradsavhandling ved Universitetet i Oslo.

7. VEDLEGG

7.0 Utsnitt av M 711-kart 1915 II, skala 1:50 000

7.1 Utsnitt av ØK-kart CR 050-2, skala 1:5000

7.2 Utsnitt av kart over eiendommer, med gårds- og bruksnummer

7.3 Situasjonsskart med rammeplan for bebyggelsen, med området som skulle utgraves

7.4 Utsnitt av ØK-kart med det utgravde området, skala 1:5000

7.5 Innmålingskart, alle strukturene nummerert, skala 1:300

7.6 Innmålingskart, alle strukturene unummerert, skala 1:300

7.7 Innmålingskart, snittede strukturer, skala 1:300

7.8 a Innmålingskart, hus II, nummerert, skala 1:100

7.8 b Innmålingskart, hus II, unummerert, skala 1:100

7.8 c Innmålingskart, hus II, med mål og snittlinje gjennom vegg-grøft, skala 1:100

7.9 a Innmålingskart, hus I, skala 1:100

7.9 b Innmålingskart, hus I, med mål, skala 1:100

7.10 Liste over strukturer

7.11 Beskrivelse av strukturer som ikke ble snittet

7.12 Liste over tegninger

7.13 Tegninger

7.14 Liste over kullprøver

7.15 Liste over bein

7.16 Liste over funn

7.17 Fotoliste svart/hvitt

KONKLUSJON ETTER C-14 DATERING

ved Lene Melheim

Ialt 15 prøver ble sendt til Laboratoriet for Radiologisk Datering i Trondheim (se dateringsrapport ved Skogseth og Gulliksen av 12.01.00, samt Svanem og Gulliksen av 04.02.00). Resultatene av de naturvitenskapelige dateringene var svært interessante og vil bli kommentert her. I store trekk stemte de med det forventede. Enkelte strukturer som vi allerede under utgravningen vurderte som mulig nyere tid, fikk dateringer til 1600-tallet og seinere. Og det treskipede langhuset kan antagelig plasseres som forventet, i eldre jernalder. Men huset tilhører mest sannsynlig århundrene før Kr. f., og dette var overraskende og oppsiktsvekkende.

Den eldste dateringen er fra en kokegrop som lå et godt stykke ØSØ for utgravningsområdet og som ble snittet under den utvidede registreringen. Dateringen viste eldre steinalder. Dette er helt uvanlig. En annen kokegrop ble datert til eldre bronsealder. Dette er også en uvanlig gammel datering for en kokegrop. Denne kokegropa gir en sikker bakre datering for langhuset. Ellers ble to kokegroper datert til yngre bronsealder eller eldre førromersk jernalder, og tre groper (to kokegroper og gropa med keramikk) til førromersk jernalder. Forøvrig fikk én kokegrop en uvanlig sein datering til merovingertid, d.v.s yngre jernalder.

De foreliggende dateringene tyder på bosetning fra århundrene før Kr. f., og både uvanlig tidlig og sein bruk av kokegroper. Nedenfor vil jeg diskutere dateringsresultatene mer inngående. Jeg oppgir alle dateringer kalibrert, i absolutte år (BC = før Kr.f. og AD = etter Kr. f.).

En kokegrop fra eldre steinalder?

S 4 ble snittet under den utvidede registreringen (se rapport ved Jostein Bergstøl av 04.11.98). Den lå ca. 80 m ØSØ for utgravningsområdet, i et område med få strukturer, bare én annen kokegrop (S 1), som ikke ble snittet. Dateringen ble 6700-6470 BC (T-14436), og faller således innenfor eldre steinalder (fase 3, Nøstvet). S 4 var definert som en kokegrop. Som det framgår av tegningen (se tegning av Jostein Bergstøl), så gropa ut til å være en alminnelig eldre jernalders kokegrop, klart avgrenset og med nokså mye kull og mye skjørbrent stein. I vestre del var den noe ødelagt av gravemaskinen. Største diameter var 1 m og største dybde 31 cm. Riktignok var gropa noe uregelmessig i formen både i plan og profil, og kullaget nederst dekket ikke hele bunnen slik som ofte er tilfelle.

Vedartsbestemmelsen viste furu (se vedartsbestemmelse ved Helge Høegh av 09.09.99), så gammelt treverk *kan* være en feilkilde. Hvis prøven er tatt på en bit fra den innerste delen av treet, kan dette gi 100-200 år for høy alder. Dette får evt. ikke så stort utslag, dateringen vil uansett bli eldre steinalder. En større feilkilde er muligheten for at man har brukt tyri som brensel. En tyrirot kan være flere tusen år gammel og dermed gi helt galt prøveresultat (pers. medd. Steinar Gulliksen). Bruk av tyri er vanlig i høyfjellet der det er lite trær, men forventes ikke i et lavlands- og skogsområde som Jessheim. Vedartsbestemmelsene fra de andre kokegropene viser at man i stor utstrekning har brukt furu til brensel. Alle kokegropene på Sand bortsett fra én (S 213) inneholder furu. Av disse er det bare én som også har et lite innslag av bjørk (S 126). Lignende resultater foreligger fra Gardermoprosjektet (Helliksen 1997:32). Men det er flere myrer i området (se Helliksen 1997 fig 56), slik at muligheten for at man har hentet tyri fra en myr er tilstede. Faren for at prøven er forurenset regnes som svært liten, ettersom den

er tatt ut i god kontekst. Dessuten gir forurensing gjerne et for ungt dateringsresultat (pers. medd. Steinar Gulliksen).

Det er godt mulig at dateringen til eldre steinalder er riktig. Men det ble ikke gjort funn av flint under utgravningen som kan styrke en slik tolkning. Kokegroper er svært uvanlige i steinalderen, men det finnes paralleller (f.eks. Carlsson et al. 1999:55, her kalt «hearth pits»). Kokegropbegrepet brukes i svært vid forstand, og ofte om enhver grop med kull og skjørbrent stein. Kokegrop indikerer ikke bare en form, men en spesiell måte å tilberede mat på. Noen «kokegroper» har kanskje hatt andre funksjoner.

Søk i Oldsaksamlingens digitale tilvekstkatalog ga ikke treff på andre funn fra eldre steinalder på stedet. Det kan allikevel ikke utelukkes at det er funnet flint i åkerjorda. Planområdet ligger på ca 195-200 m.o.h., så bosetning her i eldre steinalder er fullt mulig. Men boplasser i sonen mellom kyst og innland/høyfjell er dårlig kjent. Det er uansett ikke mulig å trekke noen konklusjoner på grunnlag av én enkelt datering.

Bronsealderbosetning?

Det foreligger tre bronsealder-dateringer av kokegroper på Sand. S 126 er fra eldre bronsealder, 1440-1205 BC (T-14441). S 39 og S 147 ligger på overgangen mellom yngre bronsealder og førromersk jernalder, men med størst tyngde i bronsealder. Begge har en kalibrert alder på 765-400 BC (T-14437 og T-14444).

S 126 og S 147 ligger i tilknytning til langhuset (hus II). Ingen av dem anses som samtidige med huset. S 126 var en dyptliggende kokegrop, 1 x 0,6 m i diameter og største dybde 35 cm (bunnen lå på 52 cm), med mye kull og skjørbrent stein. Kokegropa ble overlappet av vegg-grøfta (S 123) til hus II, eller muligens en veggstolpe som var forbundet med grønfta. Den setter derfor en bakre datering for hus II. Selvom eldre bronsealder er en uvanlig datering for en kokegrop, er kokegroper fra bronsealder ikke ukjent. Kokegroper dateres som regel til yngre bronsealder og eldre jernalder, fram til ca 600 e. Kr. (Narmo 1996:83). Under Gardermoprojektet ble en kokegrop på Langeland datert til eldre bronsealder, 1415-1170 BC (Helliksen 1997:26), visstnok den eldste på Øvre Romerike. Vår datering er enda noe eldre! På grunnlag av dybden, overlappingen og paralleller i området, ser jeg ingen grunn til å tvile på bronsealder-dateringen.

Selvom kokegroper også opptrer isolert (kokegropfelt) eller i forbindelse med gravfelt (Narmo 1996:79-94), er det grunn til å anta at det har vært eldre bronsealder-bosetning på eller like i nærheten av Sand. På Sand avdekket vi også en annen dyptliggende kokegrop (S 115), denne er ikke datert. Muligens stammer også denne fra en eldre bosetningsfase. Bronsealder-bosetning underbygges ytterligere av resultatene fra Gardermoprojektet. Jeg har nevnt Langeland, som ligger ca 2,5 km SSØ for Sand. Men også på Haug, bare ca 0,5 km Ø for Sand, ble det påvist bronsealder-bosetning (Helliksen 1997:30-41). Her ble 4-5 ildsteder og 13-16 stolpehull datert til eldre og yngre bronsealder. På Ljøgot, noen hundre meter fra Sand, ble det i forbindelse med rensaneanlegget for flyplassen undersøkt en sjakt i rørtraséen (se innberetning ved Margrethe Simonsen av 11.12.97). Et stolpehull ble datert til eldre/yngre bronsealder (1260-1045 BC). To andre stolpehull ble datert til førromersk jernalder (515-385 BC og 170 BC-10 AD). Datering av stolpehull er problematisk, men i disse var det mye kull, og det ble antatt at stolpene hadde brent. Det er altså indikasjoner på bosetning fra bronsealder og førromersk jernalder like ved Sand.

På Sand er kokegropa S 126 den eneste strukturen som er datert til eldre bronsealder. Perioden yngre bronsealder-førromersk jernalder er bedre belagt. S 147 som ble datert til 765-400 BC, var en svært stor, tilnærmet rund kokegrop, 210 x 185 cm i diameter, men største dybde bare 12 cm. Den lå innenfor arealet til hus II, men er neppe samtidig med huset, ettersom den lå på linje med veggstolpene. S 39 fikk en tilsvarende datering, og var en noe mindre, men typesikker kokegrop, ca 1,10 x 1,10 m i diameter og største dybde 25 cm (se tegning av Jostein Bergstøl). S 39 ble snittet under den utvidede registreringen og lå ikke i nærheten av hus II, men ca 60 m NV for utgravningsområdet.

To dateringer fra Gardermo-prosjektet ligger nært opptil våre to. Én kokegrop i skogen i flyplassområdet ble datert til 755-400 f. Kr. (Helliksen 1997:126) og én kokegrop på Langeland til 835-560 f. Kr. (Helliksen 1997:26). Det er altså godt belegg for bruk av kokegroper i yngre bronsealder-førromersk jernalder i området.

Langhus fra førromersk jernalder

Kokegropa S 126 ble overlappet av vegg-grøfta og gir en bakre datering for hus II, mens kokegropa S 100 så ut til å overlappe vegg-grøfta eller evt. en renne etter takdrypp (se kap. 5.4.2) og gir således en øvre datering for huset. Husets datering faller da i tidsrommet mellom eldre/yngre bronsealder og eldre/yngre romertid, d.v.s. det må være yngre enn 1440-1205 BC og eldre enn 235-415 AD. En stor kokegrop (S 147), som ligger slik at den ikke kan være samtidig med huset, ble datert til yngre bronsealder-førromersk jernalder (765-400 BC). Den kan enten være yngre eller eldre enn huset. Hvis kokegropa S 147 ikke er samtidig med huset, må husets datering falle enten a) mellom 1440-1205 BC og 765-400 BC, altså overveiende i yngre bronsealder. Eller b) mellom 765-400 BC og 235-415 AD, altså førromersk jernalder eller romertid.

I husets nærhet fantes det tre strukturer som ble datert til førromersk jernalder. Dette er to kokegroper (S 102 og S 213) og gropa med keramikk (S 149). S 102 lå ca 10 m N for husets langvegg. Den var typesikker og svært stor, 210 x 216 cm i diameter, største dybde 25 cm. Gropa inneholdt store mengder skjørbrent stein (nesten 100 l per 1/2 grop). S 213 var mindre, 1 x 0,96 m og 12 cm dyp. Den lå ca 10 m S for veggstolpene til hus II, i tilknytning til det hypotetiske hus III. Kokegropene ble datert til henholdsvis 405-205 BC (T-14439) og 195 BC-0 AD (T-14447).

S 149 lå bare ca 2 m Ø for det NØ hjørnet av hus II, og kan muligens knyttes til huset. S 149 ble datert til 400-200 BC (T-14445). Dessuten ble keramikken i gropa datert direkte gjennom akselerator-datering av matskorpe fra karetts innside, til 395-205 BC (TUa-2475). Det er altså et godt sammenfall mellom dateringen av den store kokegropa (S 102) og gropa med keramikk (S 149). Hvis man antar at det har vært en forbindelse mellom huset og gropa med keramikk, og den store kokegropa N for huset, kan huset muligens dateres til førromersk jernalder, og kanskje til tidsrommet 400-200 BC (per. I-II). Totalt er de fleste av de forhistoriske dateringene på Sand fra yngre bronsealder og førromersk jernalder; 5 av 10 dateringer (når man ser bort fra akselerator-dateringen). Av disse igjen er tre fra førromersk jernalder, hvorav to overlapper hverandre i tid.

Grop med leirkar fra førromersk jernalder

S 149 var en nokså stor oval grop (200 x 150 cm i diam og største dybde ca 30 cm), som inneholdt skårene av et bortimot intakt leirkar, samt en flintkniv/-skraper. Massene var svært heterogene, med klumper av råleire, men også brent leire og leirklining med kvistavtrykk (0,3 og

2,7 g). Leirkaret lå nederst hvor massene for det meste besto av sand. Det ble dessuten funnet to små beinfragmenter og ett fragment av sintret keramikk/leire. Gropa ble totalgravd, men massene ikke såldet. Det ble sendt inn to prøver til datering fra S 149 (se over). Trekullprøven ble vedartsbestemt (se vedartsbestemmelse ved Helge Høegh av 09.09.99) og viste seg å inneholde tre forskjellige treslag; omtrent like store mengder bjørk og furu (35 og 34 biter), samt én bit ask.

På grunnlag av et lagskille, ble det foreslått at gropa hadde to faser (se kap. 5.4.3). Etter resultatene fra C-14 dateringene må dette tilbakevises. Dateringene fra kullkonsentrasjonen høyt opp i gropa og fra leirkaret, som lå helt på bunnen, viste et overbevisende sammenfall (400-200 BC og 395-205 BC). Det er derfor trolig at gropa er resultatet av én nedgravning og representerer en sluttet kontekst. Dateringen kan derfor også gjelde for flintkniven/-skraperen, som lå ca 3 cm dypt i gropas øverste lag. Man antar ofte at flintbruken fortsatte i førromersk jernalder, men det finnes få dateringer og ingen typologi. Flintkniven fra Sand er atypisk i forhold til flint fra bronsealder, som gjerne er overflateretusjert. Men den er av svært god kvalitet og ligner ikke vanlig boplassavfall. Dette kan indikere at den har hatt en spesiell verdi.

Jeg antydte tidligere (se kap. 5.4.3.) at S 149 kunne representere en ofring med tilknytning til hus II. Er det mulig å underbygge en tolkning som offer-grop? Det er faktisk funnet paralleller til S 149 på Langeland, ca 2,5 km unna. Under Gardermoprosjektet fant man her to groper med keramikk. S-13 ble C-14 datert til 810-540 BC, altså yngre bronsealder (Helliksen 1997:26). Gropene hadde foruten keramikken flere likhetstrekk med S 149. De var mindre enn S 149, men ovale i form. Begge gropene inneholdt sand, kull, brent leire og endel skjørbrent stein. S-03 dessuten leirklining. S-13 hadde to tynne kullag adskilt med et lag sandholdig silt, det øverste like under overflaten og det andre nederst. Her ble det funnet keramikk i forbindelse med begge kullagene, men det er det nederste laget som er datert. I S-13 ble det funnet 50 keramikkskår, av grovt og fint gods, i S-03 16 skår av fint gods. Det påpekes at keramikken er finere enn vanlig boplass-keramikk. Utgraver foreslår at gropene kan ha hatt sammenheng med keramikkproduksjon, evt. matlaging (Helliksen 1997:26). I keramikk-gropa på Sand ble det funnet noe brent leire, men først og fremst råleire. Under utgravningen var også vi inne på tanken om at S 149 kunne ha tilknytning til keramikk-produksjon.

Det er flere faktorer som underbygger at gropa kan tolkes som en offergrop. Godset i leirkaret var svært fint, boplasskeramikk er gjerne grovere, og karet har antagelig vært deponert i sin helhet. Det var knust, men de fleste skårene var tilstede. Keramikken ble oppdaget etter at endel av gropa allerede var gravd bort, og det var ikke tid til å sålde massene. Det er derfor sannsynlig at vi gikk glipp av noen skår. Det så ut som om karet var plassert opp-ned i gropa, eller knust slik. På grunnlag av dateringene, er flintkniven sannsynligvis deponert samtidig med karet og kan også være et offer. Det er imidlertid ikke enkelt å forklare klumpene med råleire. Kan det være en sammenheng mellom deponeringen og keramikk-produksjon? Dersom gropene på Langeland kan tilskrives en lignende tolkning, har vi kanskje å gjøre med et lokalt fenomen fra yngre bronsealder og førromersk jernalder. På Langeland var det ikke mulig å påvise noen huskonstruksjon som kunne være samtidig med gropene. På Sand kan gropa tolkes som et boplassoffer.

Kokegrop fra yngre jernalder

Bruken av kokegrop er antas å opphøre ved overgangen til yngre jernalder. Kanskje p.g.a. endringer i matlagingsteknikk eller ideologi (Narmo 1997:83-85). På Sand er en kokegrop (S

114) datert til 615-690 BC (T-14440), d.v.s. yngre jernalder (merovingertid). Vi har altså en uvanlig sein datering av en kokegrop. Dette kan allikevel ikke være helt uvanlig, ihvertfall ikke lokalt, ettersom 4 kokegroper på Ljøgot (S77, S43, S41, S40, se rapport ved Margrethe Simonsen) er datert til yngre jernalder (merovingertid og tidlig vikingtid).

Avfallsgrop fra yngre jernalder

S 142 var en stor, noe uregelmessig grop med kullbiter, brent leire og brente bein, som ble tolket som en avfallsgrop. Gropa ble datert til 680-880 AD (T-14443), altså merovingertid-vikingtid. Denne dateringen overlapper den yngre jernalders kokegropa (S 114) med bare 10 år, men muligheten for at de er samtidige er tilstede.

Dateringene til merovingertid sammenfaller delvis med dateringen av åkerreiner like i nærheten til folkevandringstid/merovingertid (430-650 AD), samt gravfunn fra merovingertid og vikingtid på Smedengen (Sandshagan?), og på gravfeltene på Ljøgot og Haug (se kap. 4.2 for redegjørelse om dette). Det er altså flere indikasjoner på bosetning på Sand fra yngre jernalder, fortrinnsvis en tidlig del av perioden.

En helt normal kokegrop

Av de 8 kokegropene som ble datert, var det bare S 100 som falt i romertid. Den fikk dateringen 235-415 BC (T-14438). Kokegropa var på alle måter klassisk, rund (124 x 121 cm i diameter), med mye kull og klart avgrenset mot omgivelsene. Det antas at S 100 overlappet vegggrøfta/takdrypp til hus II (se over). Gropa ble dessverre snittet mot S før overlappingen ble observert, men det var ingen indikasjoner på gjennomskjæring i overflaten, så det formodes at gropa er yngre enn huset (se kap. 5.4.2.).

Firestolpers konstruksjon fra middelalder eller 1600-tall

Det var knyttet stor spenning til dateringen av hus I, en firestolpers konstruksjon med bevarte stolperester. Som vel forventet ble dateringen ung. Den best bevarte stolpen, S 117 ble bestemt som yngre enn 1665 AD (T-14434), mens trebiten fra S 118 ble datert til 1470-1655 AD (T-14435). Det er altså ingen overlapping mellom de to dateringene. Det kan ikke være tvil om at de to stolpene tilhører samme konstruksjon. Mangelen på overlapping kan skyldes de statistiske sannsynlighetsberegningene for C-14 dateringer, men *kan* også tyde på at den ene stolpen er skiftet ut. Det ble riktignok ikke observert noen tegn på utskifting under utgravningen. Stolpene i de to stolpehullene er dessuten av forskjellig tresort. S 118 er bestemt som gran, mens S 117 er furu.

På Garder fant man et firestolpers hus (hus 2) som ble datert til seinmiddelalder, 1300-1435 AD (Helliksen 1997:56, med litteraturhenvisninger). Hus I på Sand kan muligens være bygget i siste del av middelalder, dersom man forutsetter at den ene stolpen er skiftet ut. Dersom S 117 og S 118 tolkes som samtidige, må dateringen ligge på 1600-tallet.

Under stolpen i S 117 ble det funnet et ubrent dyrebein. Dette kan være nedlagt i forbindelse med nedsetting av stolpen, eller kan være havnet der ved en tilfeldighet.

6.2 Nyere tid

To dateringer av groper på Sand viste nyere tid (S 131a og S 159), henholdsvis yngre enn 1640 AD (T-14442) og yngre enn 1680 AD (T-14446). Dette var groper som under utgravningen ble

anslått som relativt unge. Ettersom det ikke var innslag av moderne skrot e.l., og siden det var flere groper på feltet som lignet, ble det bestemt at gropene skulle dateres. S 131a lå dessuten sentralt plassert i hus II, så det var ønskelig å påvise/avvise en evt. sammenheng. På grunnlag av disse dateringene kan endel andre groper (S 105, S 121, S 122, S 131b, S 134, S 139, S 178) antagelig plasseres i nyere tid, altså yngre enn 1537 AD (se kap. 5.4.6).

Konklusjon

Dateringene fra Sand viser et stort tidsspenn, fra eldre steinalder til nyere tid. Det er en konsentrasjon av dateringer fra perioden yngre bronsealder og førromersk jernalder.

Det er trolig at langhuset (hus II) stammer fra denne tida. På grunnlag av stratigrafiske observasjoner kan huset dateres til én av to tidsintervaller. Mellom 1440-1205 f. Kr. og 765-400 f. Kr., altså overveiende i yngre bronsealder, eller mellom 765-400 f. Kr. og 235-415 e. Kr., altså førromersk jernalder eller romertid. På grunn av de andre funnene på feltet, er det mulig at huset bør dateres til førromersk jernalder, kanskje omkring 400-200 f.Kr. To kokegroper og en grop med keramikk som muligens representerer en offernedleggelse, er datert til førromersk jernalder (405-205 f. Kr., 195 f. Kr.-0 og 400-200 f. Kr.).

Én klassisk kokegrop er datert til 1440-1205 f. Kr., d.v.s. eldre bronsealder, dette er visstnok den eldste kokegrop-datering på Øvre Romerike. Dateringene sannsynliggjør at det har vært en eldre bosetningsfase på Sand. To kokegroper er datert til hovedsakelig yngre bronsealder (765-400 f. Kr.). Paralleller til disse dateringene i nærområdet til Sand, sannsynliggjør at det har vært bronsealder-bosetning på stedet eller like i nærheten. Bronsealderens bosetning er dårlig kjent i Øst-Norge, derfor er resultatene fra Sand et viktig bidrag til forskningen på dette området.

De to største kokegropene på feltet ble datert til yngre bronsealder-førromersk jernalder og førromersk jernalder. Kokegroper på denne størrelsen regnes som for store til at de kan knyttes til vanlig matlagning. Muligens har de vært benyttet i forbindelse med fester eller ritualer.

Dateringene av en kokegrop til 6700-6470 f. Kr., d.v.s. eldre steinalder, er overraskende, men bør ikke avvises. Det er mulig at bruk av gammelt trevirke e.l. er årsak til den gamle datering. Det ble ikke funnet flint i forbindelse med gropa som kunne ha styrket en steinalder-datering.

Et firestolpers hus (hus I) kan dateres til sein-middelalder eller nyere tid (1470-1655 e. Kr. og yngre enn 1665). Forøvrig er én kokegrop datert til romertid (235-415 e. Kr.), og en kokegrop og en avfallsgrop til yngre jernalder (615-690 e. Kr. og 680-880 f. Kr.).

De aller fleste dateringene fra Sand er gjort på furu, dette kan gi en noe forhøyet alder i forhold til f. eks. bjørk. Allikevel er det ikke grunn til å regne med at dette ville gi store utslag på det helhetlige bildet av bosetningen på Sand.

Oslo, 24/2-00

Anne Lene Melheim

Perioder og tidsangivelse

eldre steinalder: 10 000-4000 f. Kr.

ynge steinalder: 4000-1800 f. Kr.

eldre bronsealder: 1800-1100 f. Kr.

ynge bronsealder: 1100-500 f. Kr.

eldre jernalder

førromersk jernalder: 500 f. Kr.-0

romertid: 0-400 e. Kr.

folkevandringstid: 400-600 f. Kr.

ynge jernalder

merovingertid: 600-800 f. Kr.

vikingtid: 800-1000 f. Kr.

middelalder: 1000-1537 e. Kr.

nyere tid: 1527-

Litteratur

Carlsson, Tom, Anders Kaliff og Mats Larsson

1999 Man and the Landscape in the Mesolithic: Aspects of Mental and Physical Settlement Organization. I *The Mesolithic of Central Scandinavia*. Redigert av

Joel Boaz. Universitetets Oldsaksamlings Skrifter. Ny rekke. Nr. 22, s. 47-73. Oslo.

Helliksen, Wenche

1997 *Gård og utmark på Romerike 1100 f.Kr.-1400 e.Kr. Gardermoprojektet*. Varia 45, Universitetets Oldsaksamling, Oslo.

Narmo, Lars Erik

1996 «Kokekameratene på Leikvin». Kult og kokegroper. I *Viking* 1996. Bind LIX-

1996, s. 79-101, Oslo.

Simonsen, Margrethe F.

1997 *Innberetning om arkeologisk undersøkelse på Ljøgodt, gnr. 137, bnr. 1, Ullensaker k., Akershus*. Upublisert rapport i Universitetets Oldsaksamlings topografiske arkiv.

Vedlegg

1. Analyse av tre- og kullprøver ved Helge Irgens Høegh av 09.09.99

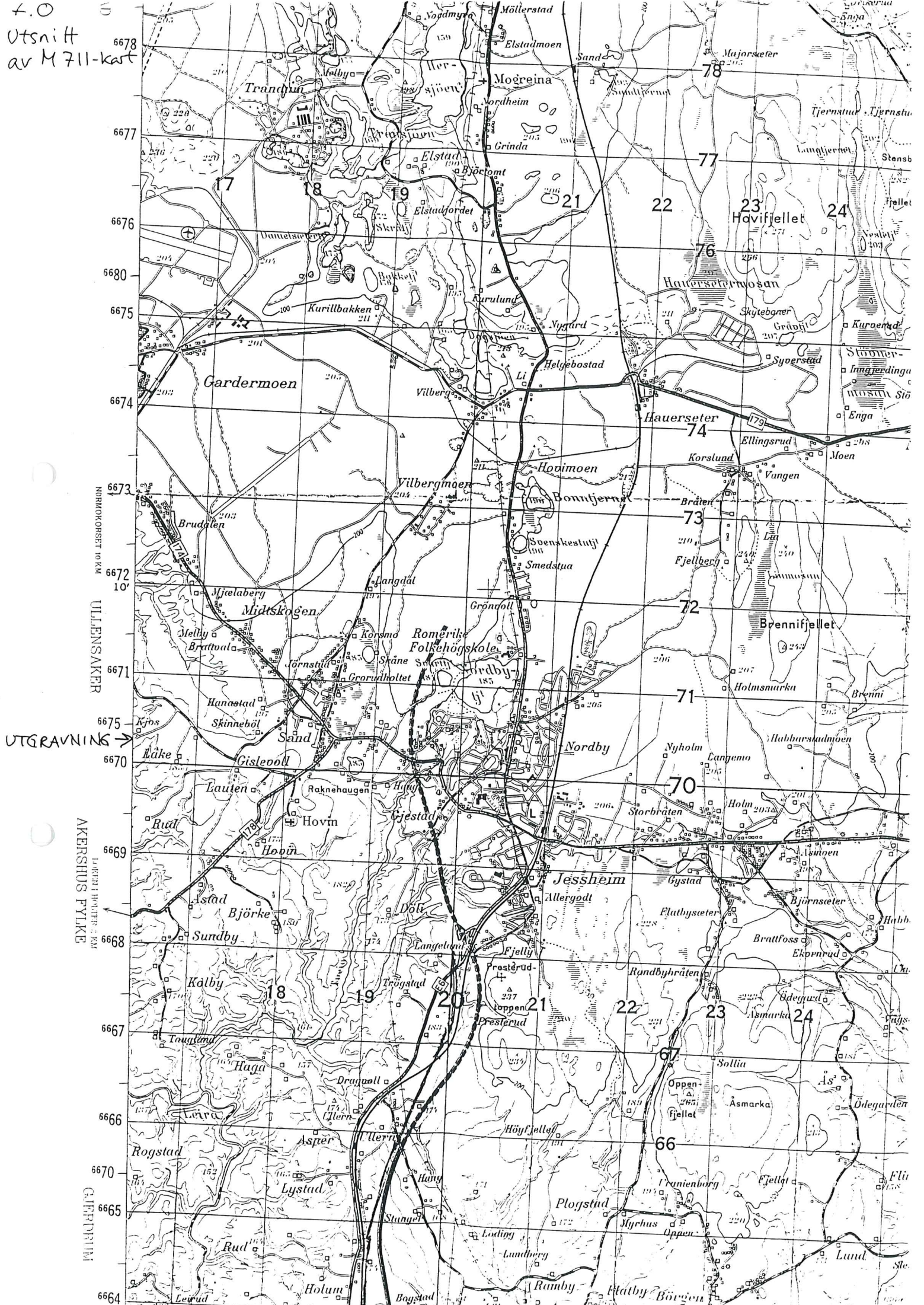
2. Dateringsrapport fra Laboratoriet for radiologisk datering, ved Fred H. Skogseth og Steinar Gulliksen av 12.01.00

3. Dateringsrapport fra Laboratoriet for radiologisk datering, ved Pål Johan Semb og Steinar Gulliksen av 04.02.00

4. Katalog til Universitetets Oldsaksamlings tilvekst

7.0
Utsnitt
av M 711-kart

UTGRAVNING →

NOROKORSET 10 KM

ULLENSAKER

AKERSHUS FYLKE

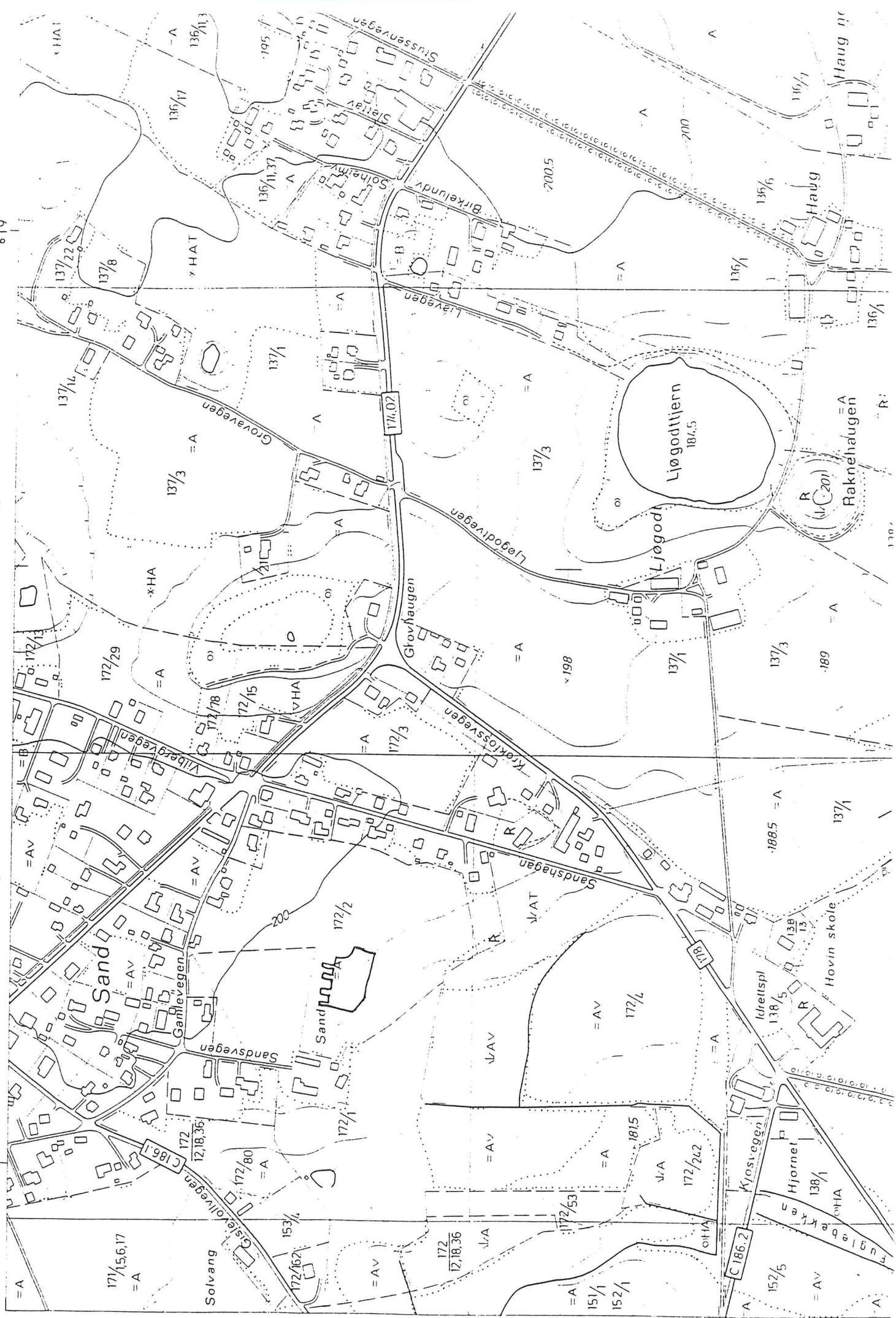
GJERDRUM

7.4 ØK-kart med det utgravede området 1:5000

Y 22400
40000

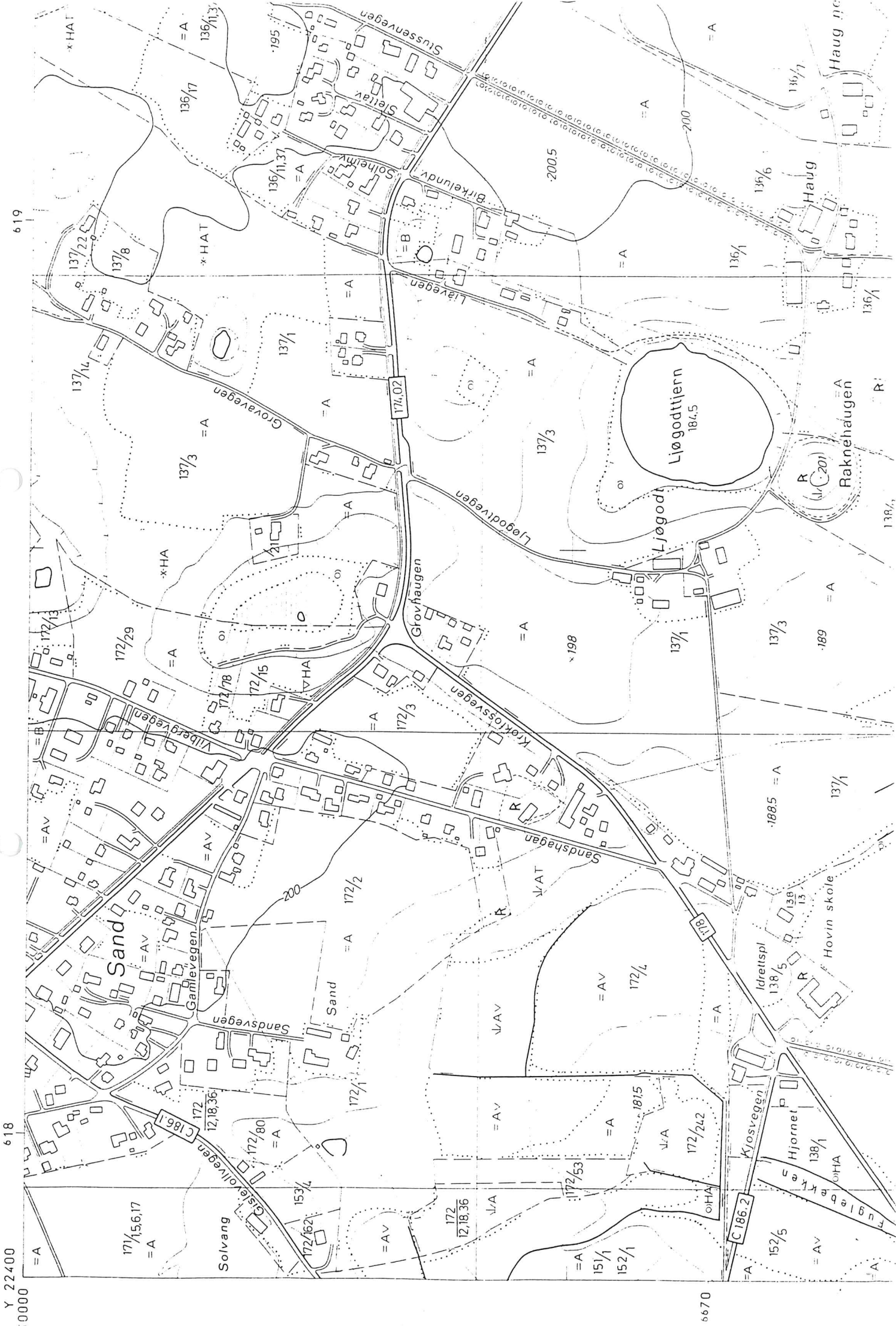
618

619

6170

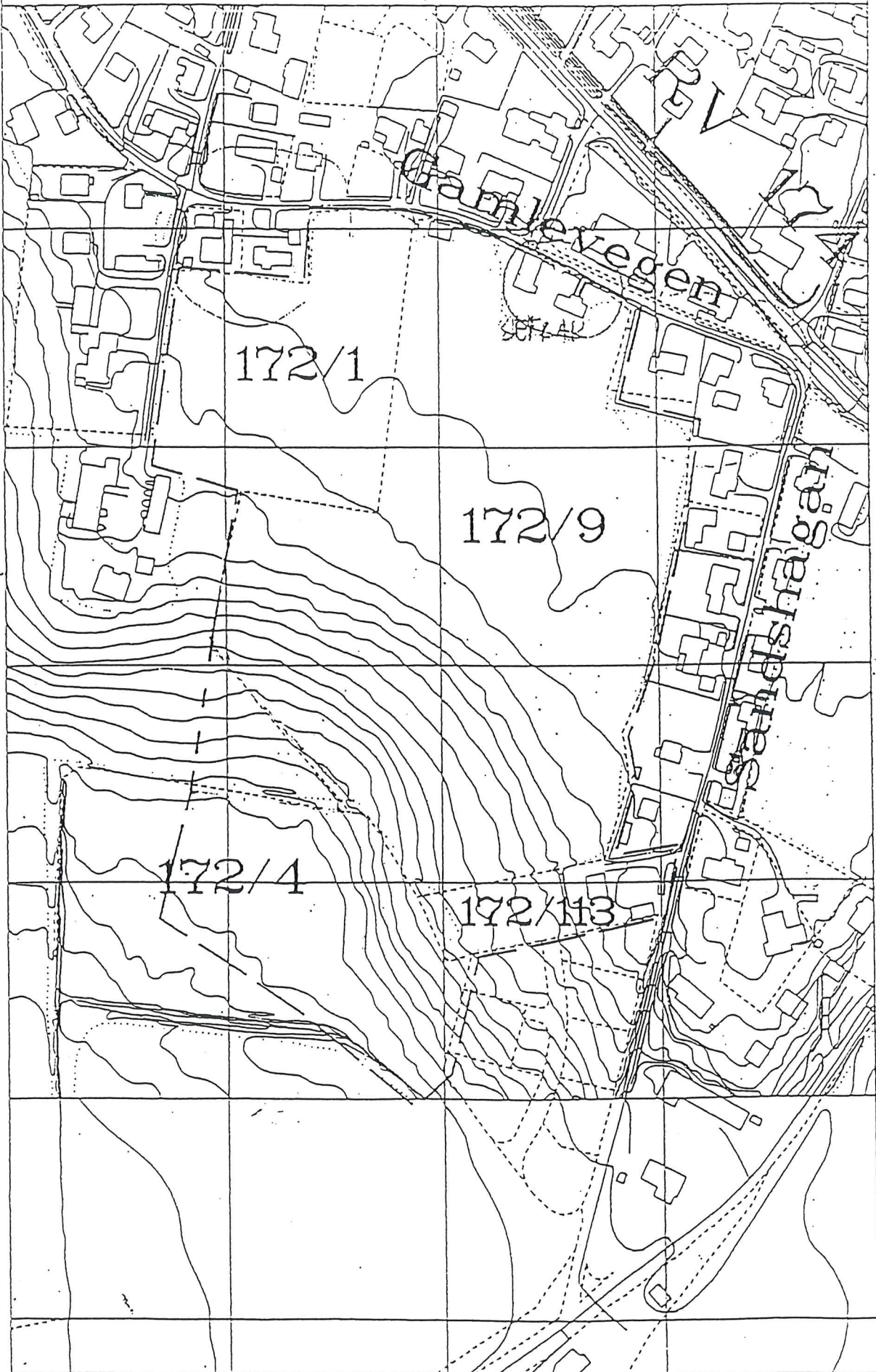
7.1 Utsnitt av ØK-kart ROSO-2 1:5000

Y 22400
20000

6670

7.2 Utsnitt av kart over eiendommer

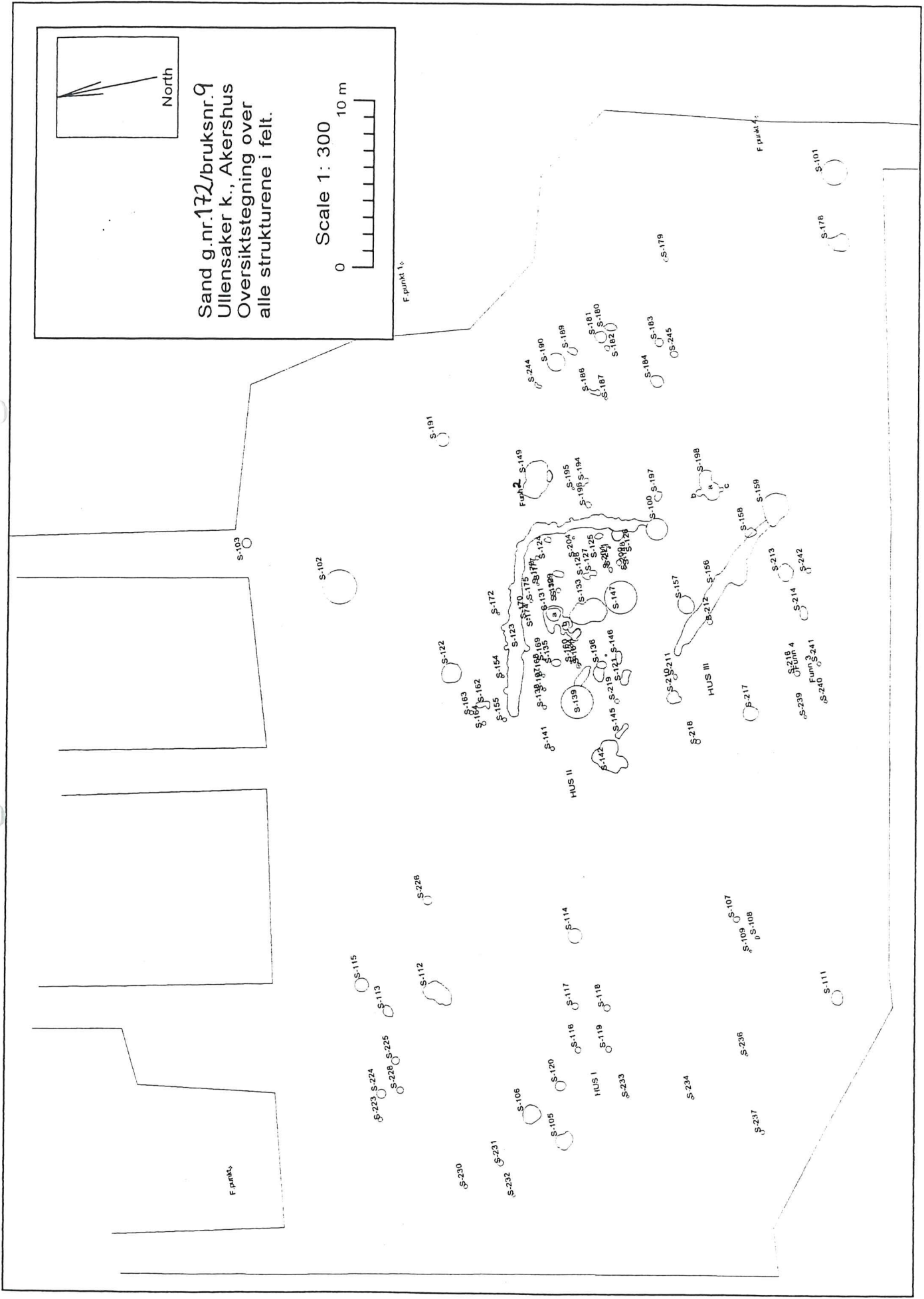
... med samleplan for byggesaken

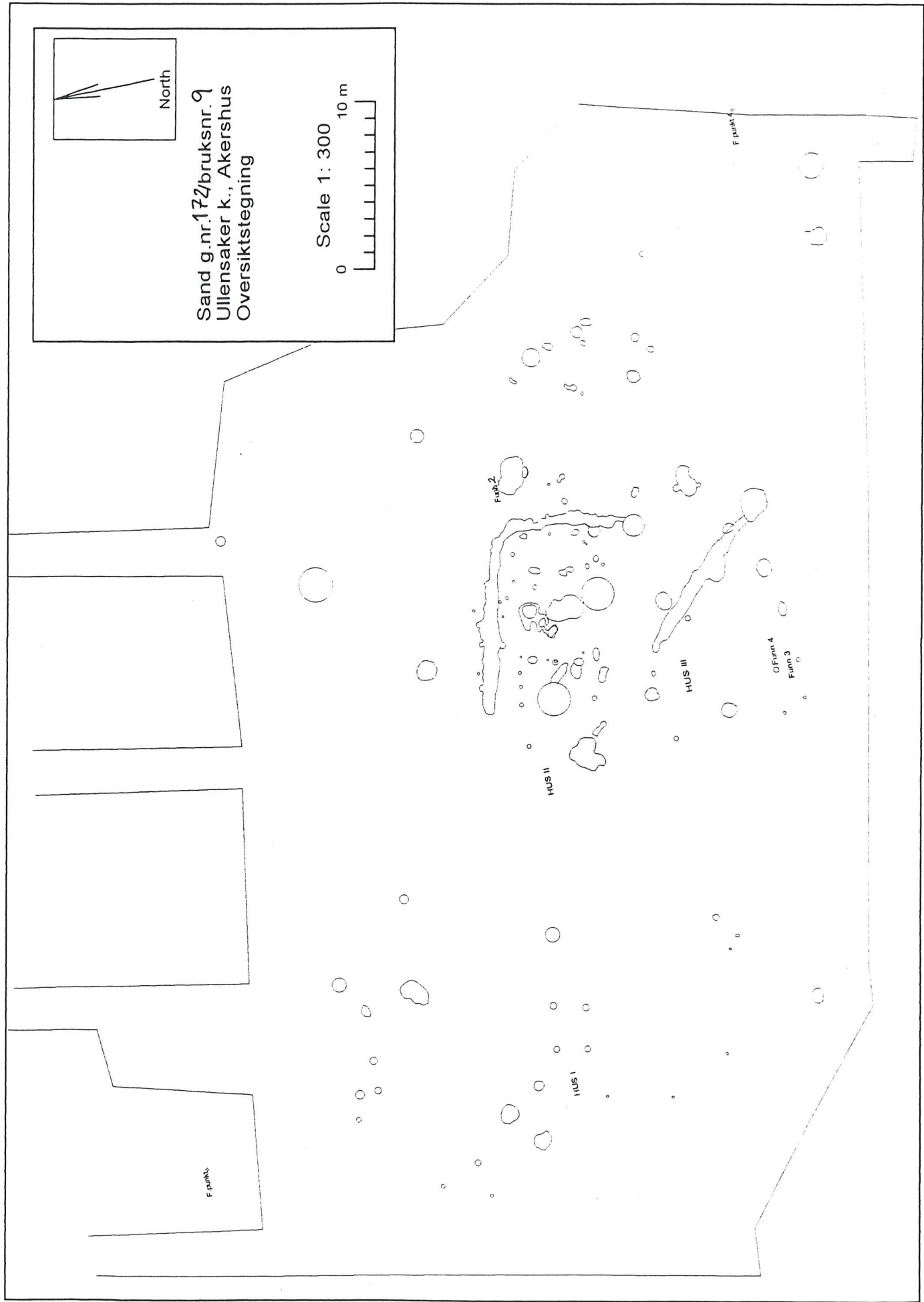
Byggherret Grefsen Etendom AS	Dato: 03.11.98	REVIDERT
Adresse: Ole Deviks vei 36	Prosjekt: 6804	
Kommune: 0668 Oslo	Byggnr: 814	
Gnr: 172 Bnr: 141		
SITUASJONSKART		
Solhellinga Sand		
ARK. ATLE KLUNGREHAUG		
Jonsokv. 22 1182 Oslo		
Tlf. 22680205 Fax: 22680254		
		B- 07.0.99

UNIVERSITETET I OSLO
 INSTITUTT FOR ARKEOLOGI,
 KUNSTHISTORIE OG NUMISMATI
 mail: *mar@ilgustaf*

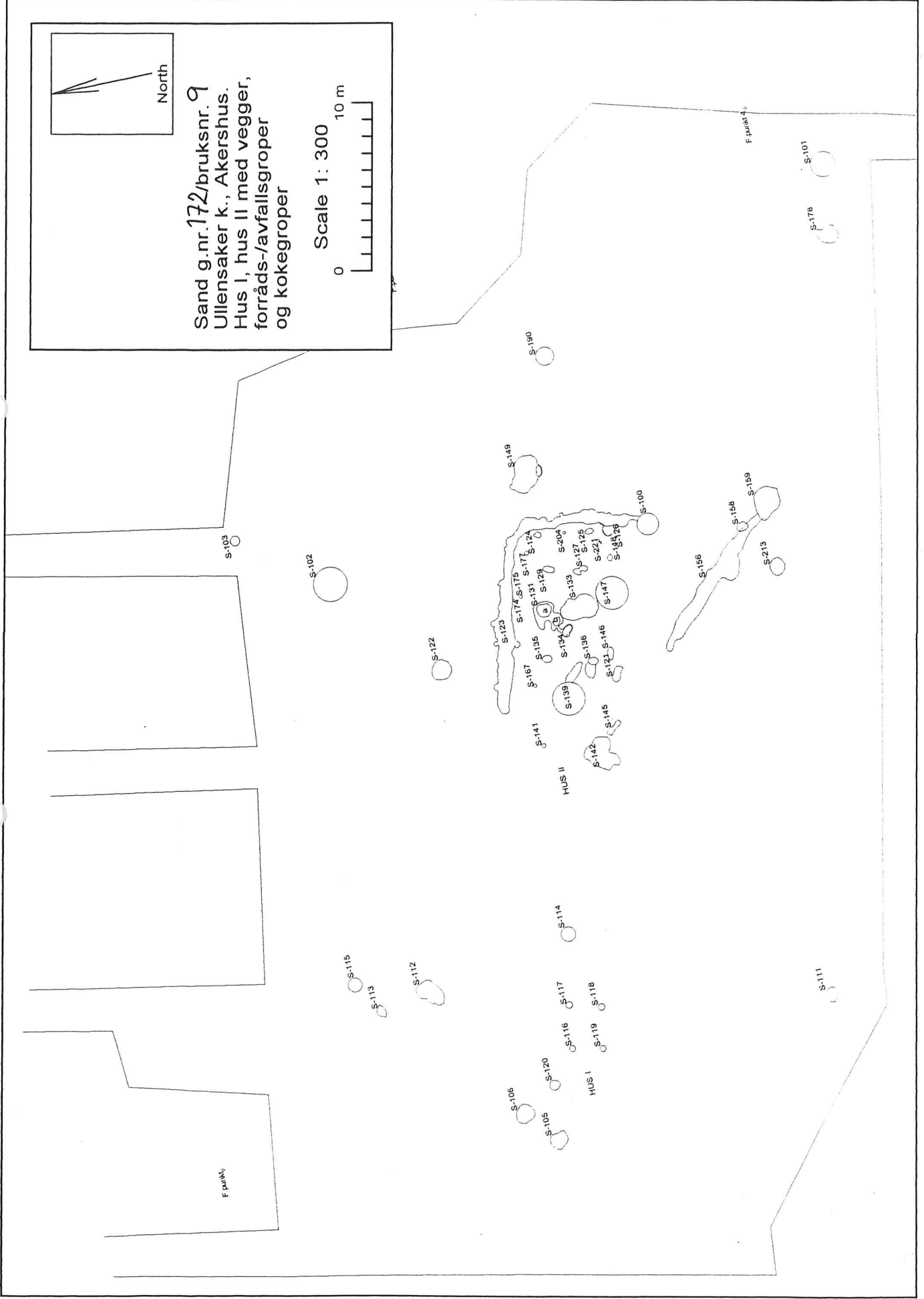
7.5 Innmålingskart, alle strukturene

7.6 Innmålingskart, alle strukturer

7.7 Innmålingskart, snittede strukturer

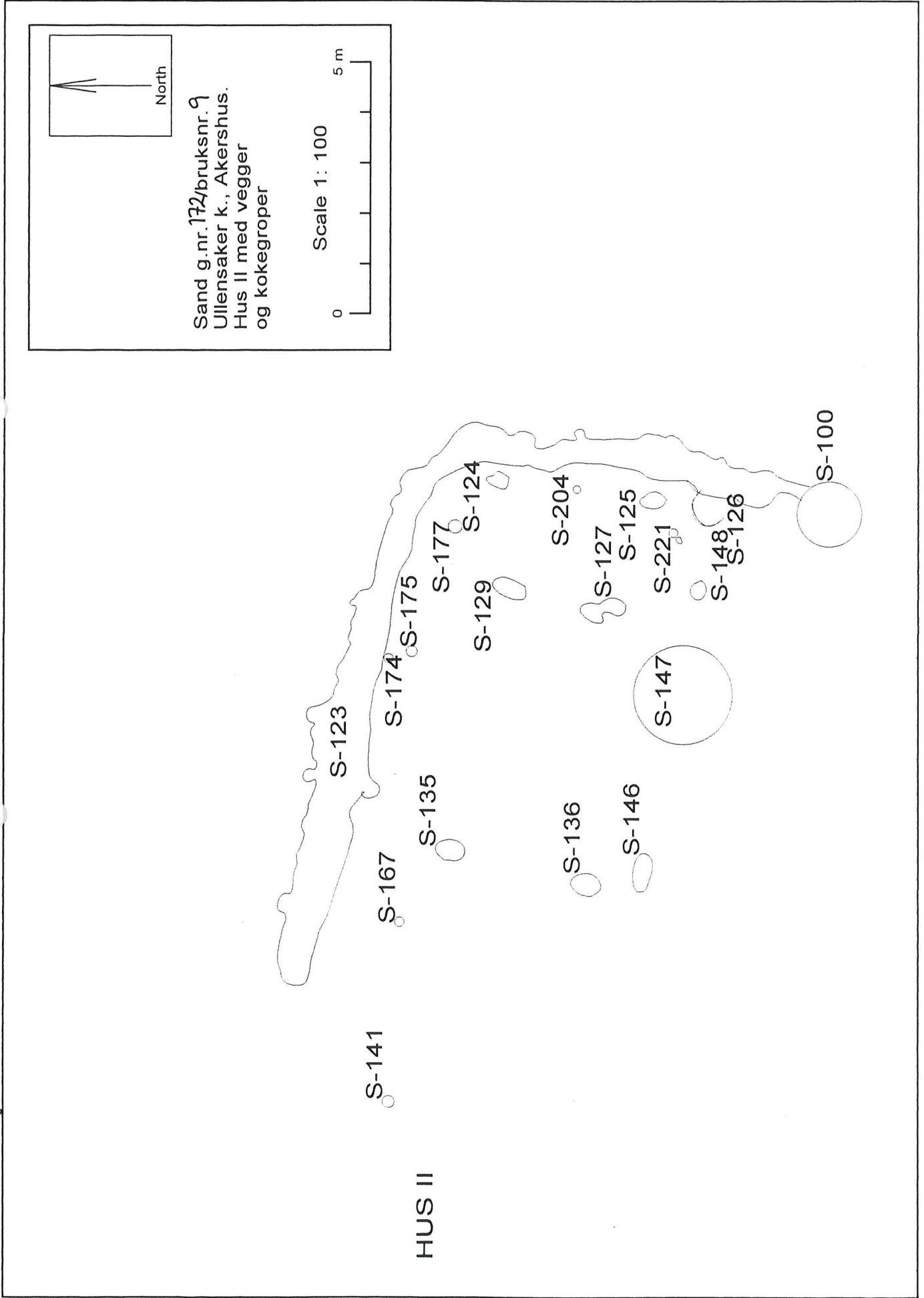
North

Sand g.nr. 172/bruksnr. 9
Ullensaker k., Akershus.
Hus I, hus II med vegger,
forråds-/avfallsgrøper
og kokegrøper

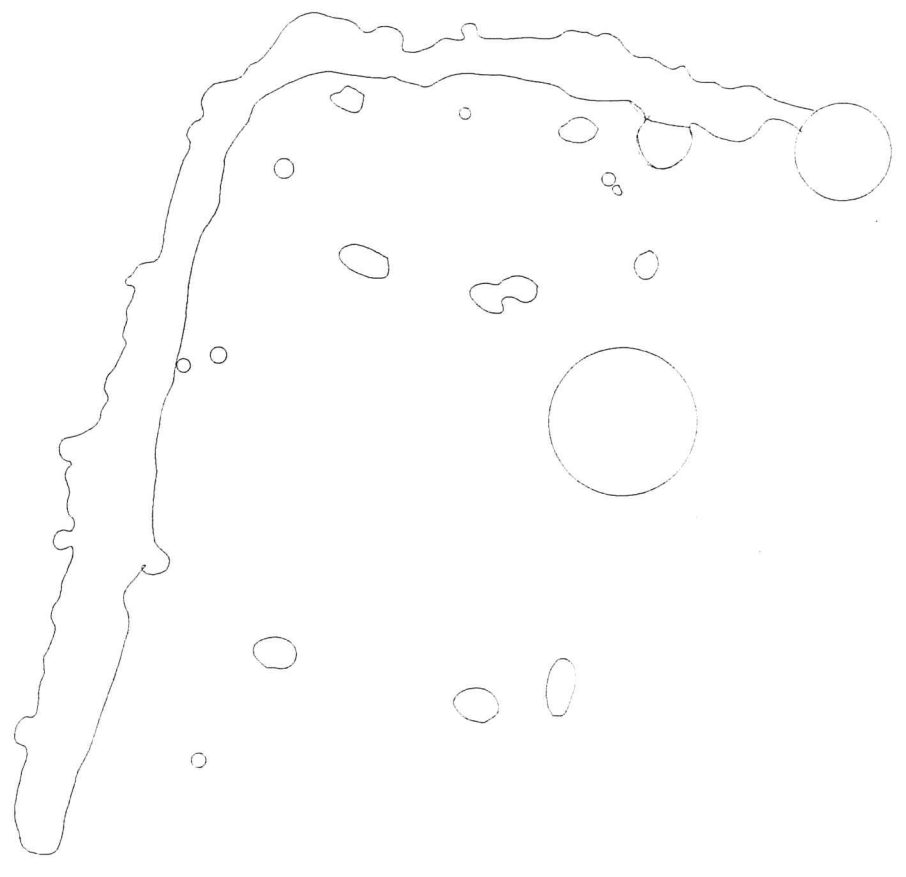
Scale 1 : 300

0 10 m

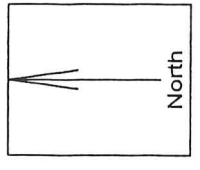
7.8a Innmålingskart hus II

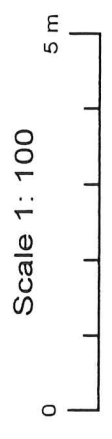
7.8b Innmålingskart hus II

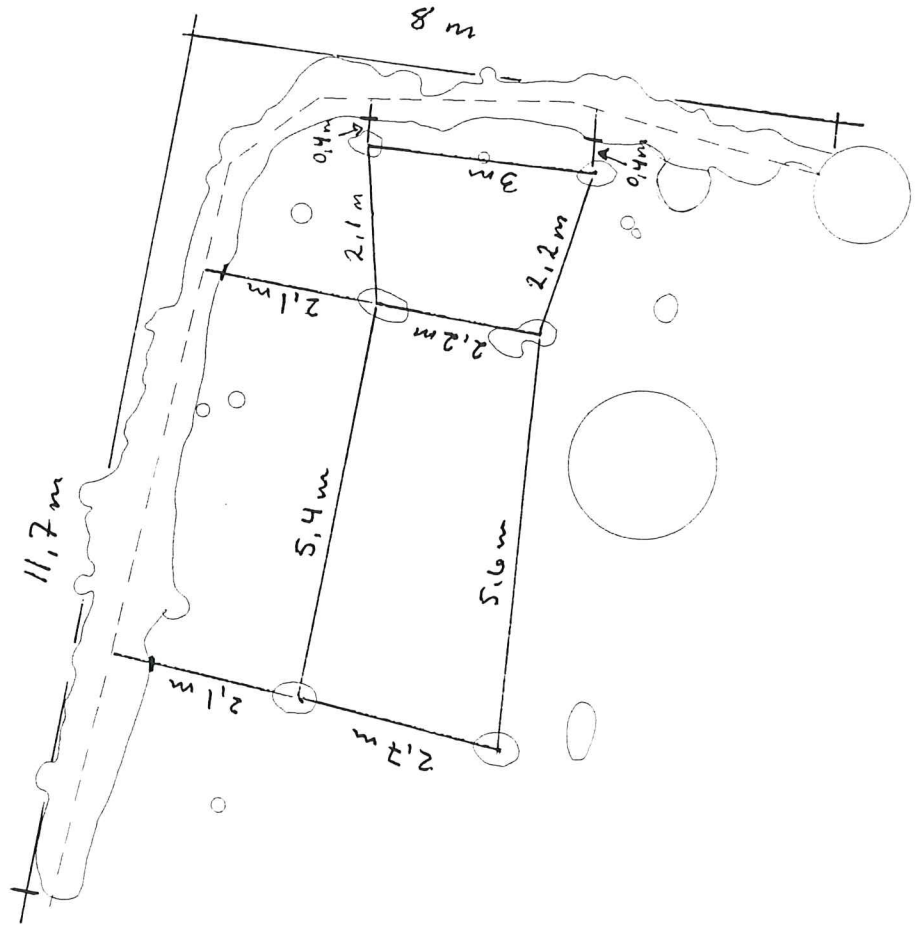
HUS II

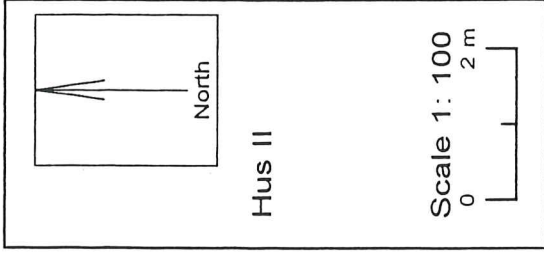
Sand g.nr. 172/bruksnr. 9
Ullensaker k., Akershus.
Hus II med vegger,
og kokegroper

7.8 c Innmålingskart hus II, med mål og snittlinje vega-grøft

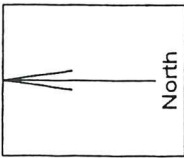

HUS II

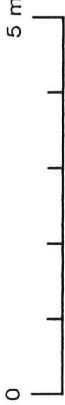
7.9 a Innmålingskart hus I

Sand g.nr. 172/bruksnr. 9
Ullensaker k., Akershus
Hus I og kokegrop

North

Scale 1: 100

0 5 m

S-116

S-117

HUS I

S-119

S-118

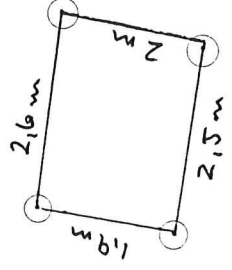
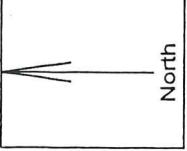
S-114

7.9 b Innmålingskart hus I, med mål

Sand g.nr. 172/bruksnr. 9
Ullensaker k., Akershus
Hus I og kokegrop

Scale 1: 100

0 5 m

HUS I

7.10 Liste over strukturer

S-nr.	lok.	kategori	dok.	form	flatemål	dybde	kokstein	prøver	funn
S 100 (S 27)	hus II	kokegrop	snittet, tegnet	rund	124 x 121 cm	8,5 cm	1/5 bøtte per 1/2 grop	kull 100A, 100B	
S 101 (S 20)	SØ	kokegrop	snittet, tegnet	rund	150 x 150 cm	19 cm	1 3/4 bøtte per 1/2 grop	kull 101A	
S 102 (S 26)	NØ	kokegrop	snittet, tegnet	rund	210 x 216 cm	25 cm	8 bøtter per 1/2 grop	kull 102A, 102B	
S 103 (S 25)	NØ	kokegrop	snittet, tegnet	rund	66 x 72 cm	14,5 cm	1/2 bøtte per 1/2 grop	kull 103A	
S 104	avskrevet								
S 105	hus I	grop, uviss funksjon (varmepåvirket)	snittet, tegnet, masse såldet	ujevn, rundaktig	108 x 106 cm	40 cm		kull 105A, 105B, 105C 105D	
S 106	hus I	grop, uviss funksjon	snittet, tegnet	rund	117 x 103 cm	19 cm			
S 107	SV	grop, uviss funksjon	snittet, tegnet	rundaktig	50 x 50 cm	14 cm		kull 107A, 107B	
S 108	SV	grop, uviss funksjon	snittet, tegnet	langoval	26 x 61 cm	15 cm			
S 109	SV	grop, uviss funksjon (stolpehull?)	snittet, tegnet	oval	17 x 28 cm	25 cm		kull 109A, 109B	
S 110	avskrevet								
S 111 (S 36)	SV	kokegrop	snittet, tegnet	rund	60 x 61 cm	9 cm		kull 111A	
S 112	NV	grop, uviss funksjon (avfallsgrop?)	snittet, tegnet	ujevn, oval	180 x 111 cm	32 cm		kull 112A, 112B	
S 113	NV	grop, uviss funksjon (stolpehull?)	snittet, tegnet	rundaktig	84 x 91 cm	38 cm		kull 113A	
S 114	hus I	kokegrop	snittet, tegnet	rund	80 x 85 cm	20 cm	1/4 bøtte per 1/2 grop	kull 114A, 114B, 114C	
S 115	NV	kokegrop	snittet, tegnet	rund	84 x 91 cm	43 cm	3 bøtter per 1/2 grop	kull 115A, 115B	
S 116	hus I	stolpehull	snittet, tegnet	rund	37 x 33 cm	45 cm			brent leire
S 117	hus I	stolpehull	snittet, tegnet	rund	38 x 42 cm	40 cm		tre 117A, 117B	ubrent bein
S 118	hus I	stolpehull	snittet, tegnet	rund	39 x 42 cm	32 cm		tre 118A	
S 119	hus I	stolpehull	snittet, tegnet	rund	40 x 41 cm	20 cm			
S 120	hus I	grop, uviss funksjon	snittet, tegnet	rund	57 x 54 cm	13 cm			
S 121	hus II	grop, uviss funksjon (avfallsgrop?)	snittet, tegnet, masse såldet	ovalaktig	102 x 54 cm	11-15 cm		tre 121A, kull 121B	
S 122	hus II	grop, uviss funksjon (varmepåvirket)	regnet i plan, prøvesnittet, beskrevet	ujevn	115 x 110 cm	dyp			
S 123	hus II	vegg-grøft	regnet, snittet	langstrakt	lengde langsida 11,7 m, kortside 8 m	2-15 cm		kull 123 II, 123 V, 123 IX	brent leire (123 II, og 123 V)
S 124	hus II	stolpehull, takbærende stolpe	regnet, snittet	oval	50 x 38 cm	23 cm		kull 124 I, 124 II	tannfragmenter

S-nr.	lok.	kategori	dok.	form	flatemål	dybde	kokstein	prøver	funn
S 125	hus II	stolpehull, takbærende stolpe	tegn, snittet	oval	48 x 30 cm	22 cm		kull 125	
S 126	hus II	kokegrop, overlappes av veggstolpe/-grøft	tegn, snittet	rund	100 x 60 cm	51 cm	3 bøtter per 1/2 grop	kull 126	tannfragmenter
S 127	hus II	stolpehull, takbærende stolpe	tegn, snittet	oval	32 x 38 cm	38 cm		kull 127	
S 128	hus II	grop, uviss funksjon	tegn, snittet	oval	32 x 40 cm	11 cm			
S 129	hus II	stolpehull, takbærende stolpe	tegn, snittet	langoval	29 x 60 cm	35 cm		kull 129 I, 129 II	
S 130	hus II	lite stolpehull,	tegn, snittet	rundoval	22 x 26 cm	60 cm		kull 130	
S 131	hus II	grop, uviss funksjon	tegn, snittet	ujevn	165 x 165 cm	20 cm			
S 131a	hus II	grop i S 131, uviss funksjon (varmepåvirket)	tegn, snittet, masse såldet	rundoval	82 x 90 cm	40-42 cm		kull 131a I, 131a II	dyrebein, brent leire
S 131b	hus II	grop i S 131, uviss funksjon	tegn, snittet	oval	51 x 38 cm	15 cm			
S 132	avskrevet								
S 133	hus II	grop, uviss funksjon (avfallsgrøp?)	tegn, snittet, masse såldet	ujevn, ovalaktig	140 x 218 cm	17 cm			brent leire, brente bein
S 134	hus II	grop, uviss funksjon	tegn, snittet	oval	50 x 45 cm	15 cm			
S 135	hus II	stolpehull, takbærende stolpe	tegn, snittet	oval	56 x 44 cm	38 cm		kull 135	brente bein
S 136	hus II	stolpehull, takbærende stolpe	tegn, snittet	oval	60 x 44 cm	38 cm		kull 136	
S 137	hus II	grop, uviss funksjon	tegn, snittet	ujevn, ovalaktig	57 x 80 cm	16 cm		kull 137	
S 138	hus II	grop, uviss funksjon (lite stolpehull?)	tegn, snittet	ujevn, ovalaktig	19 x 27 cm	12 cm			
S 139	hus II	grop, uviss funksjon (avfallsgrøp?), med «utløper»	tegn, snittet, masse såldet	rund, med utløper	190 x 204 cm	30 cm		kull 139i	brente bein, brent leire, slagg?, leirgods
S 139a	avskrevet								
S 139b	avskrevet								
S 140	utgåar								
S 141	hus II	lite stolpehull	tegn, snittet	oval	26 x 22 cm	30 cm		kull 141A	
S 142	hus III?	grop, uviss funksjon (avfallsgrøp?)	tegn, snittet	ujevn	180 x 225 cm	18 cm		kull 142 I, 142 II	brente bein, leirklining

S-nr.	lok.	kategori	dok.	form	flatemål	dybde	kokstein	prøver	funn
S 143	avskrevet								
S 144	avskrevet								
S 145	hus III?	uviss funksjon (vegg-grøft?)	beskrevet	langoval, fragment	lengde ca 100 cm, bredde ca 30 cm				
S 146	hus II	stolpehull, veggstolpe	tegnet og snittet	langoval	76 x 32 cm	22 cm			
S 147	hus II	kokegrop	tegnet og snittet	rund	210 x 185 cm	12 cm	1 bølge per 1/4 grop	kull 147	
S 148	hus II	stolpehull, veggstolpe	tegnet og snittet	oval	32 x 40 cm	18 cm			
S 149	like Ø for hus II	grop med keramikk, uviss funksjon (avfallsgrop?)	tegnet og snittet	ujevn, ovalaktig	200 x 150 cm	20-30 cm	skjørbrønt stein, særlig i S del	kull 149 I, 149 II, 149 III, 149 IV, 149 V	brent leire, leirklining, sintret leire, brente bein, flintskraper, keramikk
S 150	avskrevet								
S 151	avskrevet								
S 152	avskrevet								
S 153	avskrevet								
S 154	hus II	lite stolpehull,	tegnet og snittet	rund	ca 20 cm i diam.	ca 30 cm			
S 155	hus II	uviss funksjon (lite stolpehull?)	beskrevet, prøvesnittet	rund	ca 15 cm i diam.	over 15 cm			
S 156 (S 30)	hus III?	uviss funksjon (vegg-grøft?)	beskrevet	langstrakt	lengde ca 10 m bredde 80 cm				leirklining, slått bergart
S 157	hus III	uviss funksjon		rund	ca 100 cm i diam.				
S 158 (S 28)	hus III	kokegrop	tegnet, snittet	rundoval	60 x 76 cm	10 cm	1/6 bølge per 1/2 grop	kull 158 I, 158 II	
S 159	hus III?	grop, uviss funksjon	tegnet, snittet	rund	150 x 145 cm	24 cm		kull 159	brent leire, ubrent tre
S 160	hus II	uviss funksjon (lite stolpehull?)	tegnet i plan, beskrevet	rund	16 x 16 cm				
S 161	hus II	grop, uviss funksjon	tegnet, snittet	oval	42 x 22 cm	17 cm		kull 161A	leirklining
S 162	N	uviss funksjon	tegnet i plan, beskrevet	ujevn	65 x 95 cm				

S-nr.	lok.	kategori	dok.	form	flatemål	dybde	kokstein	prøver	funn
S 189	Ø	uviss funksjon	beskrevet	rundoval	45 x 50 cm				
S 190	Ø	kokegrop	tegnat, snittet	rund	120 x 105 cm	8 cm	noe skjærbrent stein	kull 190 I, 190 II	brent leire
S 191	Ø	uviss funksjon (kokegrop?)	beskrevet	rund	80 cm i diam.				
S 192	avskrevet								
S 193	avskrevet								
S 194	Ø	uviss funksjon	beskrevet	ovalaktig	30 x 60 cm				
S 195	Ø	uviss funksjon (lite stolpehull?)	beskrevet	rund	ca 25 cm i diam				
S 196	Ø	uviss funksjon (lite stolpehull?)	beskrevet	rund	ca 30 cm i diam				
S 197	Ø	uviss funksjon	beskrevet	oval	70 x 30 cm				
S 198a	Ø	uviss funksjon (avfallsgrop?)	beskrevet	ovalaktig	ca 200 x 150 cm				
S 198b	Ø	uviss funksjon (stolpehull?)	beskrevet	rundaktig	ca 40 cm i diam				
S 198c	Ø	uviss funksjon (stolpehull?)	beskrevet	rundaktig	ca 30 cm i diam				
S 199	avskrevet								
S 200	hus II	uviss funksjon (lite stolpehull?)	beskrevet	rund	ca 20 cm i diam				
S 201	hus II	uviss funksjon (stolpehull?)	beskrevet	rundoval	ca 30 cm i diam				
S 202	avskrevet								
S 203	avskrevet								
S 204	hus II	uviss funksjon (lite stolpehull?)	beskrevet	rund	ca 15 cm i diam				
S 205	avskrevet								
S 206	avskrevet								
S 207	avskrevet								
S 208	avskrevet								
S 209	avskrevet								
S 210	hus III?	uviss funksjon (avfalls-/kokegrop?)	beskrevet	rund	ca 80 cm i diam				
S 211	hus III?	uviss funksjon (lite stolpehull?)	beskrevet	oval	ca 25 x 15 cm				

S-nr.	lok.	kategori	dok.	form	flatemål	dybde	kokstein	prøver	funn
S 212	hus III?	uviss funksjon (lite stolpehull?)	beskrevet	rund	ca 20 cm i diam				
S 213 (S 29)	hus III?	kokegrop	teget, snittet	rund	100 x 96 cm	12 cm	1/3 bøtte per 1/2 grop	kull 213 I	
S 214	hus III?	uviss funksjon	beskrevet	langoval	ca 70 x 25 cm				
S 215	avskrevet								
S 216	hus III?	uviss funksjon (lite stolpehull?)	beskrevet	rund	ca 25 cm i diam				
S 217	hus III?	uviss funksjon (avfallsgrop?)	beskrevet	rund	ca 100 cm i diam				
S 218	hus III?	uviss funksjon (lite stolpehull?)	beskrevet	rund	ca 25 cm i diam				
S 219	hus II	uviss funksjon (lite stolpehull?)	ikke beskrevet	rund	ca 25 cm i diam				
S 220	avskrevet								
S 221a	hus II	liten staur?	beskrevet	rund	ca 10 cm i diam				
S 221b	hus II	liten staur?	beskrevet	rund	ca 10 cm i diam				
S 222	utgåar								
S 223	NV	uviss funksjon (lite stolpehull?)	beskrevet	rund	ca 30 cm i diam				
S 224	NV	uviss funksjon (varmepåvirket)	beskrevet	rund	ca 60 cm i diam				
S 225	NV	uviss funksjon (stolpehull?)	beskrevet	rund	ca 55 cm i diam				
S 226	NV	uviss funksjon (stolpehull?)	beskrevet	rund	ca 55 cm i diam				
S 227	avskrevet								
S 228	NV	uviss funksjon (stolpehull?)	beskrevet	rundoval	ca 25 x 15 cm				
S 229	avskrevet								
S 230	V	uviss funksjon (lite stolpehull?)	beskrevet	rund	ca 25 cm i diam				
S 231	V	uviss funksjon (lite stolpehull?)	beskrevet	rund	ca 25 cm i diam				
S 232	V	uviss funksjon (lite stolpehull?)	beskrevet	rundoval	ca 15 cm i diam				
S 233	V	uviss funksjon (lite stolpehull?)	beskrevet	oval	ca 13 x 20 cm				

S-nr.	lok.	kategori	dok.	form	flatemål	dybde	kokstein	prøver	funn
S 234	SV	uviss funksjon (lite stolpehull?)	beskrevet	oval	ca 15 x 25 cm				
S 235	avskrevet								
S 236	SV	uviss funksjon (lite stolpehull?)	beskrevet	rundaktig	ca 15 cm i diam				
S 237	SV	uviss funksjon (lite stolpehull?)	beskrevet	rund	ca 15 cm i diam				
S 238	avskrevet								
S 239	hus III?	uviss funksjon (lite stolpehull?)	beskrevet	rundoval	ca 15 x 20 cm				
S 240	hus III?	uviss funksjon (lite stolpehull?)	beskrevet	rundoval	ca 15 x 20 cm				
S 241	hus III?	uviss funksjon (lite stolpehull?)	beskrevet	rundoval	ca 15 x 20 cm				
S 242	hus III?	uviss funksjon (lite stolpehull?)	beskrevet	rund	ca 15 cm i diam				
S 243	avskrevet								
S 244	Ø	uviss funksjon	beskrevet	langoval	ca 15 x 60 cm				
S 245	Ø	uviss funksjon	beskrevet	rund	ca 40 cm i diam				

Kommentarer til strukturlista:

Flatemålene er angitt som største diameter øst-vest ganger største diameter nord-sør.
Volum kokstein er angitt i bøtter à 12 liter. Stort sett er målene per 1/2 grop.

7.11 Beskrivelse av strukturer som ikke er snittet eller tegnet i plan:

S 145: Langoval struktur. Mulig forlengelse av S 156 (vegg-grøft?). Uklar sammenheng med S 142 (grop), men peker mot den og i samme retning som S 156. Mulig rest av vegg-grøft. Forsvant etterhvert ved opprenskning (etter ca 2 cm), men skilte seg i utgangspunktet klart fra omgivelsene. **Masse:** spettet, gråbrun humusblandet sand med endel kullpartikler.

S 155: Rund struktur. Mulig lite stolpehull. Minst 15 cm dyp. **Masse:** Lys brungrå humusblandet sand med kullpartikler.

S 156: Langstrakt struktur. Mulig vegg-grøft. Eller grøft/renne av annet slag. Massen ligner S 123 (vegg-grøft). Ser ut til å henge sammen med S 159 og peker mot 145 og S 142. Det var vanskelig å definere S 156 i forhold til S 158 (kokegrop) da denne ble snittet. Men i utgangspunktet så det ut som om S 156 overlappet S 158. **Masse:** Mørk gråbrun humusblandet sand med spetter av gul sand. Med kullpartikler. Brent leire (leirklining?) i overflaten.

S 157: Rund struktur. Beskrivelse mangler.

S 170: Rund struktur. Beskrivelse mangler.

S 173: Rund struktur. Mulig lite stolpehull. **Masse:** Mørk gråbrun humusholdig sand med kullpartikler.

S 176: Rund struktur. Mulig lite stolpehull. Ligner S 173. **Masse:** Mørk gråbrun humusholdig sand med kullpartikler.

S 179: Tiltærmet rund struktur. Mulig stolpehull. **Masse:** Mørk gråbrun humusholdig sand med mye kull.

S 180: Spissoval struktur. **Masse:** Feit brun humusholdig masse med spetter av lys sand. Med kullbiter og -partikler. Massen ligner S 189.

S 181: Tiltærmet rund struktur. **Masse:** Feit brun humusholdig masse med spetter av lys sand. Med kullbiter og -partikler. Massen ligner S 189.

S 182: Tiltærmet rund struktur. **Masse:** Feit brun humusholdig masse med spetter av lys sand. Med kullbiter og -partikler. Massen ligner S 189.

S 183: Rund struktur. **Masse:** Mørk gråbrun masse med spetter av gul sand. Med kullpartikler.

S 184: Rundoval struktur. Antagelig bunnen av kokegrop. **Masse:** Sterkt kullholdig sand med spetter av gul sand. Klart avgrenset, men bare 2-3 cm dyp.

S 186: Langoval, uregelmessig struktur. Moderne? **Masse:** Feit, mørk brun humusholdig sand med mye kull.

S 187: Rundoval struktur. Mulig lite stolpehull. **Masse:** Mørk gråbrun kulturjord med mye kull. Brent leire/leirklining i overflaten.

S 189: Rundoval struktur. **Masse:** Feit brun humusholdig masse med spetter av lys sand. Med kullbiter og -partikler. Massen ligner S 180, S 181 og S 182.

S 191: Rund struktur. Varmepåvirket. Kan være en dyptliggende kokegrop, men ikke stein synlig i overflaten. Kan også ligne groper som S 105, S 131a og S 122. **Masse:** Feit gråbrun humusholdig sand. Endel kullbiter og -partikler. Større parti med rødbrent sand.

S 194: Ovalaktig struktur. **Masse:** Mørk brun humusholdig sand.

S 195: Tiltærmet rund struktur. Mulig lite stolpehull. **Masse:** Mørk gråbrun humusholdig sand med kullpartikler.

S 196: Tiltærmet rund struktur. Mulig liten stolpe. **Masse:** Mørk gråbrun humusholdig sand med kullpartikler.

- S 197: Oval struktur. **Masse:** Mørk gråbrun humusholdig sand med mye kullbiter og -partikler.
- S 198a, b, c: Stor, ovalaktig struktur (a) med «ører» (b og c) i N og S. Muligens er det en grop som flankeres av to stolper. Gravemaskinen har gått noe dypt i SØ, derfor er strukturen ujevn i formen. Noe stein i overflaten. **Masse:** (a): Nokså tørr mørk gråbrun humusholdig sand. Endel kull. (b og c): Noe feitere masse, humusholdig sand.
- S 200: Rund struktur. Mulig lite stolpehull. **Masse:** Mørk gråbrun humusholdig sand med kullpartikler. Masse som S 173.
- S 201: Tilnærmet rund struktur. Mulig stolpehull. **Masse:** Lys brun humusholdig sand med kullbiter.
- S 204: Rund struktur. Mulig lite stolpehull. Ligner S 173. **Masse:** Mørk gråbrun humusholdig sand med kullpartikler.
- S 210: Tilnærmet rund struktur. Mulig avfallsgrop. Kan også være en dyptliggende kokegrop. Noe stein i overflaten. **Masse:** Feit mørk gråbrun humusholdig sand. Kullbiter og -partikler.
- S 211: Oval struktur. Mulig lite stolpehull. **Masse:** Mørk brungrå humusholdig sand med kull.
- S 212: Rund struktur. Mulig lite stolpehull. **Masse:** Mørk brungrå humusholdig sand med kull.
- S 214: Langoval struktur. **Masse:** Mørk brun humusholdig sand. Endel store trekullbiter.
- S 216: Rund struktur. Mulig lite stolpehull. **Masse:** Mørk gråbrun humusholdig sand med lyse spetter. Mye kullpartikler.
- S 217: Tilnærmet rund struktur. Mulig avfallsgrop. **Masse:** Feit mørk brun humusholdig masse med spetter av gul sand.
- S 218: Rund struktur. Mulig lite stolpehull. **Masse:** Mørk brun humusholdig sand med spetter av gul sand. Med kullpartikler.
- S 219: Rund struktur. Beskrivelse mangler.
- S 221a, b: Små, runde strukturer. Kan være avtrykk etter staur. Moderne? **Masse:** Lys brun humusholdig masse. Ikke avskrevet p.g.a. massen som skiller seg fra andre mer typiske moderne gjerdistolpehull på feltet.
- S 223: Tilnærmet rund struktur. Mulig lite stolpehull. **Masse:** Mørk gråbrun humusholdig sand med kullbiter.
- S 224: Tilnærmet rund struktur. Varmepåvirket. Kan være en dyptliggende kokegrop, men ikke stein synlig i overflaten. Kan også ligne groper som S 105, S 131a og S 122. **Masse:** Mørk rødbrun humusholdig sand med kullbiter. Rødbrent sand langs kanten og i enkelte andre partier.
- S 225: Tilnærmet rund struktur. Mulig stolpehull. **Masse:** Mørk gråbrun humusholdig sand med kullpartikler. Massen ligner S 223.
- S 226: Tilnærmet rund struktur. Mulig stolpehull. **Masse:** Brun-svart humusholdig sand. Mye kull.
- S 228: Rundoval struktur. Mulig stolpehull. **Masse:** Mørk gråbrun humusholdig sand med kullpartikler. Massen ligner S 223.
- S 230: Tilnærmet rund struktur. Mulig lite stolpehull. **Masse:** Feit, mørk brun humusholdig masse. Nokså mye kullbiter og -partikler.
- S 231: Tilnærmet rund struktur. Mulig lite stolpehull. En stein med diam. 10 cm i V kant. **Masse:** Mørk gråbrun humusholdig sand med endel kullbiter og -partikler.
- S 232: Rundoval struktur. Mulig lite stolpehull. **Masse:** Mørk gråbrun humusholdig sand med noe kull.

S 233: Rundoval struktur. Mulig lite stolpehull. **Masse:** Mørk gråbrun humusholdig masse med noe kull. Massen ligner S 232.

S 234: Oval struktur. Mulig lite stolpehull. **Masse:** Feit brun-svart humusholdig masse med kullpartikler.

S 236: Tilnærmet rund struktur. Lite stolpehull? **Masse:** Mørk brun humusholdig sand med spetter av gul sand. Endel kullbiter.

S 237: Tilnærmet rund struktur. Mulig lite stolpehull. **Masse:** Mørk brun humusholdig sand med kull.

S 239: Rundoval struktur. Mulig lite stolpehull. **Masse:** Mørk gråbrun humusholdig sand med spetter av gul sand. Med kullbiter.

S 240: Rundoval struktur. Mulig lite stolpehull. **Masse:** Mørk gråbrun humusholdig sand med spetter av gul sand. Med kullpartikler. Massen ligner S 239.

S 241: Rundoval struktur. Mulig lite stolpehull. **Masse:** Mørk gråbrun humusholdig sand med spetter av gul sand. Med kullpartikler. Massen ligner S 239.

S 242: Rund struktur. Mulig lite stolpehull. **Masse:** Mørk gråbrun humusholdig sand med kull.

S 244: Langoval struktur. Ca. 12 cm dyp. **Masse:** Mørk brun humusholdig masse. Med mye kull.

S 245: Tilnærmet rund struktur. Noe vanskelig å avgrense. **Masse:** Feit, lys brun humusholdig masse.

A 99/74, prosjektnummer 19994003
 "Solhellinga", Sand 172/9, Ullensaker, Akershus

7.14 Liste over kullprøver

Kullprøvenr.	S-nr.	kontekst	vekt	dato
100 A	S 100	N del ved snitting	3,0 g	01.06.99
100 B	S 100	fra profil (se tegning)	2,4 g	01.06.99
101 A	S 101	fra profil (se tegning)	2,8 g	01.06.99
102 A	S 102	S del ved snitting	18,0 g	02.06.99
102 B	S 102	fra profil (se tegning)	2,1 g	02.06.99
103 A	S 103	fra profil (se tegning)	0,0 g	03.06.99
105 A	S 105	SØ del, 5-7 cm dypt (se tegning)	5,7 g	03.06.99
105 B	S 105	SØ del, bunn (se tegning)	7,9 g	03.06.99
105 C	S 105	fra profil (se tegning)	0,9 g	03.06.99
105 D	S 105	SØ del ved snitting (se tegning)	3,6 g	03.06.99
107 A	S 107	S del ved snitting, ca 5 cm dypt	3,4 g	07.06.99
107 B	S 107	fra profil, 5-7 cm dypt (se tegning)	1,5 g	07.06.99
109 A	S 109	S del ved snitting	8,5 g	07.06.99
109 B	S 109	fra profil (se tegning)	2,2 g	07.06.00
111 A	S 111	S del ved snitting	2,7 g	07.06.99
112 A	S 112	SØ del ved snitting	3,0 g	07.06.99
112 B	S 112	fra profil, mellom C-D, mulig nedgravning? (se tegning)	1,2 g	07.06.99
113 A	S 113	fra profil (se tegning)	0,1 g	07.06.99
114 A	S 114	S del ved snitting	31,0 g	08.06.99
114 B	S 114	fra profil, 10-15 cm, 10-14 cm dypt (se tegning)	1,1 g	08.06.99
114 C	S 114	S del ved snitting, 10-14 cm dypt	10,1 g	08.06.99
115 A	S 115	S del ved snitting	0,2 g	08.06.99
115 B	S 115	fra profil	1,1 g	08.06.99
121 B	S 121	fra profil	3,0 g	10.06.99
123 II	S 123	såldet ut fra profil	0,4 g	17.06.99
123 V	S 123	N del ved snitting, ca 3 cm dypt	0,1 g	11.06.99
123 IX	S 123	fra profil, 25-35 cm, 2-15 cm dypt	0,5 g	17.06.99
124 I	S 124	S del ved snitting	0,3 g	11.06.99
124 II	S 124	såldet ut fra profil	0,4 g	16.06.99
125	S 125	såldet ut fra profil	0,1 g	16.06.99
126	S 126	fra profil, 50-60 cm, 40-50 cm dypt (se tegning)	2,3 g	10.06.99
127	S 127	såldet ut fra profil	0,5 g	17.06.99
129 I	S 129	S del ved snitting	0,5 g	11.06.99
129 II	S 129	såldet ut fra profil	0,8 g	16.06.99
130	S 130	S del ved snitting	0,9 g	11.06.99
131a I	S 131a	NV del ved snitting, ca 5 cm dypt (se tegning)	0,6 g	10.06.99
131a II	S 131a	fra profil mot N, 20-30 cm, 10 -20 cm dypt	7,5 g	10.06.99
135	S 135	såldet ut fra profil	0,2 g	17.06.99
136	S 136	såldet ut fra profil	0,1 g	17.06.99
137	S 137	fra profil, 31-52 cm, 0-2 cm dypt (se tegning)	0,1 g	11.06.99
139 i	S 139	S del ved snitting	1,0 g	10.06.99
141 A	S 141	S del ved snitting	0,8 g	11.06.99
142 I	S 142	såldet ut fra profil, 35-75 cm, 0-15 cm dypt (40-40-40 cm)	2,7 g	17.06.99
142 II	S 142	SØ del ved snitting	4,1 g	11.06.99

Kullprøvenr.	S-nr.	kontekst	vekt	dato
147	S 147	SØ del ved snitting, 3-10 cm dypt	41,0 g	11.06.99
149 I	S 149	rett under overflaten	2,9 g	18.06.99
149 II	S 149	NV del, øverste lag (brun sand/leire)	3,9 g	18.06.99
149 III	S 149	NV del, like ved keramikk, ca 20 cm dypt (i sandlag), ca 5 cm inn fra D-B	2,0 g	18.06.99
149 IV	S 149	S del ved snitting	2,7 g	18.06.99
149 V	S 149		0,6 g	18.06.99
158 I	S 158	S del ved snitting	6,4 g	17.06.99
158 II	S 158	fra profil, 30-40 cm, 2-10 cm dypt (se tegning)	4,1 g	17.06.99
159	S 159	fra profil (se tegning)	6,6 g	16.06.99
161 A	S 161	S del ved snitting (se tegning)	2,2 g	05.06.99
172	S 172	fra profil, 3-8 cm, 1-6 cm dypt	3,2 g	11.06.99
177 A	S 177	S del ved snitting (se tegning)	2,6 g	11.06.99
178 I	S 178	fra profil (se tegning)	20,2 g	16.06.99
178 II	S 178	SV del ved snitting	9,3 g	16.06.99
190 I	S 190	S del ved snitting (se tegning)	10,1 g	17.06.99
190 II	S 190	fra profil, 80-100 cm, 3-8 cm dypt (se tegning)	0,6 g	17.06.99
213 I	S 213	fra profil, 25-40 cm, 3-10 cm dypt (se tegning)	5,2 g	17.06.99

Trerester

Prøvenr.	S-nr.	beskrivelse	kontekst	dato
117 A	S 117	trestolpe	fra midten av stolpehull, best bevart i S del	08.06.99
117 B	S 117	trerester	fra stolpehull	08.06.99
118 A	S 118	trerester	fra stolpehull, S del, ca 10-30 cm dypt (se tegning)	08.06.99
121 A	S 121	trerester	fra grop, S del (se tegning), stakk ca 20 cm ned	08.06.99

Merk: S 121A og S 117A ble kassert etter C-14 datering.

A 99/74, prosjektnummer 19994003

“Solhellinga”, Sand 172/9, Ullensaker, Akershus

7.15 Liste over bein

S-nr.	prøvenr.	beskrivelse	vekt	kontekst	dato
S 117	117	beinbit, lengde ca 5,5 cm, ubrent	5,9 g	i bunnen av stolpehull, inntil/under stolperest	08.06.99
S 124	124	25 tannfragmenter fra storfe (ku eller hest?), ubrent	4,6 g	i stolpehull, like under overflaten	10.06.99
S 126/123	126/123	35 tannfragmenter fra storfe (ku eller hest?), ubrent	7,3 g	i struktur over kokegrop, mulig forlengelse av vegg-grøft (se tegning)	11.06.99
S 131a	131a	bein fra storfe (ku?), lengde ca 12 cm, ubrent	48,5 g	i varmegjøret grop, like under overflaten i SØ del (se tegning)	10.06.99
S 133	133	beinfragmenter, brent	0,2 g	i avfallsgrop, såddet ut fra V del	10.06.99
S 135	135	beinfragmenter, brent	0,3 g	i stolpehull, såddet ut fra V del	17.06.99
S 139	139	beinfragmenter, brent	6,9 g	i avfallsgrop, såddet ut fra S del	10.06.99
S 142	142 I	beinfragmenter, brent	1,0 g	i avfallsgrop, såddet ut fra SØ del	11.06.99
S 142	142 II	beinfragmenter, brent	0,4 g	i avfallsgrop, fra overflate	11.06.99
S 149	149	beinfragmenter, brent	0,1 g	i grop med keramikk, fra SV del	18.06.99

Merk: 131a ble kassert etter C-14 datering av groppa.

A 99/74, prosjektnummer 19994003

«Solhellinga», Sand 172/9, Ullensaker, Akershus

7.16 Funnliste

S-nr.	funnr.	beskrivelse	vekt	kontekst	dato
S 116	116	brent leire (mulig leirklining)	0,2 g	i S del av stolpehull	11.06.99
S 123	123 V	brent leire	8,9 g	fra N del ved snitting, snitt V i vegg-grøft	11.06.99
S 123	123 II	brent leire (mulig leirklining)	0,7 g	ved sålding av kullprøve fra snitt II i vegg-grøft	18.06.99
S 131a	131a	brent leire	2,6 g	i grop, overflate	10.06.99
S 133	133	brent leire (mulig leirklining)	0,6 g	i V del av grop	10.06.99
S 139	139 E	brent leire (mulig leirklining)	115,6 g	i grop, såldet ut fra S del	10.06.99
S 142	142	leirklining med kvistavtrykk	98,5 g	i SØ del av grop, samt fra overflate	11.06.99
S 149	149 I	brent leire (mulig leirklining)	0,3 g	i grop med keramikk	18.06.99
S 149	149 II	leirklining med kvistavtrykk	2,7 g	fra NV del, øverste lag	18.06.99
S 156	156	leirklining med kvistavtrykk	9,2 g	i vegg-grøft?	17.06.99
S 159	159	brent leire (mulig leirklining)	4,1 g	i grop	16.06.99
S 161	161 B	leirklining med kvistavtrykk	9,2 g	i grop, fra profil (se tegning)	11.06.99
S 178	178	brent leire (mulig leirklining)	19,9 g	i grop, ved kullprøvetaking i profil	17.06.99
S 190	190	brent leire (mulig leirklining)	2,3 g	i kokegrop, S del ved snitting	17.06.99
	Funn 4	brent leire (mulig leirklining)	25,4 g	innmålt, like ved S 216	04.06.99
	Funn 1	hestesko av jern med tapp, ca 1/3 bevert, lengde ca 9 cm, bredde ca 3 cm (middelalder)		ikke innmålt, funnet med metalldetektor i matjord mellom PS 15 og 16	01.06.99
	Funn 2	potteskår, glassert bunnskår med innriset dekor (middelalder eller nyere tid?)		innmålt, like ved S 149	04.06.99
	Funn 3	flintavslag, lengde 1,5 cm		innmålt, like ved S 240/241	04.06.99
	Funn 5	slagg		ikke innmålt, funnet 3 m NØ for S 149	04.06.99
S 139	139 H	slagg?		i grop, såldet ut fra S del	10.06.99
S 139	139 G	keramikk/brent leire (moderne?)		i grop, såldet ut fra S del	10.06.99
S 149	149 A	flintkniv eller -skraper, lengde 5 cm, avslag med rett sideretuisj og bruksspor, fin kvalitet		i grop med keramikk, SV del, ca 3 cm under overflaten	18.06.99
S 149	149 B	sintret leire eller keramikk		fra NV del, øverste lag	18.06.99

S-nr.	funnr.	beskrivelse	vekt	kontekst	dato
S 149	149 C	keramikk, fint magret gods med lys gul/beige overflate. Ialt 42 skår, hvorav 8 randskår og 3-4 bunnskår, mange skår har matskorpe. Randens omkrets ca 55 cm, hvorav ca 33 cm er bevart. Godstykkeelse ca 0,6 cm		fra bunnen av gropa, sentrert til midten, noen skår med bunnparket opp. Deponert?	18.06.99
S 156	156	bergart (diabas?), slått kjerne?		fra vegg-grøft?, overflate	10.06.99
	Funn 6	jernfragment og metallklump (bronse?)		ikke innmål, med detektor like under matjordlaget mellom PS 15 og 16	02.06.99
	Funn 7	jernfragmenter/klumper, samt endel nagler/spikre og hestekosøm		ikke innmål, funnet med detektor i matjordlaget mellom PS 15 og 16	02.06.99

Merk: Følgende funn er seinere kasserte;

Funn 2, 139 H, Funn 6, samt deler av Funn 7. 4 stk hestekosøm, sannsynligvis fra middelalder, ble tatt vare på.

7.17 Fotoliste svart/hvitt

A 99/74, prosjektnummer 19994003
 "Solhellinga", Sand 172/9, Ullensaker, Akershus
 Svart/hvitt film nr. 1

Bilde	Motiv	Retning	Plan/profil	Fotograf	Dato
1	S 100, kokegrop	mot N	plan	B.T.	01.06.99
2	S 100, kokegrop snittet	mot S	profil	B.T.	01.06.99
3	S 101, kokegrop	mot N	plan	B.T.	01.06.99
4	S 101, kokegrop snittet	mot N	profil	B.T.	01.06.99
5	S 102, kokegrop	mot N	plan	B.T.	02.06.99
6	S 102, kokegrop snittet	mot N	profil	B.T.	02.06.99
7	avdekket område mellom PS 13 og 14	mot N	plan, oversikt	L.M.	02.06.99
8	landskap, lok. sett nedenifra, Sand gård i bakgrunnen	mot NV	oversikt	L.M.	02.06.99
9	S 103, kokegrop	mot N	plan	L.M.	03.06.99
10	S 104, struktur (avvist)	mot N	plan	L.M.	03.06.99
11	S 104, kokegrop snittet	mot N	profil	B.T.	03.06.99
12	S 104, kokegrop snittet	mot N	profil	B.T.	03.06.99
13	S 106, grop	mot N	plan	L.M.	03.06.99
14	S 105, grop snittet	mot V	profil	B.T.	03.06.99
15	S 105, grop snittet	mot N	profil	B.T.	03.06.99
16	strukturer i hus II, i omr. mellom PS 13 og 14, S 147 i forgrunnen	mot NV	plan, oversikt	L.M.	04.06.99
17	strukturer i hus II og III	mot NV	plan, oversikt	L.M.	04.06.99
18	strukturer i hus III, S 100 i forgrunnen	mot VNV	plan, oversikt	L.M.	04.06.99
19	strukturer i hus II, S 147, 133, 134 og 131 i forgrunnen	mot NV	plan, oversikt	L.M.	04.06.99
20	S 108, grop snittet	mot N	profil	B.T.	07.06.99
21	S 107, grop snittet	mot N	profil	L.M.	07.06.99
22	S 109, grop snittet	mot N	profil, høykant	B.T.	07.06.99
23	S 111, kokegrop	mot N	plan	B.T.	07.06.99
24	S 111, kokegrop snittet	mot N	profil	B.T.	07.06.99
25	S 112, grop	mot N	plan	B.T.	07.06.99
26	S 112, grop snittet	mot NV	profil	B.T.	07.06.99
27	S 113, grop	mot N	plan	B.T.	08.06.99
28	S 114, kokegrop	mot N	plan	L.M.	08.06.99
29	S 113, grop snittet	mot N	profil	B.T.	08.06.99
30	S 115, kokegrop	mot N	plan	B.T.	08.06.99
31	S 114, kokegrop snittet	mot N	profil	L.M.	08.06.99
32	S 116, stolpehull	mot N	plan	L.M.	08.06.99
33	S 117, stolpehull	mot N	plan	L.M.	08.06.99
34	S 118, stolpehull	mot N	plan	L.M.	08.06.99
35	S 119, stolpehull	mot N	plan	L.M.	08.06.99
36	S 115, kokegrop snittet	mot N	profil	L.M.	08.06.99

A 99/74, prosjektnummer 19994003
“Solhellinga”, Sand 172/9, Ullensaker, Akershus
Svart/hvitt film nr. 2

Bilde	Motiv	Retning	Plan/profil	Fotograf	Dato
1	S 120, grop	mot N	plan	B.T.	08.06.99
2	S 116, stolpehull snittet	mot NNØ	profil	L.M.	08.06.99
3	S 120, grop snittet	mot NNØ	profil	B.T.	08.06.99
4	S 120, grop snittet	mot NNØ	profil	B.T.	08.06.99
5	S 117, trestolpe i stolpehull	mot Ø	plan	L.M.	08.06.99
6	S 117, trestolpe i snitt	mot NNØ	profil	L.M.	08.06.99
7	S 117, trestolpe i snitt	mot NNØ	profil, høykant	L.M.	08.06.99
8	S 117, trestolpe i snitt	mot N	profil, høykant	L.M.	08.06.99
9	S 117, trestolpe i snitt	mot N	profil	L.M.	08.06.99
10	S 118, stolpehull med trerester snittet	mot N	profil	L.M.	08.06.99
11	S 118, stolpehull med trerester snittet	mot N	profil	L.M.	08.06.99
12	S 119, stolpehull snittet	mot N	profil	L.M.	08.06.99
13	S 122, grop	mot N	plan	L.M.	08.06.99
14	S 121, grop	mot N	plan	B.T.	09.06.99
15	S 136 og 137, strukturer (grop og stolpehull)	mot N	plan	B.T.	09.06.99
16	S 131a, grop med ubrent dyrebein	mot N	plan	L.M.	09.06.99
17	S 139, grop	mot N	plan	B.T.	09.06.99
18	S 139, grop	mot N	plan, oversikt	B.T.	09.06.99
19	S 131, a og b, groper	mot N	plan	L.M.	09.06.99
20	S 133, grop	mot N	plan	L.M.	09.06.99
21	S 134, grop (S 131b i bakgrunnen)	mot N	plan	L.M.	09.06.99
22	S 141, stolpehull	mot N	plan	B.T.	09.06.99
23	S 142, grop	mot N	plan	B.T.	09.06.99
24	S 147, kokegrop	mot N	plan	L.M.	09.06.99
25	S 121, grop snittet	mot N	profil	B.T.	10.06.99
26	S 131a, grop snittet	mot NNV	profil	L.M.	10.06.99
27	S 124, stolpehull	mot N	plan	S.K.	10.06.99
28	S 125, stolpehull	mot N	plan	S.K.	10.06.99

A 99/74, prosjektnummer 19994003
“Solhellinga”, Sand 172/9, Ullensaker, Akershus
Svart/hvitt film nr. 3

Bilde	Motiv	Retning	Plan/profil	Fotograf	Dato
2	S 124, stolpehull snittet	mot N	profil	S.K.	10.06.99
3	S 125, stolpehull snittet	mot N	profil	S.K.	11.06.99
4	S 129, stolpehull snittet	mot N	profil	S.K.	11.06.99
5	S 136, stolpehull snittet	mot N	profil	S.K.	11.06.99
6	S 135, stolpehull snittet	mot N	profil	S.K.	11.06.99
7	S 172, stolpehull	mot N	plan	L.M.	11.06.99
8	S 127 og 128, strukturer (stolpehull og grop)	mot V	plan	S.K.	11.06.99
9	utgå				11.06.99
10	S 130, stolpehull	mot N	plan	S.K.	11.06.99
11	S 123, vegg-grøft, snitt I C-B	mot SSV	profil	B.T.	11.06.99
12	S 123, vegg-grøft, snitt I B-A	mot VNV	profil	B.T.	11.06.99
13	S 123, vegg-grøft, snitt II C-B	mot SSV	profil	B.T.	11.06.99
14	S 123, vegg-grøft, snitt II B-A	mot VNV	profil	B.T.	11.06.99
15	S 130, stolpehull snittet	mot N	profil	S.K.	11.06.99
16	S 123, vegg-grøft, snitt III C-B	mot NNØ	profil	B.T.	11.06.99
17	S 123, vegg-grøft, snitt III D-C	mot VNV	profil	B.T.	11.06.99
18	S 169, grop	mot N	plan	S.K.	11.06.99
19	S 138, grop	mot N	plan	S.K.	11.06.99
20	S 167, stolpehull	mot N	plan	S.K.	11.06.99
21	S 168, grop	mot N	plan	S.K.	11.06.99
22	S 126, kokegrop under annen struktur (vegg-grøft ?) snittet	mot N	profil	T.S.G.	11.06.99
23	S 126, nærbilde snitt	mot N	profil	T.S.G.	11.06.99
24	S 123, vegg-grøft, snitt VI C-B	mot VSV	profil	B.T.	11.06.99
25	S 123, vegg-grøft, snitt IV B-A	mot VNV	profil	L.M.	11.06.99
26	S 123, vegg-grøft, snitt IV C-B	mot SSV	profil	L.M.	11.06.99
27	S 123, vegg-grøft, snitt V B-A	mot VNV	profil	L.M.	11.06.99
28	S 138, stolpehull snittet	mot N	profil	S.K.	11.06.99
29	S 167, stolpehull snittet	mot N	profil	S.K.	11.06.99
30	S 168, grop snittet	mot N	profil	S.K.	11.06.99
31	S 169, grop snittet	mot N	profil	S.K.	11.06.99

32	S 148, stolpehull snittet	mot N	profil	T.S.G.	11.06.99
33	S 146, stolpehull snittet	mot N	profil	T.S.G.	11.06.99
34	S 137, grop	mot N	plan	S.K.	11.06.99
35	S 123, vegg-grøft, snitt VIII C-B	mot VNV	profil	B.T.	11.06.99
36	S 177, stolpehull	N	plan	B.T.	11.06.99
37	S 175, stolpehull	N	plan	B.T.	11.06.99

A 99/74, prosjektnummer 19994003
“Solhellinga”, Sand 172/9, Ullensaker, Akershus
Svart/hvitt film nr. 4

Bilde	Motiv	Retning	Plan/profil	Fotograf	Dato
0	S 174, stolpehull	mot N	plan	B.T.	11.06.99
1	S 142, grop snittet	mot N	profil	L.M.	11.06.99
2	S 141, stolpehull	mot N	plan	L.M.	11.06.99
3	S 175, stolpehull snittet	mot N	profil	L.M.	11.06.99
4	S 174, stolpehull snittet	mot N	profil	L.M.	11.06.99
5	S 141, stolpehull snittet	mot N	profil, høykant	L.M.	11.06.99
6	S 190, kokegrop	mot N	plan	L.M.	17.06.99
7	S 190, kokegrop snittet	mot N	profil	L.M.	17.06.99
8	S 213, kokegrop	mot N	plan	L.M.	17.06.99
9	S 213, kokegrop snittet	mot N	profil	L.M.	17.06.99
10	S 158, kokegrop	mot N	plan	L.M.	17.06.99
11	S 158, kokegrop snittet	mot N	profil	L.M.	17.06.99
12	S 215, struktur (avvist)	mot N	plan	L.M.	17.06.99
13	S 159, grop snittet	mot ØNØ	profil	L.M.	17.06.99
14	S 178, grop snittet	mot N	profil	L.M.	17.06.99
15	S 149, grop	mot N	plan	L.M.	17.06.99
16	S 149, nærbilde S-del	mot N	plan	L.M.	17.06.99
17	S 149, keramikk i bunnen av snitt A-B	mot VNV	profil	L.M.	17.06.99
18	S 149, grop snitt B-C	mot N	profil	L.M.	17.06.99
19	S 149, grop under utgravning, keramikk i bunnen	mot NNØ	profil/plan	L.M.	17.06.99
20	S 149, nærbilde av keramikk	mot NNØ	profil/plan	L.M.	17.06.99
21	S 149, keramikk i snitt mot N	N	profil	L.M.	17.06.99
22	S 149, keramikk i snitt mot N	N	profil	L.M.	17.06.99

7.18 Fotoliste dias

A 99/74, prosjektnummer 19994003

“Solhellinga”, Sand 172/9, Ullensaker, Akershus

Fargefilm nr. 1

Bilde	Motiv	Retning	Plan/profil	Fotograf	Dato
1	S 100, kokegrop snittet	mot S	profil	B.T.	01.06.99
2	S 101, kokegrop snittet	mot N	profil	B.T.	01.06.99
3	S 102, kokegrop	mot N	plan	B.T.	02.06.99
4	S 102, kokegrop snittet	mot N	profil	B.T.	02.06.99
5	avdekket område mellom PS 13 og 14	mot N	plan, oversikt	L.M.	02.06.99
6	landskap, lok. sett nedenifra, Sand gård i bakgrunnen	mot NV	oversikt	L.M.	02.06.99
7	S 103, kokegrop	mot N	plan	L.M.	03.06.99
8	S 104, struktur (avvist)	mot N	plan	L.M.	03.06.99
9	S 103, kokegrop snittet	mot N	profil	B.T.	03.06.99
10	S 106, grop	mot N	plan	L.M.	03.06.99
11	S 105, grop snittet	mot V	profil	B.T.	03.06.99
12	S 105, grop snittet	mot N	profil	B.T.	03.06.99
13	strukturer i hus II, i omr. mellom PS 13 og 14, S 147 i forgrunnen	mot NV	plan, oversikt	L.M.	04.06.99
14	strukturer i hus II og III	mot NV	plan, oversikt	L.M.	04.06.99
15	strukturer i hus III, S 100 i forgrunnen	mot VNV	plan, oversikt	L.M.	04.06.99
16	S 108, grop snittet	mot N	profil	B.T.	07.06.99
17	S 107, grop snittet	mot N	profil	L.M.	07.06.99
18	S 109, grop snittet	mot N	profil, høykant	B.T.	07.06.99
19	S 111, kokegrop	mot N	plan	B.T.	07.06.99
20	S 111, kokegrop snittet	mot N	profil	B.T.	07.06.99
21	S 112, grop	mot N	plan	B.T.	07.06.99
22	S 112, grop snittet	mot NV	profil	B.T.	07.06.99
23	S 113, grop	mot N	plan	B.T.	08.06.99
24	S 114, kokegrop	mot N	plan	L.M.	08.06.99
25	S 113, grop snittet	mot N	profil	B.T.	08.06.99
26	S 115, kokegrop	mot N	plan	B.T.	08.06.99
27	S 114, kokegrop snittet	mot N	profil	L.M.	08.06.99
28	S 116, stolpehull	mot N	plan	L.M.	08.06.99
29	S 117, stolpehull	mot N	plan	L.M.	08.06.99
30	S 118, stolpehull	mot N	plan	L.M.	08.06.99
31	S 119, stolpehull	mot N	plan	L.M.	08.06.99
32	S 115, kokegrop snittet	mot N	profil	L.M.	08.06.99
33	S 120, grop	mot N	plan	B.T.	08.06.99
34	S 116, stolpehull snittet	mot NNØ	profil	L.M.	08.06.99
35	S 120, grop snittet	mot NNØ	profil	B.T.	08.06.99
36	S 117, trestolpe i stolpehull	mot Ø	plan	L.M.	08.06.99
37	S 117, trestolpe i snitt	mot NNØ	profil	L.M.	08.06.99

A 99/74, prosjektnummer 19994003
“Solhellinga”, Sand 172/9, Ullensaker, Akershus
Fargefilm nr. 2

Bilde	Motiv	Retning	Plan/profil	Fotograf	Dato
1	S 117, trestolpe i snitt	mot NNØ	profil	L.M.	08.06.99
2	S 117, trestolpe i snitt	mot N	profil	L.M.	08.06.99
3	S 117, trestolpe i snitt	mot N	profil	L.M.	08.06.99
4	S 118, stolpehull med trerester snittet	mot N	profil	L.M.	08.06.99
5	S 119, stolpehull snittet	mot N	profil	L.M.	08.06.99
6	S 122, grop	mot N	plan	L.M.	08.06.99
7	S 121, grop	mot N	plan	B.T.	09.06.99
8	S 136 og 137, strukturer (grop og stolpehull)	mot N	plan	B.T.	09.06.99
9	S 131a, grop med ubrent dyrebein	mot N	plan	L.M.	09.06.99
10	S 139, grop	mot N	plan	B.T.	09.06.99
11	S 131, a og b, groper	mot N	plan	L.M.	09.06.99
12	S 133, grop	mot N	plan	L.M.	09.06.99
13	S 134, grop (S 131b i bakgrunnen)	mot N	plan	L.M.	09.06.99
14	S 141, stolpehull	mot N	plan	B.T.	09.06.99
15	S 142, grop	mot N	plan	B.T.	09.06.99
16	S 147, kokegrop	mot N	plan	L.M.	09.06.99
17	S 121, grop snittet	mot N	profil	B.T.	10.06.99
18	utgå				10.06.99
19	utgå				10.06.99
20	S 131a, grop snittet	mot NNV	profil	L.M.	10.06.99
21	S 124, stolpehull	mot N	plan	S.K.	10.06.99
22	S 125, stolpehull	mot N	plan	S.K.	10.06.99
23	S 124, stolpehull snittet	mot N	profil	S.K.	10.06.99
24	S 139, grop snittet	mot N	profil	B.T.	10.06.99

A 99/74, prosjektnummer 19994003
“Solhellinga”, Sand 172/9, Ullensaker, Akershus
Fargefilm nr. 3

Bilde	Motiv	Retning	Plan/profil	Fotograf	Dato
1	S 190, kokegrop	mot N	plan	L.M.	17.06.99
2	S 190, kokegrop snittet	mot N	profil	L.M.	17.06.99
3	S 213, kokegrop	mot N	plan	L.M.	17.06.99
4	S 213, kokegrop snittet	mot N	profil	L.M.	17.06.99
5	S 158, kokegrop	mot N	plan	L.M.	17.06.99
6	S 158, kokegrop snittet	mot N	profil	L.M.	17.06.99
7	S 215, struktur (avvist)	mot N	plan	L.M.	17.06.99
8	utgår				17.06.99
9	utgår				17.06.99
10	S 149, grop	mot N	plan	L.M.	17.06.99
11	S 149, nærbilde S-del	mot N	plan	L.M.	17.06.99
12	S 149, keramikk i bunnen av snitt A-B	mot VNV	profil	L.M.	17.06.99
13	S 149, grop snitt B-C	mot N	profil	L.M.	17.06.99
14	S 149, grop under utgravning, keramikk i bunnen	mot NNØ	profil/plan	L.M.	17.06.99
15	S 149, nærbilde av keramikk	mot NNØ	profil/plan	L.M.	17.06.99
16	S 149, keramikk i snitt mot N	mot N	profil	L.M.	17.06.99
17	S 149, keramikk i snitt mot N	mot N	profil	L.M.	17.06.99
18	landskap	mot SSV	oversikt	L.M.	17.06.99
19	landskap	mot S	oversikt	L.M.	17.06.99
20	landskap	mot S	oversikt	L.M.	17.06.99
21	landskap	mot SV	oversikt	L.M.	17.06.99
22	landskap, Sand til høyre	mot VSV	oversikt	L.M.	17.06.99
23	landskap, S 102 i forgrunnen	mot SSV	oversikt	L.M.	17.06.99
24	landskap, Sand i bakgrunnen	mot V	oversikt	L.M.	17.06.99
25	landskap, Sand bak til høyre	mot SV	oversikt	L.M.	17.06.99
26	landskap, Sand bak til venstre	mot NV	oversikt	L.M.	17.06.99

Høeg - Pollen, 876 842 262,
Helge Irgens Høeg,
Gloppeåsen 10,
3261 LARVIK

Larvik, 9/9-99.

Til Lil Gustafson.

Analyse av 18 tre- og kullprøver fra Solhellinga, Sand, Gnr. 172, Ullensaker kommune, Akershus. Prosjekt 19994003.

S-117. Trerester fra stolpehull, en stolpe.

Den var Pinus (furu).

S-118. Trerester fra stolpehull, en stolpe.

Den var Picea (gran).

4.

Det ble bestemt 40 biter. Alle var Pinus (furu).

39.

Det ble bestemt 40 biter. Alle var Pinus (furu).

100 A.

Det ble bestemt 30 biter. Alle var Pinus (furu).

100 B.

Det ble bestemt 50 biter. Alle var Pinus (furu).

102 A.

Det ble bestemt 40 biter. Alle var Pinus (furu).

114 C.

Det ble bestemt 40 biter. Alle var Pinus (furu).

126.

Det ble bestemt 40 biter. Av disse var 39 Pinus (furu) og 1 Betula (bjerk).

129 I.

Det ble bestemt 5 biter. Av disse var 3 Pinus (furu) og 2 Betula (bjerk).

129 II.

Det ble bestemt 40 biter. Av disse var 7 Betula (bjerk), 2 Corylus (hassel) og 31 Pinus (furu).

131 A II.

Det ble bestemt 40 biter. Alle var Picea (gran).

142 I.

Det ble bestemt 60 biter. Av disse var 1 Betula (bjerk) og 59 Pinus (furu).

142 II.

Det ble bestemt 40 biter. Alle var Pinus (furu).

147.

Det ble bestemt 40 biter. Alle var Pinus (furu).

149 II.

Det ble bestemt 70 biter. Av disse var 35 Betula (bjerk), 1 Fraxinus (ask) og 34 Pinus (furu).

159.

Det ble bestemt 50 biter. Av disse var 39 Pinus (furu) og 11 Betula (bjerk).

213 I.

Det ble bestemt 40 biter. Av disse var 2 Corylus (hassel) og 38 Pinus (furu).

(Betula) Bjerk

Helge Ivers Høy.

LABORATORIET FOR RADIOLOGISK DATERING

Adr.: NTNU - Gløshaugen, Sem Sælandsv. 5, 7034 Trondheim
Telefon 73593310 Telefax 73593383

DATERINGSRAPPORT

Oppdragsgiver: Gustafson, Lil
Universitetets oldsakssamling
Universitet i Oslo

DF-3200

Lab. ref.	Oppdragsgivers ref.	Materiale	Datert del	^{14}C alder før nåtid	Kalibrert alder	$\delta^{13}\text{C}$ ‰
T-14434	117, Solhellinga, Sand Ullensaker, Akershus	Tre Furu	2.0 g	155 ± 70	Y.enn AD1665	-26.1*
T-14435	118, Solhellinga, Sand Ullensaker, Akershus	Tre Gran	2.5 g	325 ± 75	AD1470-1655	-26.1*
T-14436	4, Solhellinga, Sand Ullensaker, Akershus	Trekull Furu	4.1 g	7805 ± 100	BC6700-6470	-26.1*
T-14437	39, Solhellinga, Sand Ullensaker, Akershus	Trekull Furu	5.3 g	2440 ± 75	BC765-400	-26.1*
T-14438	100, Solhellinga, Sand Ullensaker, Akershus	Trekull Furu	4.3 g	1730 ± 80	AD235-415	-26.1*
T-14439	102, Solhellinga, Sand Ullensaker, Akershus	Trekull Furu	4.0 g	2295 ± 85	BC405-205	-26.1*
T-14440	114, Solhellinga, Sand Ullensaker, Akershus	Trekull Furu	4.6 g	1385 ± 80	AD615-690	-26.1*
T-14441	126 Solhellinga, Sand Ullensaker, Akershus	Trekull Bjørk, furu	1.2 g	3090 ± 110	BC1440-1205	-26.1*
T-14442	131, Solhellinga, Sand Ullensaker, Akershus	Trekull Gran	4.5 g	225 ± 75	Y.enn AD1640	-26.1*
T-14443	142, Solhellinga, Sand Ullensaker, Akershus	Trekull Bjørk, furu	4.6 g	1255 ± 65	AD680-880	-26.1*
T-14444	147, Solhellinga, Sand Ullensaker, Akershus	Trekull Furu	4.5 g	2440 ± 70	BC765-400	-26.1*
T-14445	149, Solhellinga, Sand Ullensaker, Akershus	Trekull Bjørk, ask furu	2.5 g	2275 ± 80	BC400-200	-26.1*

Dato: 12 JAN 2000

Laboratoriet for Radiologisk Datering

Fred H. Skogseth

Steinar Gulliksen

LABORATORIET FOR RADIOLOGISK DATERING

Adr.: NTNU - Gløshaugen, Sem Sælandsv. 5, 7034 Trondheim
Telefon 73593310 Telefax 73593383

DATERINGSRAPPORT

Oppdragsgiver: Gustafson, Lil
Universitetets oldsakssamling
Universitet i Oslo

DF-3200

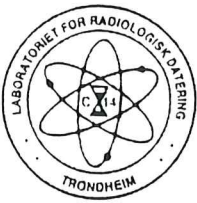
Lab. ref.	Oppdragsgivers ref.	Materiale	Datert del	^{14}C alder for nåtid	Kalibrert alder	$\delta^{13}\text{C}$ ‰
T-14446	159, Solhellinga, Sand Ullensaker, Akershus	Trekull Bjørk, furu	4.3 g	95 ± 75	Y.enn AD1680	-26.1*
T-14447	213, Solhellinga, Sand Ullensaker, Akershus	Trekull Bjørk, hassel	4.1 g	2100 ± 80	BC195-AD0	-26.1*

Dato: 12 JAN 2000

Laboratoriet for Radiologisk Datering

Fred H. Skogseth

Steinar Gulliksen

LABORATORIET FOR RADIOLOGISK DATERING

Adr.: NTNU - Gløshaugen, Sem Sælandsv. 5, 7491 Trondheim

Telefon 73 59 33 10, Telefax 73 59 33 83

Dato: 04.02.00

Førsteamanuensis Lil Gustafson
UKM/Oldsaksamlingen
Postboks 6762 St. Olavs Plass
0130 OSLO

BETALT OPPDRAG – PROSJEKT 19994003

Vedlagt oversendes rapport for ^{14}C datering av 1 prøve matskorpe fra Ullensaker, registrert ved laboratoriet under DF 3200. ^{14}C innholdet i prøven er målt med akselerator i Uppsala.

I prinsippet burde ^{13}C -verdien kanskje kunne gi en indikasjon på eventuelt marint innhold i matrester, men det er meg bekjent ikke gjort forskning som har kartlagt dette forholdet. Det har derfor ikke vært mulig å vurdere en eventuell korreksjon for marint innhold (reservoareffekt) for prøven din.

Faktura er oversendt tidligere.

Vennlig hilsen

Steinar Gulliksen

Rapport

LABORATORIET FOR RADIOLOGISK DATERING

Adr.: NTNU - Gløshaugen, Sem Sælandsv. 5, 7034 Trondheim
Telefon 73593310 Telefax 73593383

DATERINGSRAPPORT

Oppdragsgiver: Gustafson, Lil
Universitetets oldsakssamling
Universitet i Oslo

DF-3200

Lab. ref.	Oppdragsgivers ref.	Materiale	Datert del	^{14}C alder før nåtid	Kalibrert alder	$\delta^{13}\text{C}$ ‰
TUa-2475	149, Solhellinga Sand, 172/9 Ullensaker, Akershus	Matskorpe		2280 ± 65	BC395-205	-27.4

Dato: 04 FEB 2000

Laboratoriet for Radiologisk Datering

Pål Johan Svanem
Pål Johan Svanem

Steinar Gulliksen
Steinar Gulliksen

C52311 a-v

99/74

Funn i forbindelse med bosetning fra bronsealder og jernalder, samt middelalder

på «Solhellinga», Sand, gnr. 172, bnr. 9, Ullensaker kommune, Akershus.

- a) fragment av hestesko av jern. Triangelsko som Færden 1990:10.3.2. Ca 1/3 bevart. Med spor etter 3 rektangulære sømhull. Middelalder. Lengde ca 9 cm, største bredde ca 3 cm.
- b) 4 hestekosøm av jern. Flate, hodene har skrånende eller rett underkant. Stilken har rektangulært tverrsnitt og skråner mot spissen. Ligner Færden 1990: Gruppe 1 og 2. Middelalder. Største lengde 4 cm, største hodebredde 1,8 cm.
- c) 1 flintkniv eller -skraper. Av mørk, gråsvart flint. Tildannet av et avslag, med rett sideretusj og bruksspor. Største lengde 5 cm, største bredde 3,2 cm.
- d) 1 avslag av brunsvart flint. Største mål 1,5 cm.
- e) 1 spinnehjul. Av rødbrun sandstein. Noe uregelmessig i formen. Største diameter 2 cm, hullets største diameter 0,4 cm, største tykkelse 0,4 cm.
- f) 1 fragment av en brynestein. Av rødbrun sandstein. Avbrutt. Den ene flaten skråner innover og har slipespor. Største lengde 5,8 cm, største bredde 2,1 cm, største tykkelse 1,9 cm.
- g) 1 mulig kjerne av bergart. Største mål ca 3,5 cm.
- h) 8 randskår av keramikk. Fint, kvartsmagret gods med lys gul-beige overflate. Sotfarget på innsiden. Største mål 8 cm, største tykkelse 0,8 cm.
- i) 3 bunnskår av keramikk. Fint, kvartsmagret gods med lys gul-beige overflate. Med matskorpe. Største mål 7,5 cm, største tykkelse 1,4 cm.
- j) 31 hals- og bukskår av keramikk. Fint, kvartsmagret gods med lys gul-beige overflate. Med matskorpe. Største mål 6,6 cm, største tykkelse 0,7 cm.
- h-j) stammer fra samme leirkar, med rett avskåret, svakt utoverbøyd rand og jevnt rundet buk. Nesten hele randen og ca. 1/2 buken er bevart. Mesteparten av bunnen mangler. Nå sammenlimt i to deler, 4 skår passer ikke. Leirkaret er noe skeivt, derfor kan ikke de to delene settes sammen. Vekt 571,5 gram. Høyde 16 cm, randens diameter 13-14 cm, omkretsen ca. 38 cm (33 cm bevart).
- k) 5 fragmenter av sintret leire eller keramikk. Vekt 3,2 gram. Største mål 2,2 cm.
- l) 2 fragmenter av keramikk/brent leire. Muligens nyere tid. Vekt 18,5 gram. Største mål 4,2 cm.
- m) 326 fragmenter av leirklining og brent leire. Endel med kvistavtrykk. Vekt 309 gram. Største mål 5,5 cm.
- n) 8 fragmenter av brent leire. Vekt 49,5 gram. Største mål 3,6 cm.
- o) 1 ubrent beinfragment. Vekt 5,9 gram. Største lengde ca 5,5 cm.
- p) 60 tannfragmenter. Brente. Antagelig storfe. Vekt 11,9 gram. Største mål 4,5 cm.
- q) 113 fragmenter brente bein. Vekt 9,4 gram. Største mål 1,4 cm.
- r) 263 gram trekull, noe forbrukt ved C-14 datering.
- s) 4 gram matskorpe fra innsiden av leirkar (h-j).
- t) 22,5 gram trerester.
- u) 1671 gram jordprøver. Råleire.
- v) 5,7 gram slagg.

Funnene er gjort i forbindelse med bosetning fra bronse- og jernalder, under registrering i april-mai 1998 og arkeologisk undersøkelse i mai-juni 1999. Funnene framkom på et oppdyrket jorde ved hjelp av maskinell prøvesjaking og flateavdekning, samt søk med metalldetektor. Det ble funnet spor etter minst ett treskipet langhus fra eldre jernalder, en rekke kokegroper og andre groper. Keramikk-karet (h-j) lå på bunnen av en større grop, som forøvrig inneholdt en flintkniv/-skraper (e). Gropa er C-14 datert til førromersk jernalder. En firestolpers hus-konstruksjon kan muligens dateres til sein-middelalder. Innberetning ved Lasse Andersson 1998 og Jostein Bergstøl 1998 (Fylkeskultursjefen i Akershus) og Lene Melheim 1999 (i top. ark.).

7.12 Liste over tegninger

- 1) S 100, skala 1:20
- 2) S 101, skala 1:20
- 3) S 102, skala 1:20
- 4) S 103, skala 1:20
- 5) S 105, skala 1:20
- 6) S 106, skala 1:20
- 7) S 107, skala 1:20
- 8) S 108, skala 1:20
- 9) S 109, skala 1:20
- 10) S 111, skala 1:20
- 11) S 112, skala 1:20
- 12) S 113, skala 1:20
- 13) S 114, skala 1:10
- 14) S 115, skala 1:10
- 15) S 116, 117, 118, 119, skala 1:10
- 16) S 120, skala 1:10
- 17) S 121, skala 1:10
- 18) S 122, skala 1:20
- 19) S 123 I-VIII, skala 1:20
- 20) S 124, 125, 127, 128, 129, 135, 136, 137, skala 1:20
- 21) S 124, skala 1:20
- 22) S 125, skala 1:20
- 23) S 126, skala 1:20
- 24) S 127 og 128, skala 1:20
- 25) S 129, skala 1:20
- 26) S 130, skala 1:20
- 27) S 131, 131a og b, 133, 134, skala 1:20
- 28) S 135, skala 1:20
- 29) S 136 og 137, skala 1:10 og 1:20
- 30) S 138, 167, 168, 169, skala 1:20
- 31) S 139, skala 1:20
- 32) S 141, skala 1:20
- 33) S 142, skala 1:20
- 34) S 146, skala 1:20
- 35) S 147, skala 1:20
- 36) S 148, skala 1:20
- 37) S 149, skala 1:20
- 38) S 135, 160, 161, skala 1:20
- 39) S 162, 163, 164, skala 1:20
- 40) S 172, skala 1:20
- 41) S 174, 175, skala 1:20

42) S 177, skala 1:20

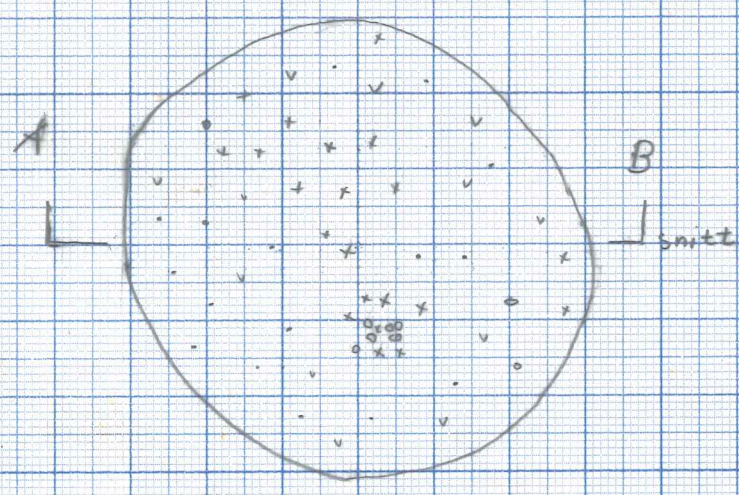
43) S 159, 178, skala 1:20

44) S 158, 190, 213, skala 1:20

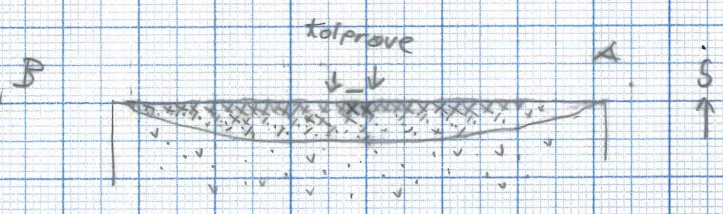
45) S 10, skala 1:50

46) S 11, skala 1:50

Gård, gnr./brnr., SAND 172	STRUKTURNUMMER	
kommune/fylke Ullensaker	100 (27)	
BETEGNELSE Kokegrop	SIGNATURER	PRØVER (kull o.a.)
MÅL i flaten: NS: 1.2 km SV: 1.2 km	sand brent	Frå eine halvdel 100 A
DYBDE i profil: 8.5 cm	grus o o o o o	" profil 100 B
INNHALD: jordtype, kull, funn, o.a.	silt v v v v v	(KULL)
Silt, sand, kol, brent sand	leire ~ ~ ~ ~ brent x x x x	
	kulturdjord ///	
	kullbiter x x x kullag XXXX	Målestokk 1:20 HUSK N-pil
Kokst.vol(bøtter): 2/10 del	stein o brent (x)	Dato: 1.06.99 sign. BT

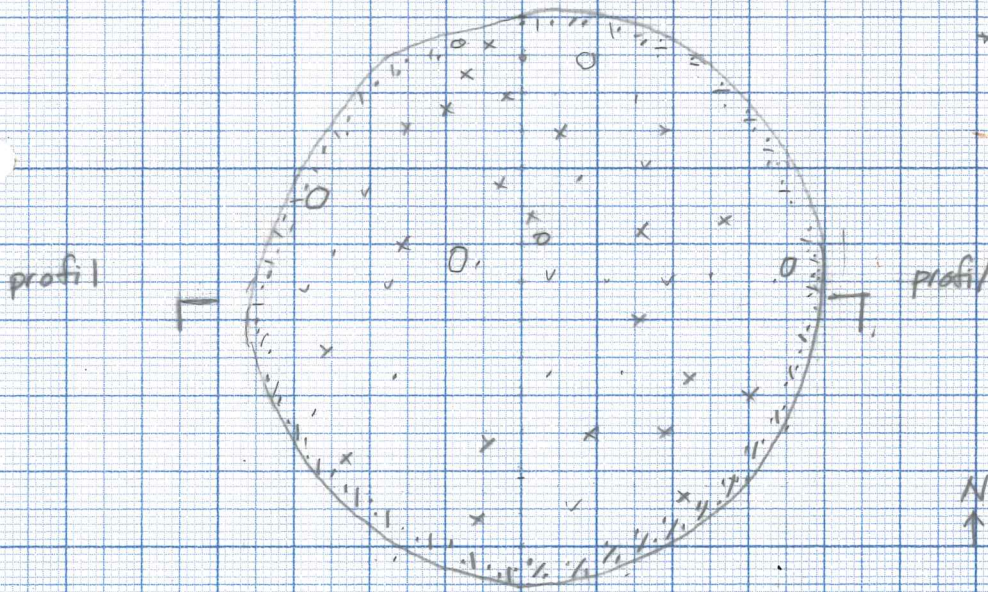

* Skildring: Rund form i overflata; sand og silt holdig med kol biter og partiklar

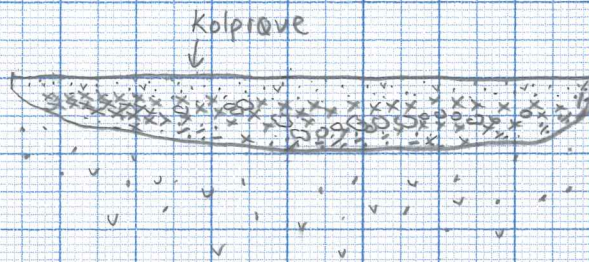

* Skildring: Profil mot S
 - Kullag med ein del kol biter, brent sand langs heile botn av kokekropa
 Under: sand og silt

Gård, gnr./brnr., SAND 172		STRUKTURNUMMER
kommune/fylke ULLENSÅKER		101 (20)
BETEGNELSE Kokegrøp	SIGNATURER	PRØVER (kull o.a.)
MÅL i flaten: NS: 1,50cm SV: 1,50cm	sand brent // // // //	101 A: profil mot N
DYBDE i profil: 19cm	grus o o o o	(KULL)
INNHold: jordtype, kull, funn, o.a.	silt v v v v v	
sand/silt, Kol, skjorbrentt stein	leire ~ ~ ~ ~ brent x ~ x	
	kulturjord // //	
Kokst.vol(bøtter): 1 og 3/4 del	kullbiter x x x kullag XXXX	Målestokk 1:20 HUSK N-pil
	stein o brent (x)	Dato: 1.6.99 sign. Birgit

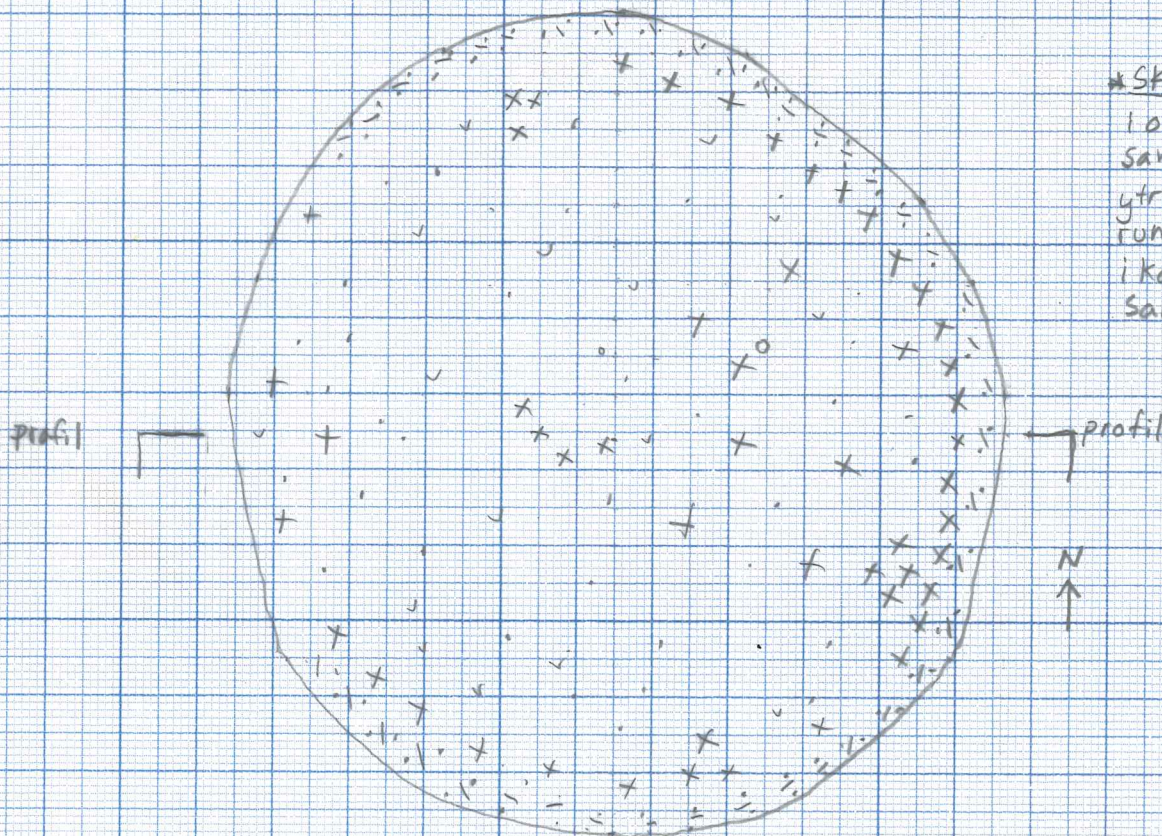

* Skildring: i overflate - rund form, litt skjorbrentt stein, Kol spredt rundt heile, langs kanten brent sand,

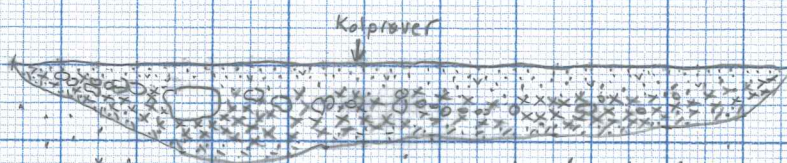

* Skildring: i profil - øvste lag sand/silt, deretter kullag med skjorbrentt stein, langs kant nederst - brent sand

Gård, gnr./brnr., kommune/fylke		STRUKTURNUMMER
BETEGNELSE <i>kokegrop</i>	SIGNATURER	102 (26)
MÅL i flaten: <i>NS: 2,6cm ØV: 2,6</i>	sand brent / / / / / / / /	PRØVER (kull o.a.)
DYBDE i profil: <i>25cm</i>	grus o o o o	102(A): Frå eiteludel (sor)
INNHALD: jordtype, kull, funn, o.a.	silt v v v v v	102(B): Frå profil mot N
<i>silt/sand, kol, mykje skjær- brent stein</i>	leire ~ ~ ~ brent ~ ~ ~	(KULL)
	kulturjord / / / /	
	kullbiter x x x kullag x x x x	Målestokk 1:80 HUSK N-pil
Kokst.vol(bøtter): <i>8 bøtter</i>	stein o brent (x)	Dato: 2.06.99 sign. <i>Bigg</i>

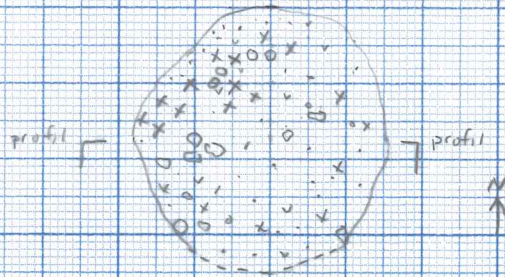

* Skildring: Rund form i overflata; brent sand rundt nesten heile ytre kant, kol spredt rundt omkring - mest i kanten, ellers silt/sand.

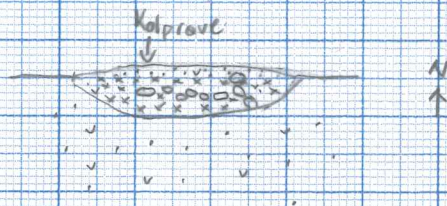

* Skildring: Silt/sand øvst, lag med kol og stein i midten, nest: lag med brent sand langs heile kanten.

Gård, gnr./brnr., kommune/fylke		STRUKTURNUMMER
BETEGNELSE <i>Kokegrop</i>	SIGNATURER	103 (25)
MÅL i flaten: <i>Ns: 72cm ØV: 66cm</i>	sand brent	PRØVER (kull o.a.)
DYBDE i profil: <i>14,5cm</i>	grus <i>o o o o</i>	103(A) <i>Kolholdig silt/leire</i> <i>fra profil mot N.</i>
INNHold: <i>jordtype, kull, funn, o.a.</i>	silt <i>v v v v v</i>	
<i>Silt/sand, skjorbrentt stein</i> <i>frud kol</i>	leire <i>~ ~ ~ ~</i> brent <i>π π π π</i>	
	kulturjord <i>///</i>	
Kokst.vol(bøtter): <i>2/4 del</i>	kullbiter <i>x x x</i> kullag <i>XXXX</i>	Målestokk <i>1:20</i> HUSK N-pil
	stein <i>o</i> brent <i>(x)</i>	Dato: <i>3.6.99</i> sign. <i>Bing-d</i>

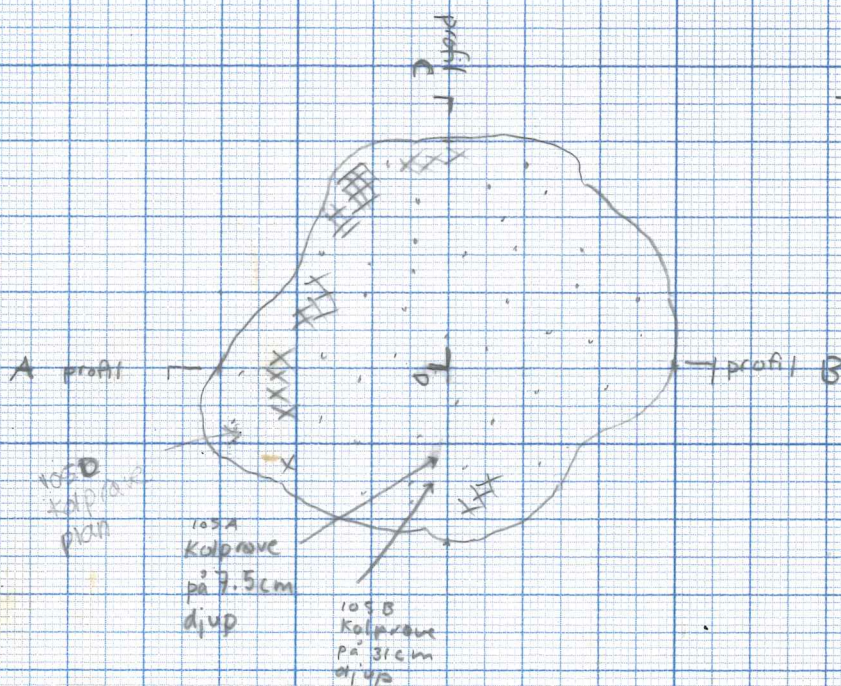

* Skildring: Rund form, eindel skjorbrentt stein, spredte kolrester, sand/silt elles. Ikke klart avgrensa mot sør.

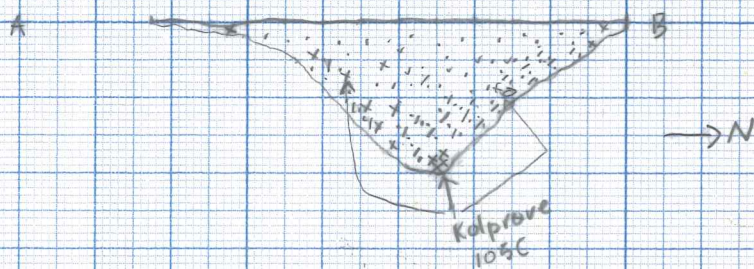

* Skildring: Øvste laget med sand/silt, i midten lag med kol og skjorbrentt stein, nest kolholdig silt/sand.

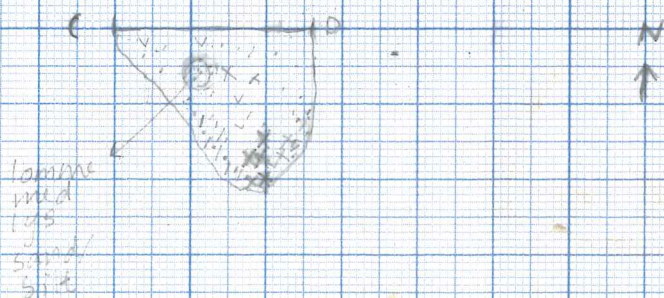
Gård, gnr./brnr., SAAND 172		STRUKTURNUMMER 105
kommune/fylke VILSENKØSE		
BETEGNELSE Struktur (?)	SIGNATURER	PRØVER (kull o.a.)
MÅL i flaten: 906 x 108 cm	sand brent	105(A) fra austre halvdel
DYBDE i profil: mot V: 40 cm	grus o o o o o	105(B) fra botten austre del
INNHold: jordtype, kull, funn, o.a.	silt v v v v v	105(C) fra profil mot V
Sand/silt + kol, brent sand.	leire ~ ~ ~ brent x x x	105(D) fra SV del - plan (KULL)
	kulturjord // //	Målestokk 1:20 HUSK N-pil
Kokst.vol(bøtter):	kullbiter x x x kullag XXXX	Dato: 3.6.99 sign. T og B.T
	stein ○ brent (x)	

* Skildring: mørk silt/sand med spredt kol

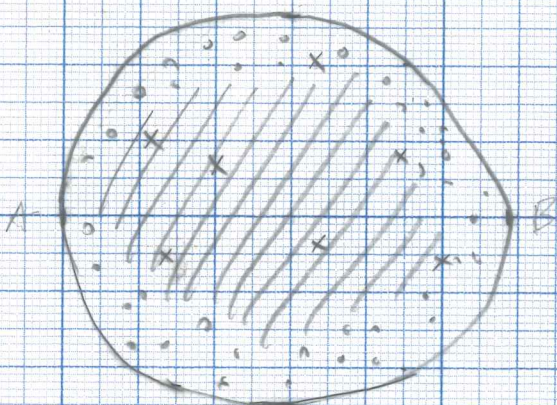
* Skildring A-B: silt/sand som er kolholdig, brent sand/silt nesten langs hele nedre avgrensning.
- Vi vass-polla massen - men ingen funn.

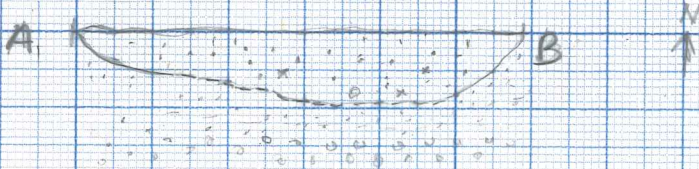
* Skildring: C-D - Mørk sand/silt med spredte kolrester, brent sand på begge sider nest.
- Ingen funn ved sølling.

100cm med 105 sand/silt

Gård, gnr./brnr., SAND 172	STRUKTURNUMMER	
kommune/fylke ULENSAKER	106	
BETEGNELSE RUND STRUKT.	SIGNATURER	PRØVER (kull o.a.)
MÅL i flaten: NS 103cm / 117cm	sand brent	
DYBDE i profil: 19 cm	grus o o o o	
INNHOOLD: jordtype, kull, funn, o.a.	silt v v v v v	
	leire ~ ~ ~ ~ brent x x x	
	kulturljord	
	kullbiter x x x kullag x x x x	Målestokk 1:20 HUSK N-pil
Kokst.vol(bøtter):	stein o brent x	Dato: 3/6 sign. UM

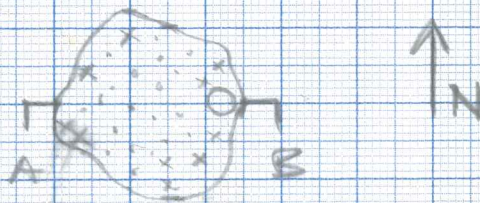
Mark barn, rund
struktur med
spredte kull-
partikler. Består
av sand/jord

*Skjellinn:
Ustik brun sand/silt (spredt litt
med spredte ^{lysare} ~~svarte~~ partikler. sand)
Vanskelig å å grense
mot botn. Under - lysare
sand - deretter lag
med småstein.

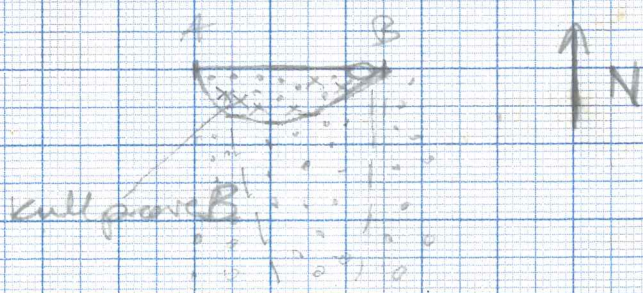
Br.

Gård, gnr./brnr., SAND 172	STRUKTURNUMMER	
kommune/fylke ULLENSAKER	107	
BETEGNELSE	SIGNATURER	PRØVER (kull o.a.)
MÅL i flaten: 50x50 cm	sand brent	KULLPRØVE A
DYBDE i profil: 10 cm	grus o o o o	— " — B
INNHOOLD: jordtype, kull, furrn, o.a.	silt v v v v v	
	leire ~ ~ ~ ~ brent x x x	
	kulturjord ///	
	kullbiter x x x kullag XXXX	Målestokk 1:20 HUSK N-pil
Kokst.vol(bøtter):	stein o brent x	Dato: 7/6 sign. CM

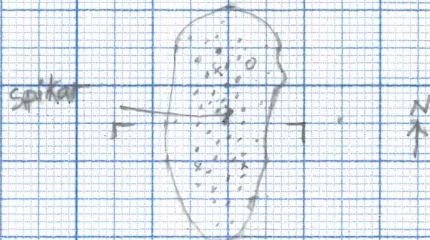
Tilnærmet rund struktur bestående av gul sand og en del kullbiter

Kullprøve A tatt fra S del

Ikke særlig dyp grop. Klar avgrensning, tross for mørk sand i trakt nedover. Groppa består av gul sand og litt mye kull. Ved snittet ble det funnet noen smuler brent bein, men disse lot seg ikke ta inn. Grus og større stein nederst i undergrunnen.

Gård, gnr./brnr., SAND 172		STRUKTURNUMMER
kommune/fylke ULSENSAKER		108
BETEGNELSE STRUKTUR	SIGNATURER	PRØVER (kull o.a.)
MÅL i flaten: NB: 61 cm av 26 cm	sand brent	
DYBDE i profil: 15 cm	grus o o o o o	
INNHold: jordtype, kull, funn, o.a.	silt v v v v v	
	leire ~ ~ ~ ~ brent x x x	
	kulturjord / / / /	
	kullbiter x x x kullag XXXX	Målestokk 1:20 HUSK N-pil
Kokst.vol(bøtter):	stein o brent (x)	Dato: 7.6.99 sign. B.L.

skildring: Mark sand/silt med
1st sporadic karbonat.

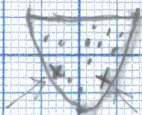

skildring: Mark brent sand/silt
med fragmentariske
karbonat.

Gård, gnr./brnr., SAND 172		STRUKTURNUMMER
kommune/fylke ULLENESAKER		109
BETEGNELSE Støpemel (?)	SIGNATURER	PRØVER (kull o.a.)
MÅL i flaten: NS: 16cm GU: 17cm	sand brent	109(A) - Fra S. halvdel
DYBDE i profil: 25 cm	grus o o o o	109(B) - Fra profi mot N
INNHold: jordtype, kull, funn, o.a.	silt v v v v	
sand/silt, en del kollbitar - tre restar	leire ~ ~ ~ brent ~ ~ ~	
	kulturjord ///	
Kokst.vol(bøtter):	kullbiter x x x kullag XXXX	Målestokk 1:20 HUSK N-pil
	stein o brent (x)	Dato: 7.6.19 sign. BT

* skildring: Mørk brun silt/sand
med kollbitar og
litt tre restar

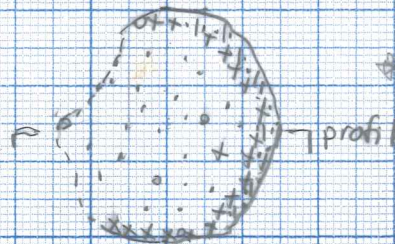

koll-
prøve
109(B)

kollprøve
109(B)

* skildring Mørk brun sand
med ein del kollbitar

Gård, gnr./brnr., SAND 172	STRUKTURNUMMER	
kommune/fylke UENSAKER	111 (S:36)	
BETEGNELSE Ko Kregrop	SIGNATURER	PRØVER (kull o.a.)
MÅL i flaten: SN: 60cm ØV: 60cm	sand brent	111 (A) : fra S-halvdel
DYBDE i profil: 9 cm	grus o o o o	
INNHALD: jordtype, kull, funn, o.a.	silt v v v v v	
Sand Kokholdig sand	leire ~ ~ ~ ~ brent x x x	
	kulturjord // // //	
Kokst.vol(bøtter):	kullbiter x x x kullag XXXX	Målestokk 1:20 HUSK N-pil
	stein O brent (X)	Dato: 7.6.99 sign. B.T

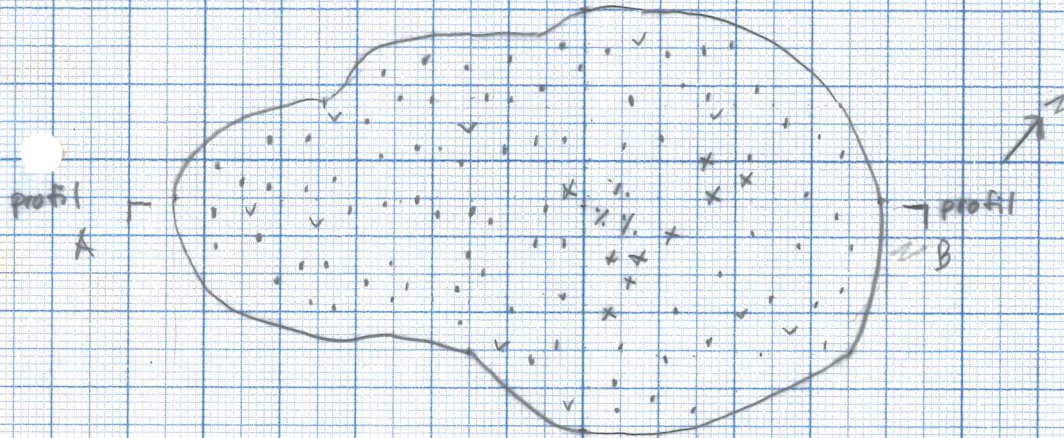

* Skildring: Rund form, dersom ein ser bort frå V-side som er skidd ut i grøfta som går her. Brent sand rundt nesten heile - innanfor eit markert lag med Kokholdig sand. Nokre små steinar.

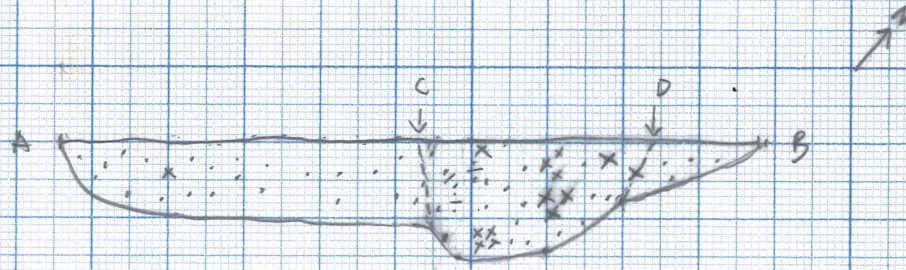

* Skildring: Mykje Kokholdig sand + nokre Kabitar

Gård, gnr./brnr., STAD 172		STRUKTURNUMMER
kommune/fylke ULLENSAKER		112
BETEGNELSE Konstr. Stolpehol?	SIGNATURER	PRØVER (kull o.a.)
MÅL i flaten: 180 x 111 m	sand brent	112(A) - Fra SA-halvdel
DYBDE i profil: 39 cm	grus o o o o	112(B) - Profil NV
INNHold: jordtype, kull, funn, o.a.	silt v v v v v	
gand/silt - mørk brun litt kolrestar	leire ~ ~ ~ ~ brent x x x	
	kulturjord ///	
Kokst.vol(bøtter):	kullbiter x x x kullag XXXX	Målestokk 1:20 HUSK N-pil
	stein o brent (x)	Dato: 7.6 sign. B.T

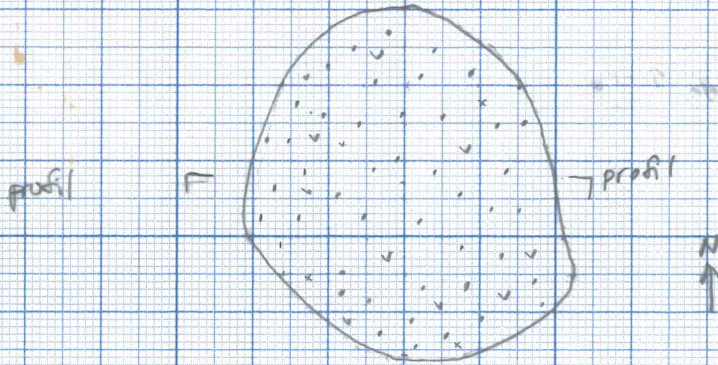

* Skildring: Tilnærma oval. mørk brun sand/silt iblanda ein del kolrestar - særskilt i midten.

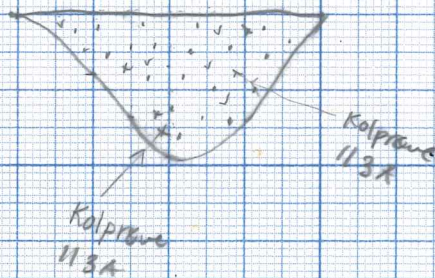

* Skildring: Mørk brun silt/sand iblanda ein del kolbiter i NA del. Litt brendt sand. Fargenyansar tyder på eit stolpehol mellom C-D (sjå Stipla line) - her er sanden/silten meir kolhaldig.

Gård, gnr./brnr., kommune/fylke		STRUKTURNUMMER	113
BETEGNELSE	Struktur-solgh?	SIGNATURER	PRØVER (kull o.a.)
MÅL i flaten: NS: 91cm AV: 84cm	sand	brent . x	113(x) Kolfragment fra?
DYBDE i profil: 38cm	grus o o o o o		profil
INNHold: jordtype, kull, funn, o.a.	silt v v v v v	leire ~ ~ ~ ~ ~	
Sand/silt-mørk Kolfragment	kulturjord / / / /	brent x x x	
Kokst.vol(bøtter):	kullbiter x x x kullag	XXXX	Målestokk 1:20 HUSK N-pil
	stein o brent (x)		Dato: 8.6.99 sign. BT

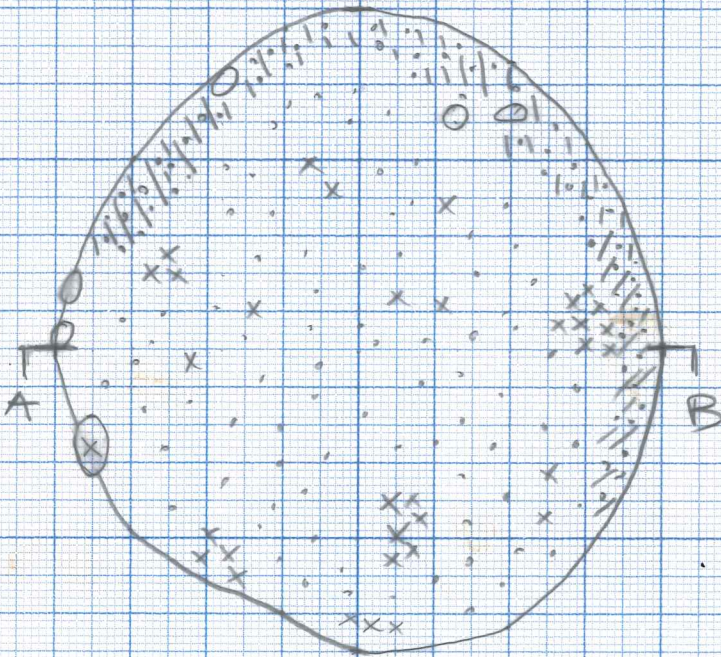
* Skildring: Mørk brun sand/silt, med fragment av kol

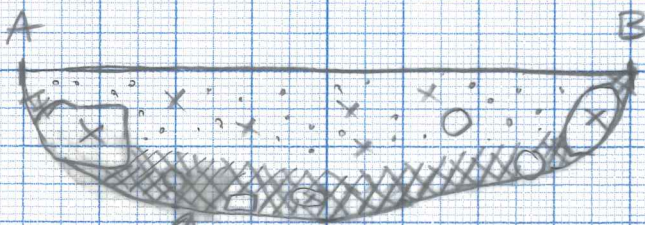
* Skildring: Mørk brun sand/silt med kolfragment.

Gård, gnr./brnr., SAND 172		STRUKTURNUMMER
kommune/fylke ULLENSAKER		119
BETEGNELSE Kokeapp	SIGNATURER	PRØVER (kull o.a.)
MÅL i flaten: 80 x 85 cm	sand brent	114 A i Sdel
DYBDE i profil: 20 cm	grus o o o o	114 C i Sdel
INNHOLD: jordtype, kull, funn, o.a.	silt v v v v v	114 B i profil
mark brun sandjord	leire ~ ~ ~ ~ brent x x x	(se snitt)
m/kull og brent	kulturdjord ///	
sant, kokeapp	kullbiter x x x kullag XXXX	Målestokk 1:10 HUSK N-pil
Kokst.vol(bøtter): 1/4 bøtte	stein o brent (x)	Dato: 5/6-99 sign. M

per 1/2 struktur

rund kokeapp med
brent sand i ytter-
kantene, særlig i
NV, N og NO. Endel
kull, konsentrasjoner,
men også jevnt
utvort. Noe slipobrent
stein

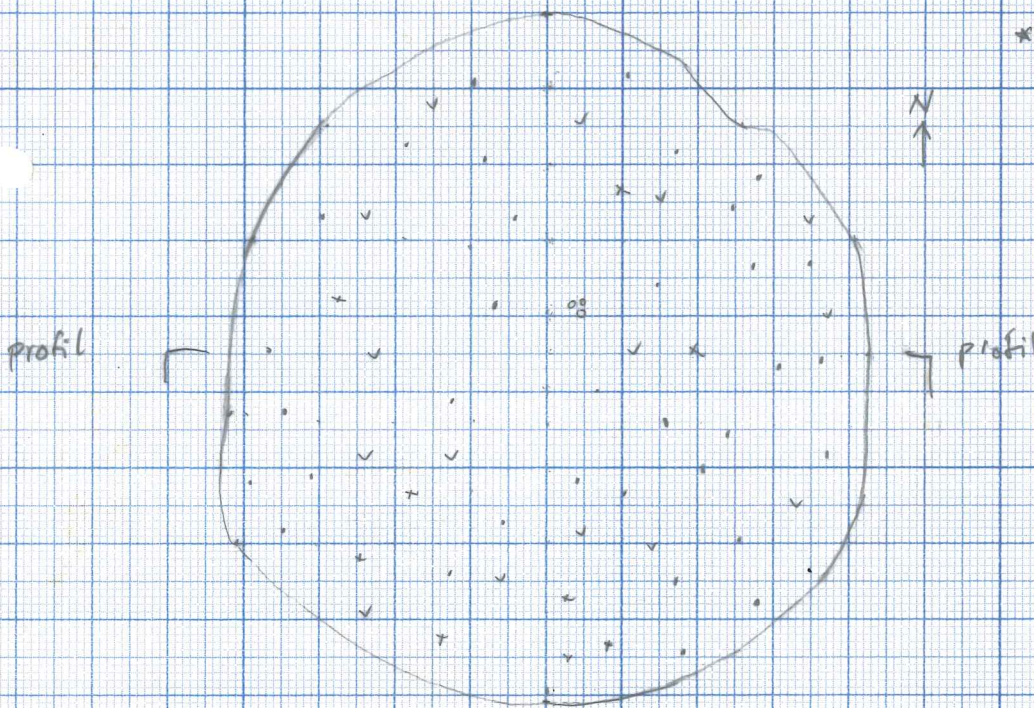

kullprøve 114B
↓ 10-14cm
→ 10-15cm

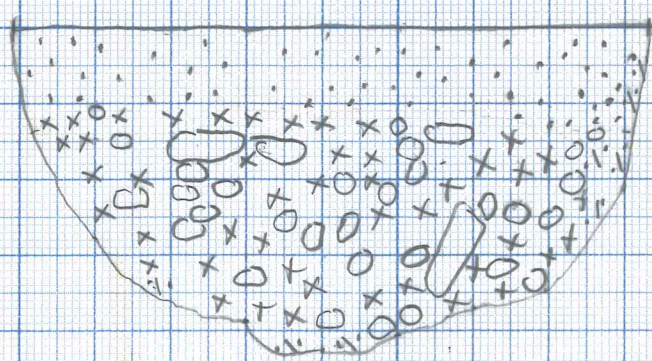
Svart mye kull i
bunnen, store trekkull-
biter. Endel slipobrent
stein.

Gård, gnr./brnr., kommune/fylke		STRUKTURNUMMER 115
BETEGNELSE <i>stovkuler (støpde?)</i>	SIGNATURER	PRØVER (kull o.a.)
MÅL i flaten: <i>Ns: 91cm Sk: 84cm</i>	sand brent	115A fra S.-halvdel
DYBDE i profil: 43	grus o o o o	(115B) fra profil mot N.
INNHOLD: jordtype, kull, funn, o.a.	silt v v v v v	
<i>Sand/silt - mørk, kolholdig</i>	leire ~ ~ ~ ~ brent x x x	
<i>Sand/silt + skjor-brent</i>	kultjord // // //	
<i>Stein</i>	kullbiter x x x kullag XXXX	Målestokk 1:10 HUSK N-pil
Kokst.vol(bøtter): 8	stein o brent x	Dato: 8.6.99 sign. B.T

Koke-grop
etter
profilen
kom fram

* Skildring: Mørk brun silt/
Sand med spredte
Kolrestar,
Tilnema rund forms.

* Skildring: Øyst eit lag
med mørk brun sand/silt
(som plan), deretter lag
med mykje kolholdig sand/
silt saman med skjor-
brent stein.
Noko brent sand rundt
kantane.

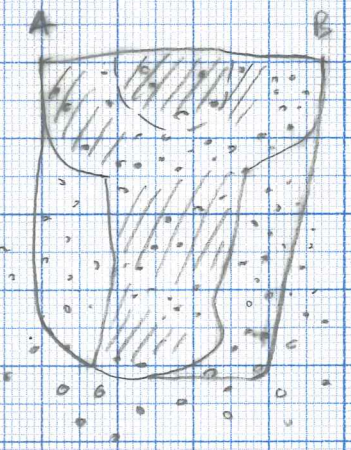
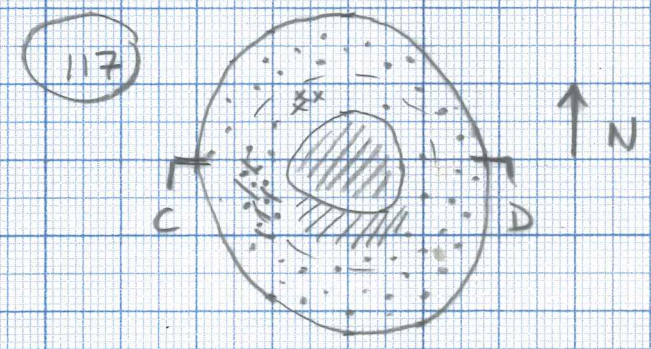
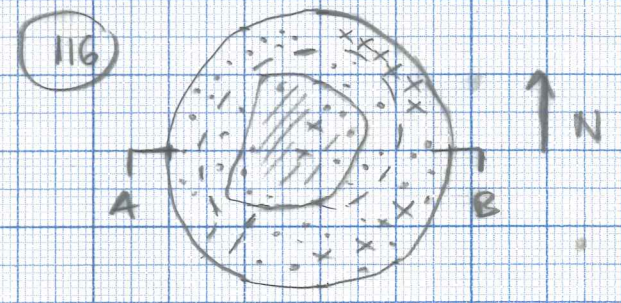
116 Rund struktur med avtrykk (?) i midten. Består av mørke brun sandjord, humusblandet, partier med kull og gul sand. Har en skag rund randt

117 Rund-oval struktur med avtrykk (?) i midten. Mørk brun sandjord, humusblandet. Et parti nedenfor avtrykket ser lig humus, her vises det noe. Et lite parti med rødbrunt sand i V. Noe kull

118 Rund struktur med avtrykk(?) og rand (?). Består av humusblandet sandjord og gul sand. Lite kull

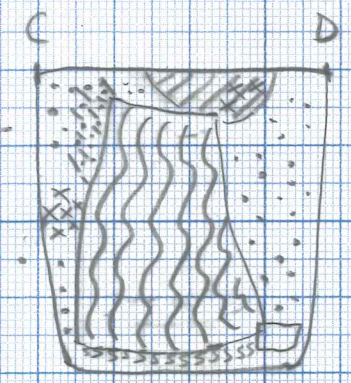
119 Rund struktur, mørke brun sandjord og gul sand, et parti i midten humus Noe kull

Gård, gnr./brnr., kommune/fylke	STRUKTURNUMMER 116, 117, 118, 119	
BETEGNELSE/FIRESTOLPER	SIGNATURER	PRØVER (kull o.a.) TRE 117A, 117B, 118A
MÅL i flaten:	sand brent	
DYBDE i profil:	grus o o o o	
INNHold: jordtype, kull, funn, o.a.	silt v v v v v	
	leire ~ ~ ~ brent x ~ x	
	kulturljord / / / /	
	kullbiter x x x kullag XXXX	Målestokk 1:10 HUSK N-pil
Kokst.vol(bøtter):	stein o brent x	Dato: 2/6 sign. JT

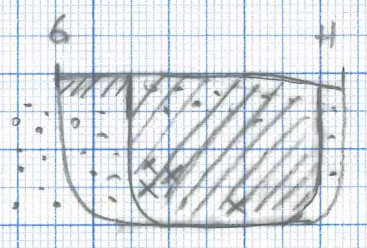

Klart avgrenset nedgraving med stolpeavtrykk i midten. Humusholdig mørk brun sandjord avgrenset mot den gule sanden i gropa. Ikke særlig mye kull. Svart løse masse mot bunnen, der undergrunnen består av grus og mindre steiner

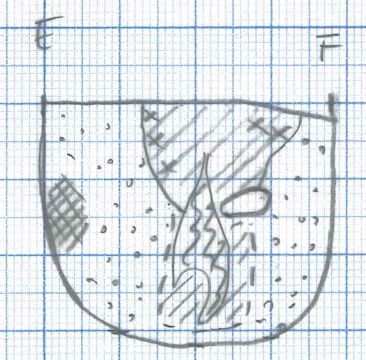
Klart avgrenset oval/fr-kantet nedgraving med tre-stolpe! Har muligens vært skedd (se stein H hjemme). Orange-brun hard utfelling under stolper

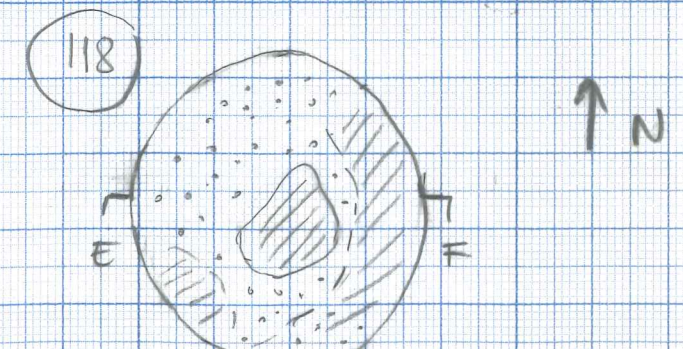
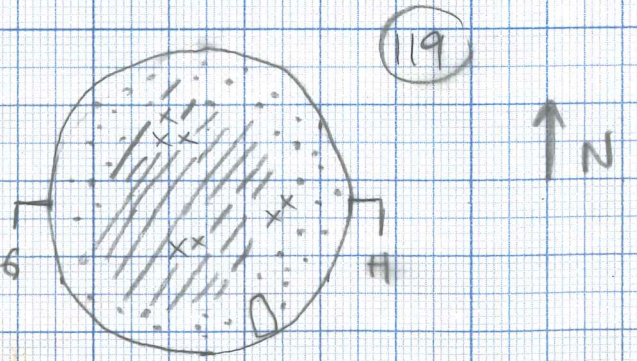
TRE
VT-FELLING

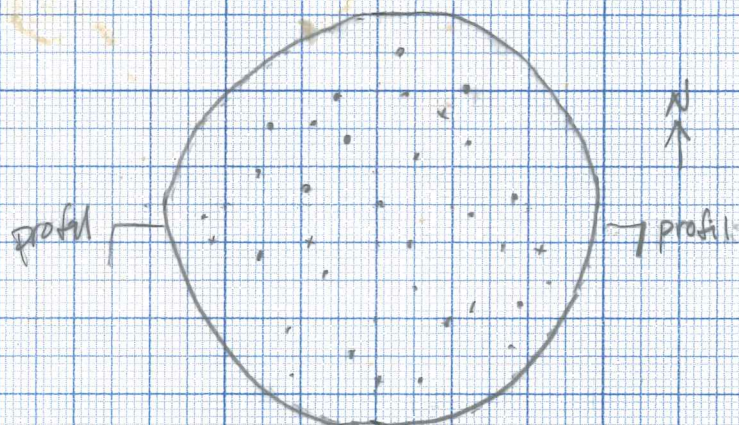
Grop med mulig stolpeavtrykk. Noe ulik avgrensning i V for selve nedskjeringer, men avtrykket (?) er tydelig mestert (mørk brun humusholdig sandjord)

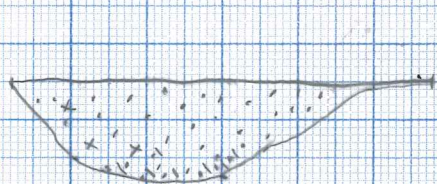
Klart avgrenset oval nedgraving med rester etter trestolpe. Humusholdig mørk brun sandjord i/næ kull vises avtrykket etter stolper i dette store trebiter

Gård, gnr./brnr., kommune/fylke		STRUKTURNUMMER 120
BETEGNELSE Struktur (?)	SIGNATURER	PRØVER (kull o.a.)
MÅL i flaten: NS: 54 an AV: 50	sand brent	
DYBDE i profil: 10 cm	grus o o o o o	
INNHold: jordtype, kull, funn, o.a.	silt v v v v v	
Mørk brun sand/silt, Spredte kullfragmenter	leire ~ ~ ~ ~ brent x x x	
	kulturjord ///	
Kokst.vol(bøtter): 3	kullbiter x x x kullag XXXX	Målestokk 1:10 HUSK N-pil
	stein o brent (*)	Dato: 8.6.99 sign. B.T.

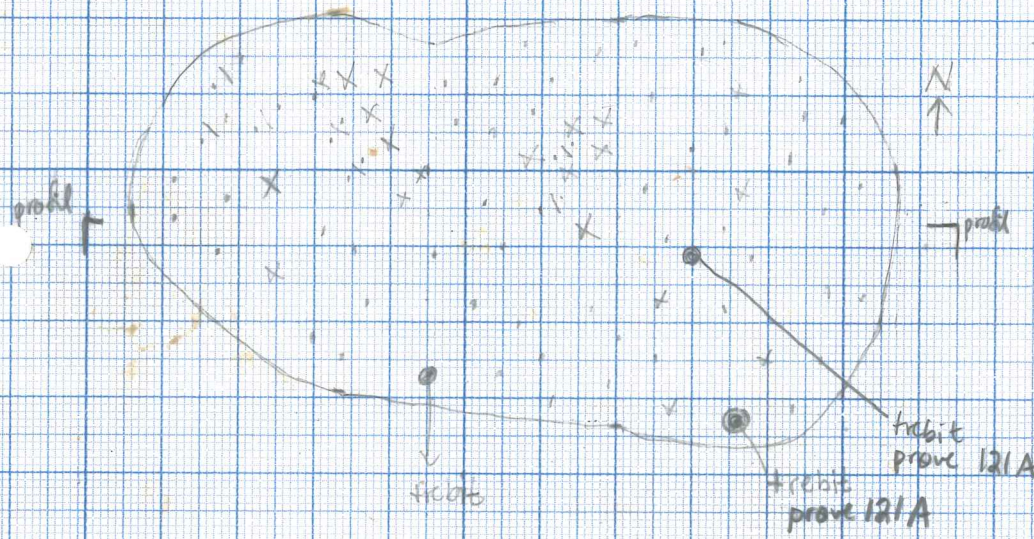

* Skildring: Mørk brun sand/
silt med spredte frag-
menter av kol.

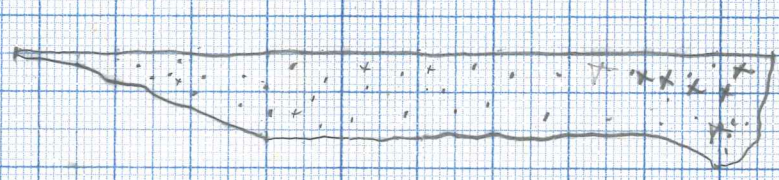

* Skildring: Mørk brun sand/silt
med spredte fragmenter
av kol.
I botn, brent sand.

Gård, gnr./brnr., kommune/fylke		STRUKTURNUMMER	121
BETEGNELSE	HUSKUT	SIGNATURER	PRØVER (kull o.a.)
MÅL i flaten: NS: 5111, 6111, 6112	sand brent	grus o o o o	121(A) + reprove fra S.
DYBDE i profil:	silt v v v v v	leire ~ ~ ~ ~ brent x x x	halvdel
INNHOOLD: jordtype, kull, funn, o.a.	kulturjord // // //	kullbiter x x x kullag XXXX	121(B) - Kull prøve fra
Kokst.vol(bøtter):	stein o brent (x)	Målestokk 1:10 HUSK N-pil	profil mot N.
		Dato: 9.6.10 sign. V.T	

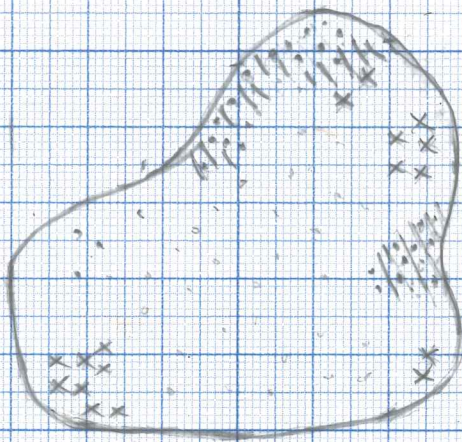

* Skildring: Merk brun silt/sand i tillegg til de kullrestar. Gull brenst. Sjøerd sprekt rundt omkring.

* Skildring: Merk brun sand/silt med spredte kullrestar. To trabitar vart funn i massane - (121A) sjå plan-teikning. Dette stakk ca 20 cm loddrett ned. Inge funn ved sølving.

Gård, gnr./brnr., SAND		STRUKTURNUMMER
kommune/fylke		122
BETEGNELSE	SIGNATURER	PRØVER (kull o.a.)
MÅL i flaten:	sand brent	
DYBDE i profil:	grus o o o o	
INNHOLD: jordtype, kull, funn, o.a.	silt v v v v v	
	leire ~ ~ ~ ~ brent x x x	
	kulturjord ///	
	kullbiter x x x kullag XXXX	Målestokk 1:20 HUSK N-pil
Kokst.vol(bøtter):	stein o brent x	Dato: 7/6 sign. LM

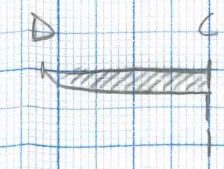
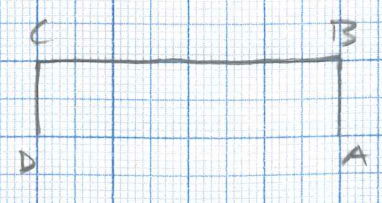
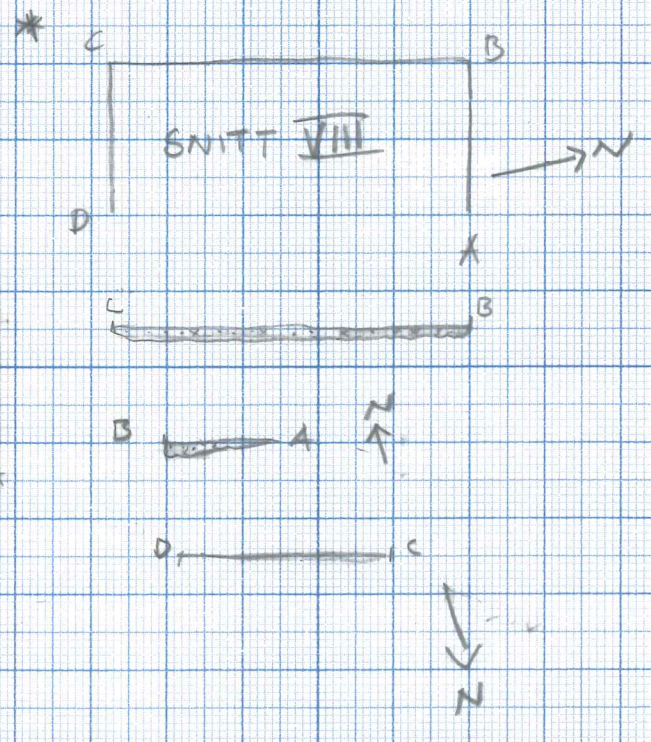
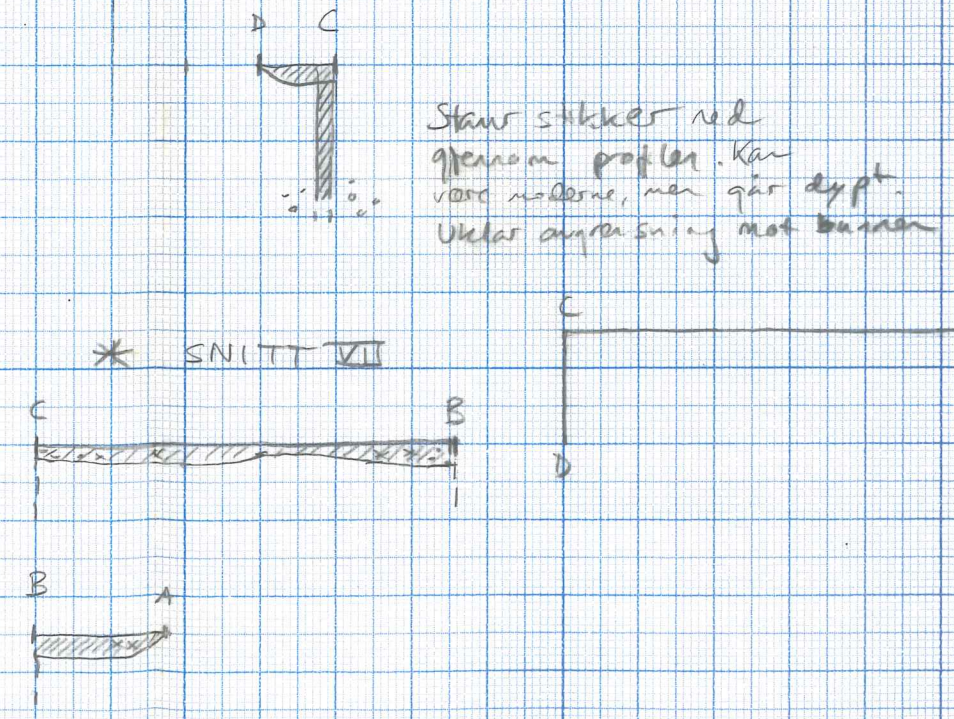
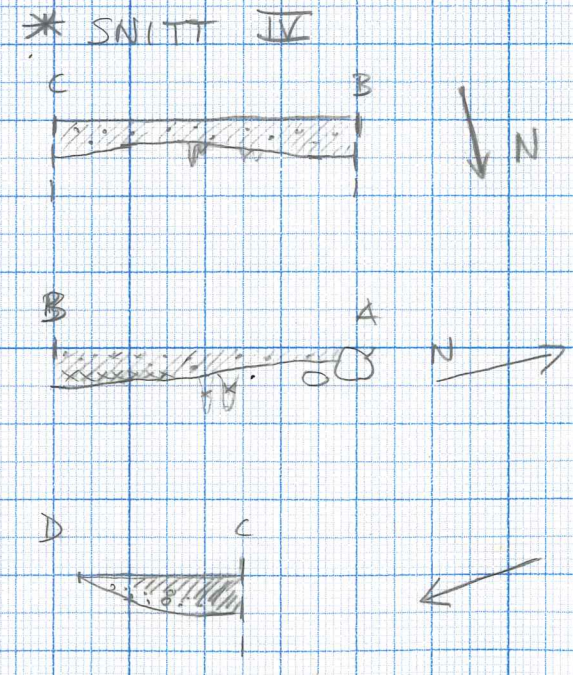
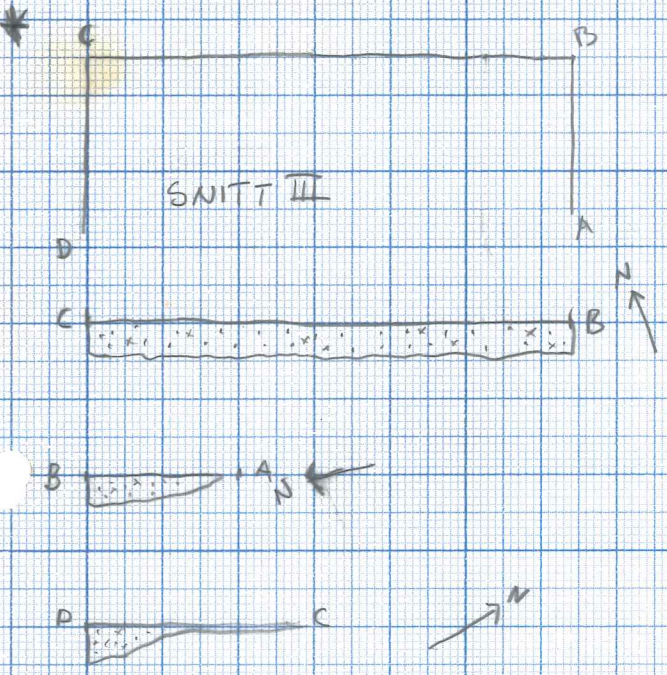
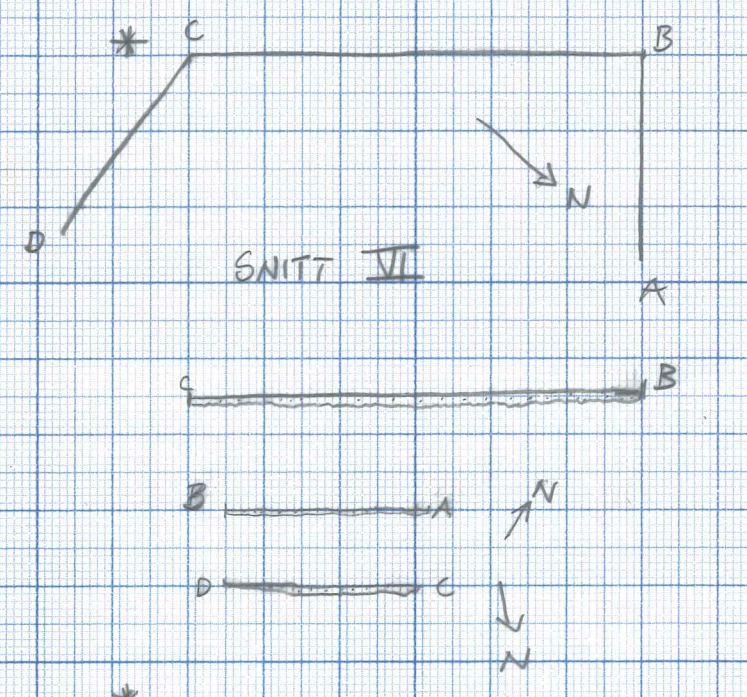
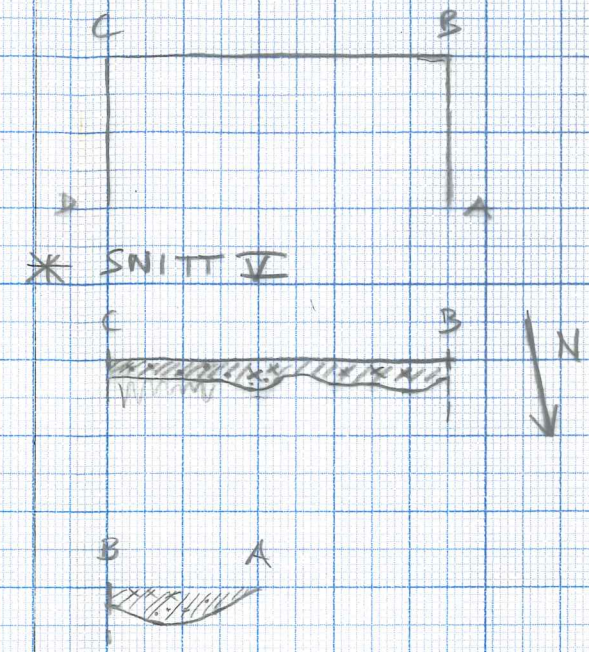
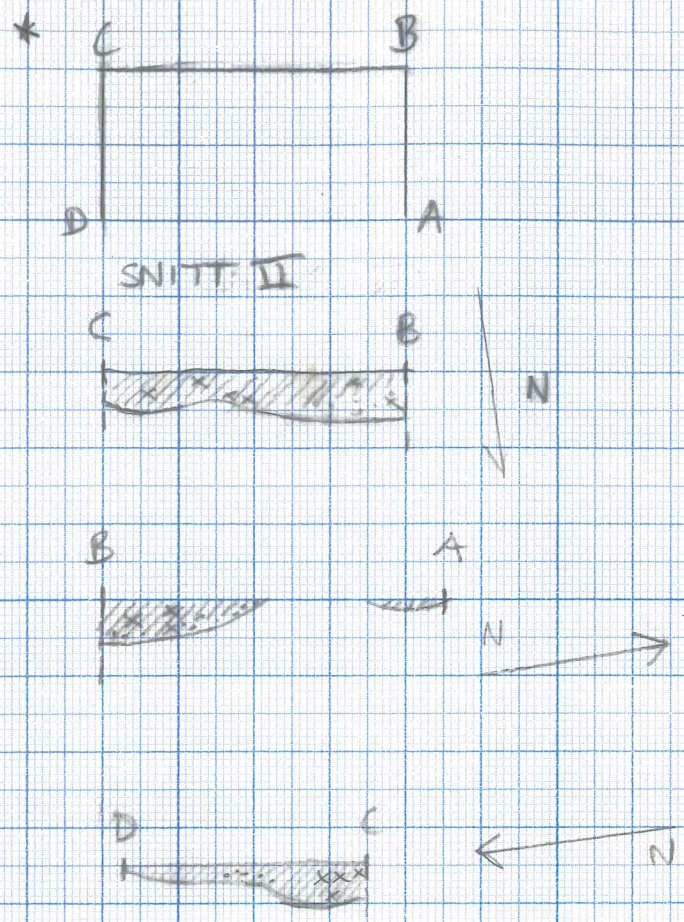
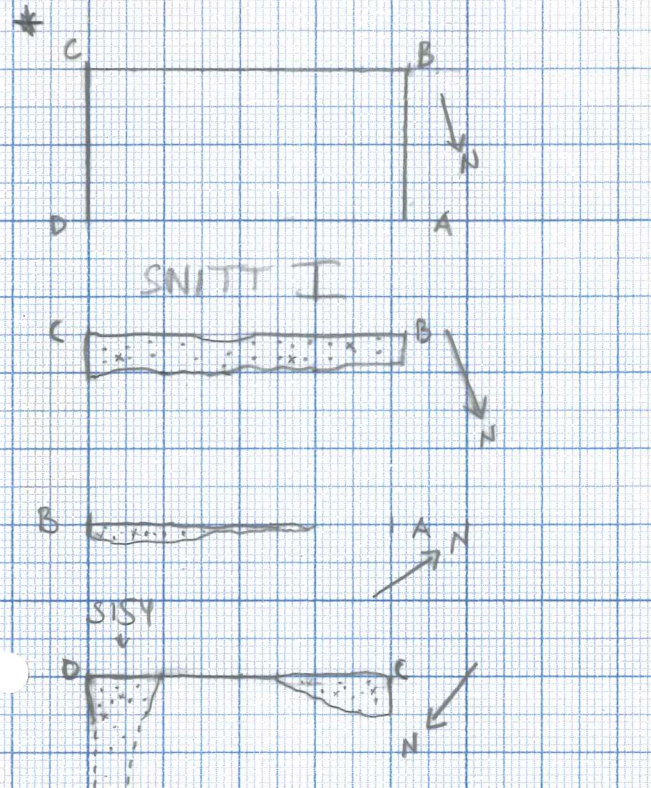
Djern struktur som
artereget ser klart
mot omgivelsenes
kullholdig og rød
brent sand

snittet av L.S. 18/6-99

= dyp nedskjering (spissoval) med
stekt varmepåvirket sand; rødbrunt
og svart kullholdig

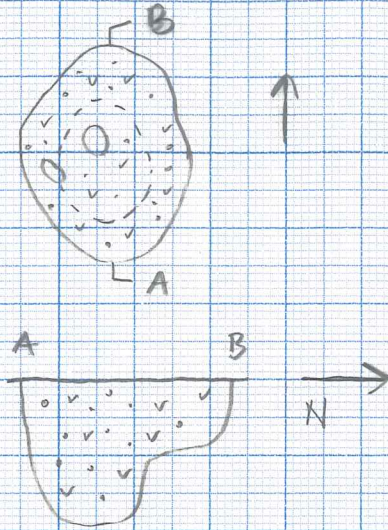
Minner mye om SC 178 (mer også 131a o.
Neppe forhistorisk? 105)

Gård, gnr./brnr., kommune/fylke		STRUKTURNUMMER
BETEGNELSE	VEGGRILLE	S 123
MÅL i flaten:	SIGNATURER	PRØVER (kull o.a.)
DYBDE i profil:	sand brent	KULL 123 II
INNHOOLD: jordtype, kull, funn, o.a.	grus o o o o	123 II
	silt v v v v v	123 II
	leire ~ ~ ~ ~ brent x x x	
	kultjord / / / /	
	kullbiter x x x kullag x x x x	Målestokk 1:20 HUSK N-pil
Kokst.vol(bøtter):	stein o brent x	Dato: 1/76 sign. UT+BT

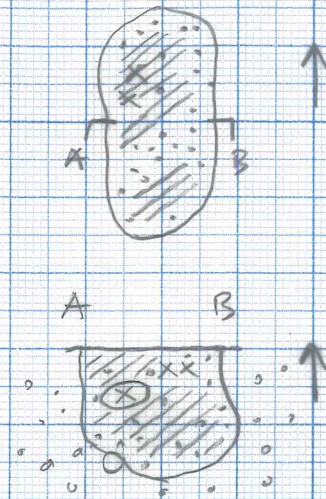

Sand 172/9, Villersaker, Akershus
Stolpehull i hus II
1:20
TSG & SK, tegnet av CM

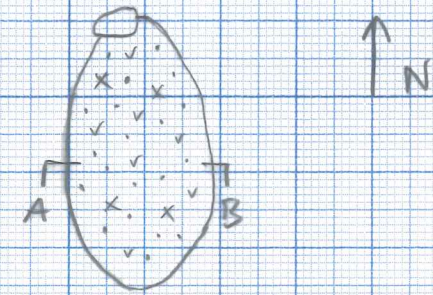
S135

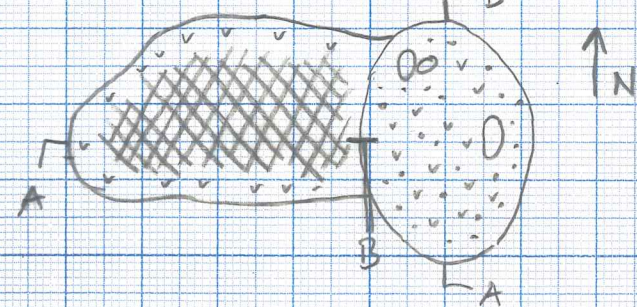
S129

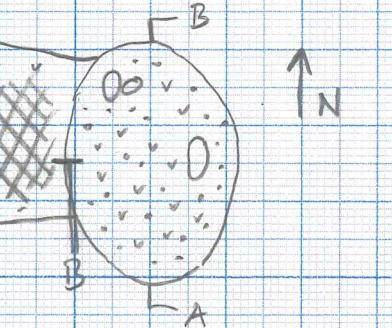
S124

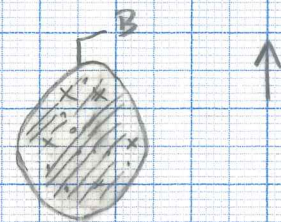
S137

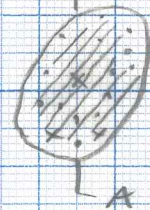
S136

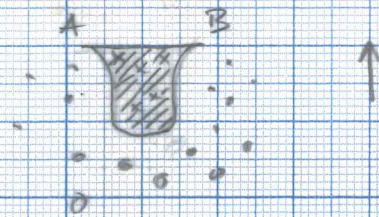
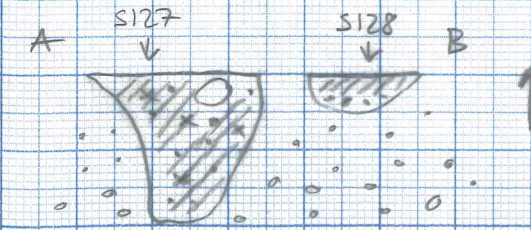
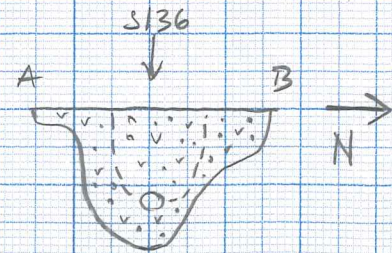
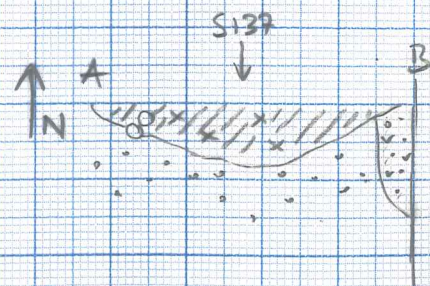
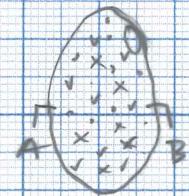
S128

S127

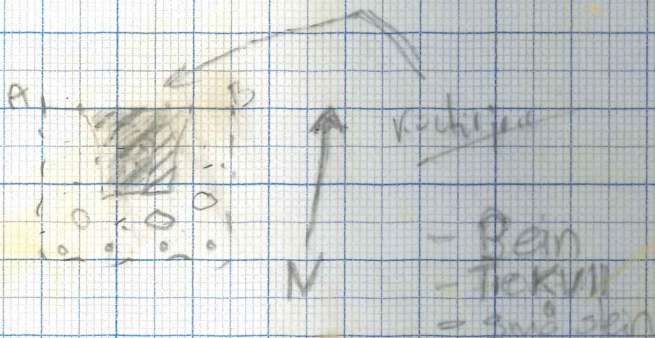
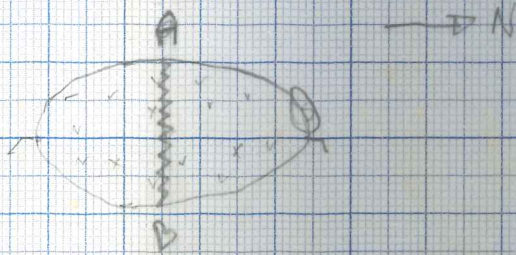

S125

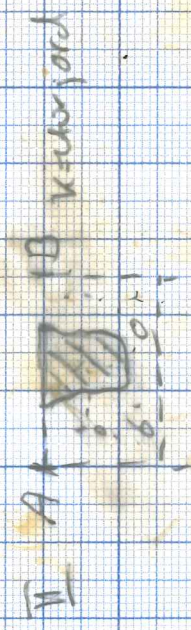
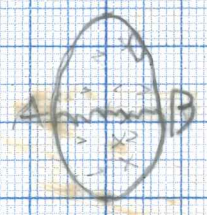
Gård, gnr./brnr., 177		STRUKTURNUMMER S-124
kommune/fylke V	SIGNATURER	PRØVER (kull o.a.)
BETEGNELSE Stolpehull	sand brent	KULL 124 II (Sdel)
MÅL i flaten: 38 x 50	grus o o o o	124 II (NØY)
DYBDE i profil:	silt v v v v v	
INNHold: jordtype, kull, funn, o.a.	leire ~ ~ ~ ~ brent x x x	
Prøv kullkullet 2.1.1	kulturjord / / / /	
	kullbiter x x x kullag XXXX	Målestokk 1:20 HUSK N-pil
Kokst.vol(bøtter):	stein o brent x	Dato: sign.

1:20

HUS II

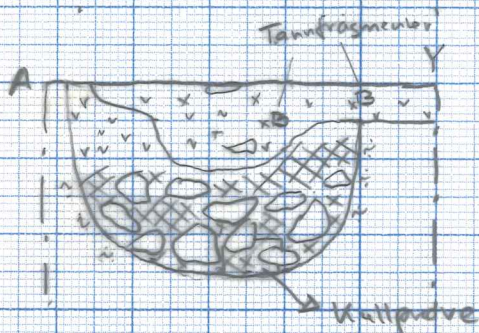
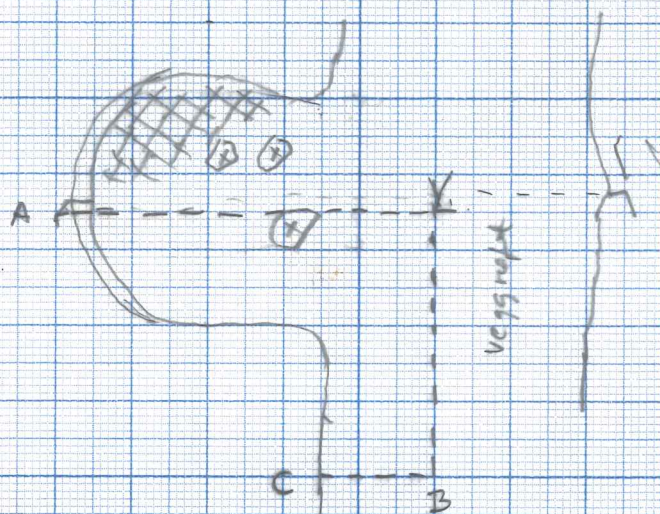
Gård, gnr./brnr., kommune/fylke	77	STRUKTURNUMMER	125
BETEGNELSE	Steinhevel	SIGNATURER	125
MÅL i flaten:	30 x 48	sand brenf
DYBDE i profil:		grus	o o o o
INNHold: jordtype, kull, funn, o. a.		silt	v v v v
		leire	~ ~ ~ brenf ~ ~ ~
		kulturfjord	////
		kullbiter	x x x kullag XXXX
Kokst. vol.(bøtter):		stein	o brenf x
		Målestokk	HUSK N-pil
		Dato:	sign.

SK

Gård, gnr./brnr., kommune/fylke		STRUKTURNUMMER 126
BETEGNELSE 60 x 100	SIGNATURER	PRØVER (kull o.a.)
MÅL i flaten:	sand brent	126 (KULL)
DYBDE i profil:	grus o o o o	
INNHold: jordtype, kull, funn, o.a.	silt v v v v v	
	leire ~ ~ ~ ~ brent x x x x	
	kulturjord / / / /	
	kullbiter x x x kullag x x x x	Målestokk HUSK N-pil
Kokst.vol(bøtter): 30 liter	stein o brent (x)	Dato: sign.

Målestokk 1:20

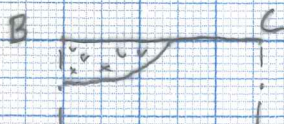
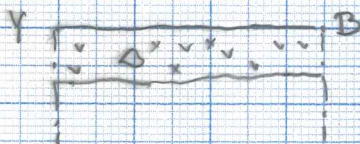
Beskrivelse:

Kålegrop med sliperbrent stein som overlappes av fyltmasse fra veggreft S-123. I veggreftens fyltmasse over og ved utløpet er det funnet tannfragmenter i halvparten av høyden. Det som er pått i kålegropa er muligens en veggsteipe til hus II.

NB!

For tilsvarende funn av tannfragmenter, se tilsvarende stolpekull S-124.

z S-123

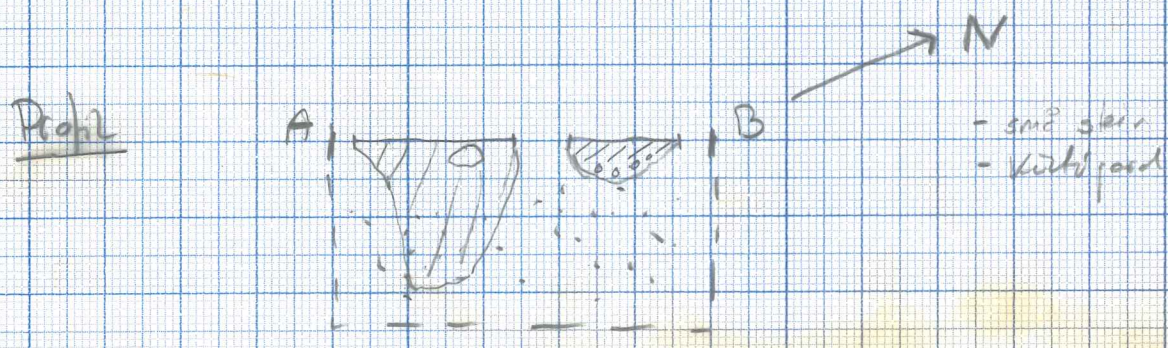
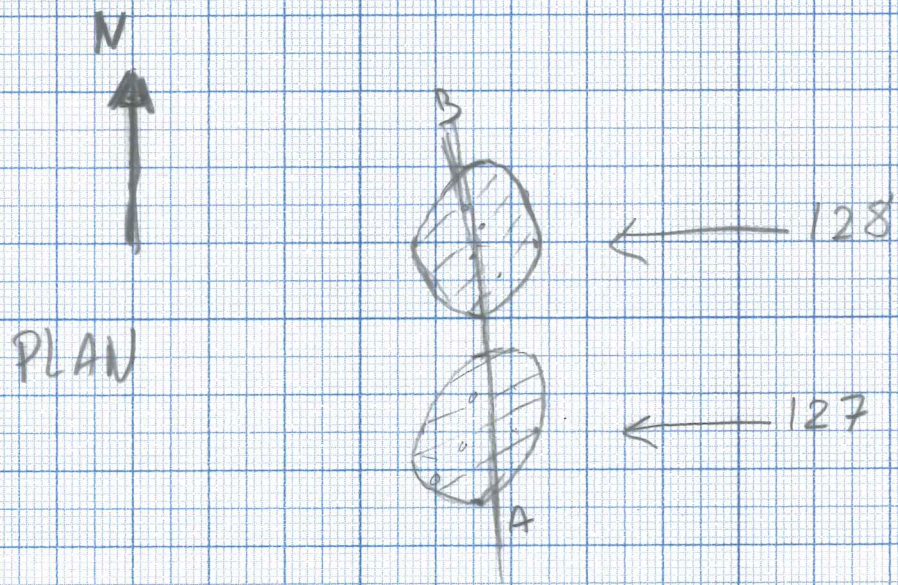

11/6-99

TSG

Gård, gnr./brnr., 172	STRUKTURNUMMER
kommune/fylke Villand 1AK	127 + 128
BETEGNELSE Sand	SIGNATURER
MÅL i flaten: (40 x 32) (38 x 32)	sand brent
DYBDE i profil: 05	grus o o o o
INNHold: jordtype, kull, funn, o.a.	silt v v v v v
	leire ~ ~ ~ ~ brent x x x
	kultjord / / / /
	kullbiter x x x kullag XXXX
Kokst.vol(bøtter):	stein o brent (x)
	Målestokk 1:20 HUSK N-pil
	Dato: 11/6/99 sign. SK

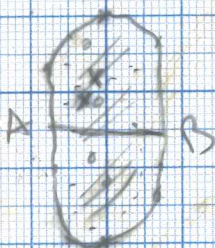
(27)

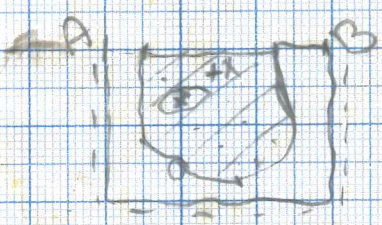
Gård, gnr./brnr., 172	STRUKTURNUMMER
kommune/fylke	S-129
BETEGNELSE Skjult	SIGNATURER
MÅL i flaten: 60 x 29	PRØVER (kull o.a.)
DYBDE i profil:	Kull 129 I (sdel)
INNHold: jordtype, kull, funn, o.a.	129 II (pnl)
	sand brent
	grus o o o o
	silt v v v v
	leire ~ ~ ~ brent π ~ ~
	kulturjord ////
	kullbiter x x x kullag XXXX
Kokst.vol(bøtter):	stein o brent (x) Målestokk 1=20 HUSK N-pil
	Dato: 01/0999 sign. SK

Plan:

Profil

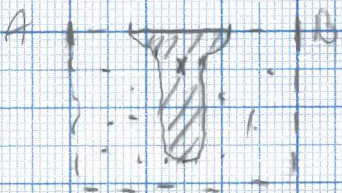
- Kulturjord
- sand
- grus
- frekt

SK

Gård, gnr./brnr.,	172	STRUKTURNUMMER	
kommune/fylke	Olundseter/A		130
BETEGNELSE	Sand	SIGNATURER	PRØVER (kull o.a.)
MÅL i flaten:	20 x 22 cm	sand brent	> 130
DYBDE i profil:	60 cm	grus o o o o	
INNHold: jordtype, kull, funn, o.a.		silt v v v v v	
		leire ~ ~ ~ brent π π π	
		kulturjord ///	
		kullbiter x x x kullag XXXX	Målestokk 1:20 HUSK N-pil
Kokst.vol(bøtter):		stein o brent (x)	Dato: 11/6/99 sign. JK

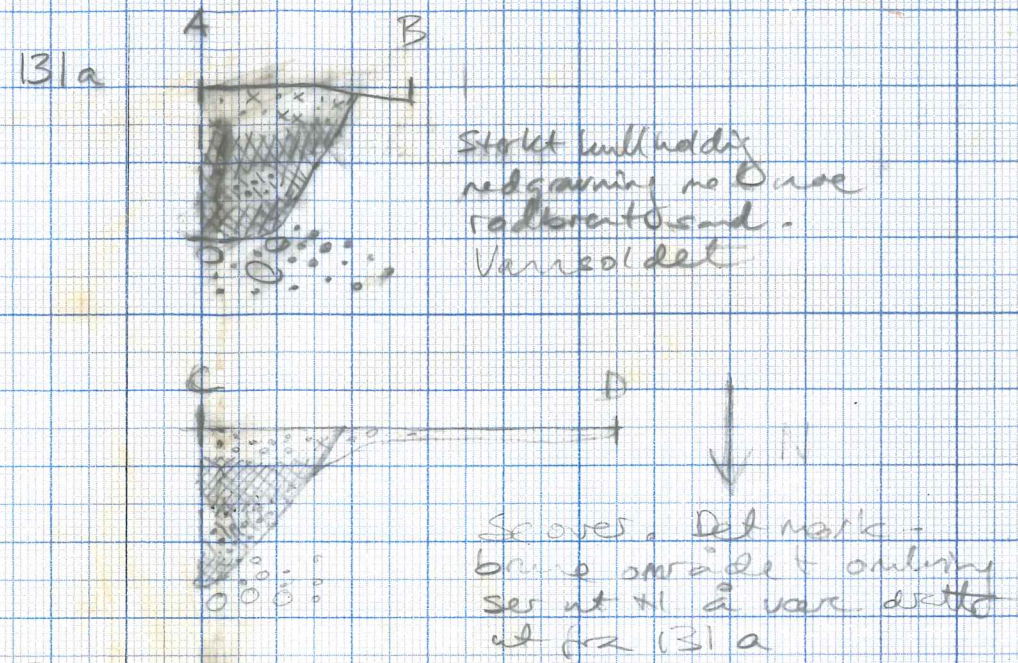
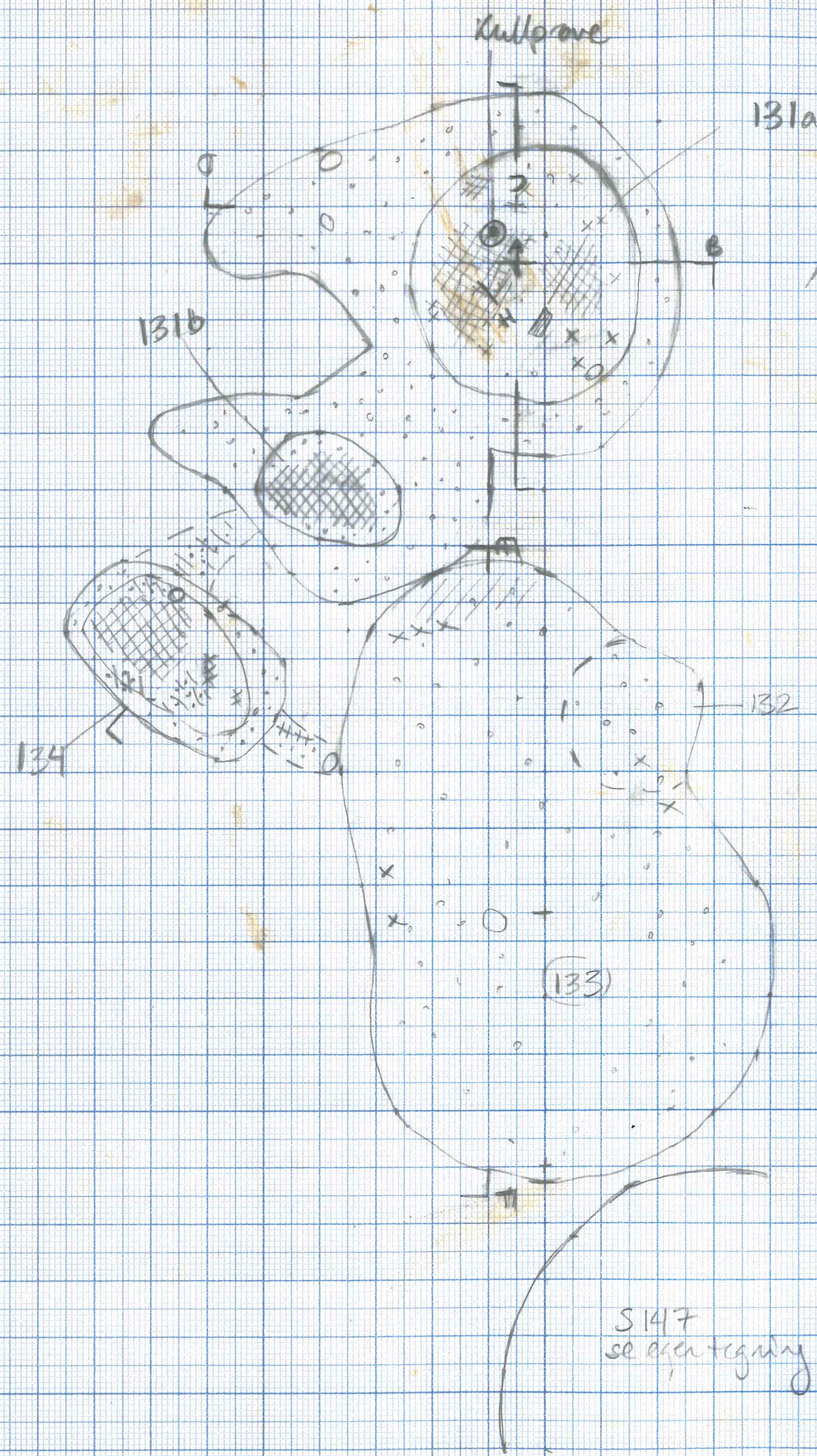

Profil

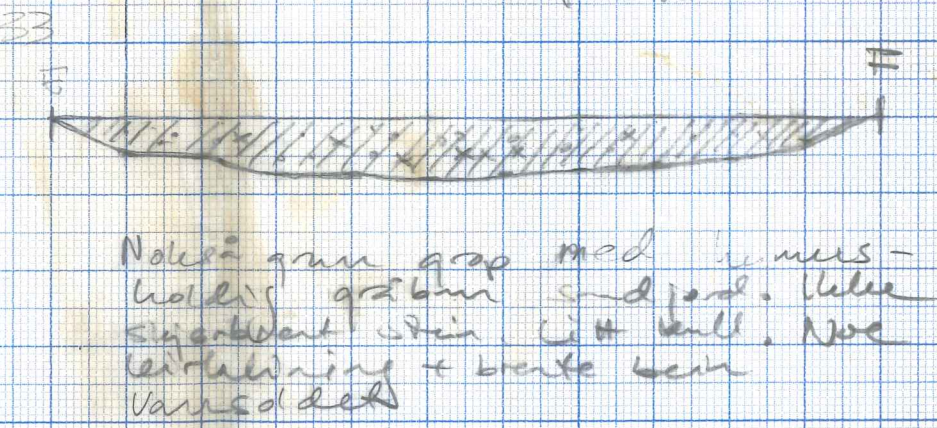
Beskrivelse: nedgrans i sand
 Føttel kulturjord
 med kull innslag
 smalt og dyb

Gård, gnr./brnr., kommune/fylke		STRUKTURNUMMER	131, 132, 133, 134
BETEGNELSE	SIGNATURER	PRØVER (kull o.a.)	Kull 131a 131a
MÅL i flaten:	sand brent		
DYBDE i profil:	grus o o o o		
INNHold: jordtype, kull, funn, o.a.	silt v v v v v		
	leire ~ ~ ~ ~ brent x x x		
	kulturlag ///		
	kullbiter x x x kullag XXXX	Målestokk 1:20	HUSK N-pil
Kokst.vol(bøtter):	stein o brent ⊗	Dato: 9/6	sign. 41

131a Rund struktur med stort kullholdig masse. Noe s ferdig midten et stort bein(?) Leirelinning / brent leire. Omgitt av mørk brun masse som også omgir 131 b, utvun form, men helt utvunnet mot indre grunnen

131 b Oval struktur med tre kullbiter og -partikler, omgitt av mørk brun masse

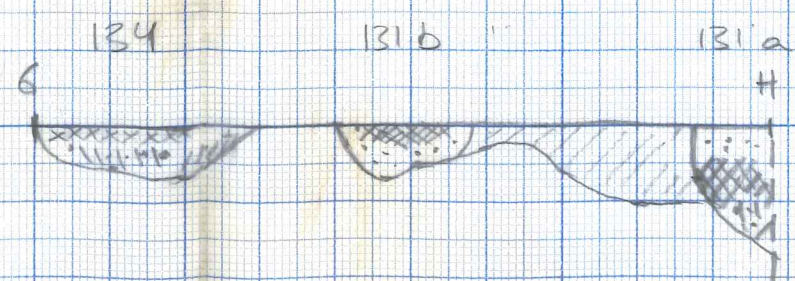

134 Oval struktur med store kullbiter sent i del rødbrønt sand, omgitt av mørk brun sandjord som 131 a og b

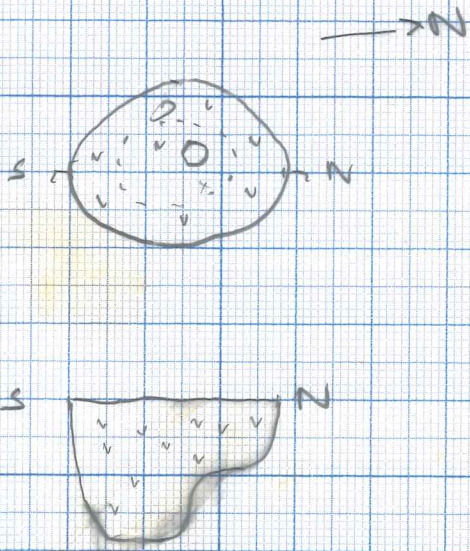
133 Stor, tilnærmet oval struktur bestående av mørk humusholdig masse (brun) litt kull.

132 Mulig stolpehull? Utvun avgraving forhold til 1314

S147 se egen tegning

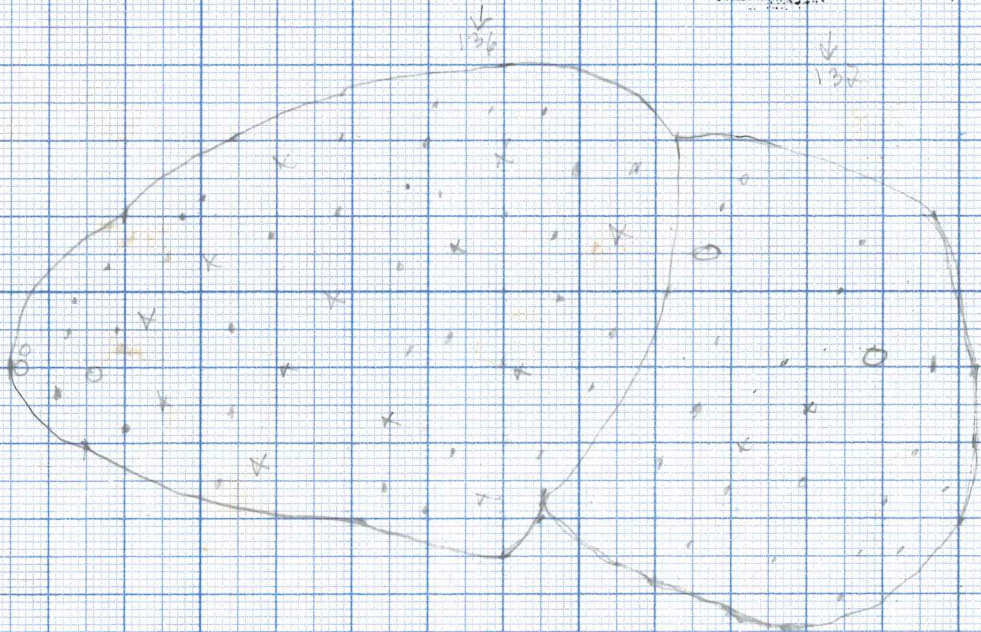

Gård, gnr./brnr.,		STRUKTURNUMMER 135
kommune/fylke		
BETEGNELSE <i>stolpekull</i>	SIGNATURER	PRØVER (kull o.a.)
MÅL i flaten: <i>44 x 56</i>	sand brent	<i>3 135</i>
DYBDE i profil: <i>max 38</i>	grus <i>o o o o</i>	
INNHold: jordtype, kull, funn, o.a.	silt <i>v v v v</i>	
	leire <i>~ ~ ~ ~</i> brent <i>x x x</i>	
	kulturjord <i>///</i>	
	kullbiter <i>x x x</i> kullag <i>xxxx</i>	Målestokk
Kokst.vol(bøtter):	stein <i>o</i> brent <i>(x)</i>	HUSK N-pil Dato: sign.

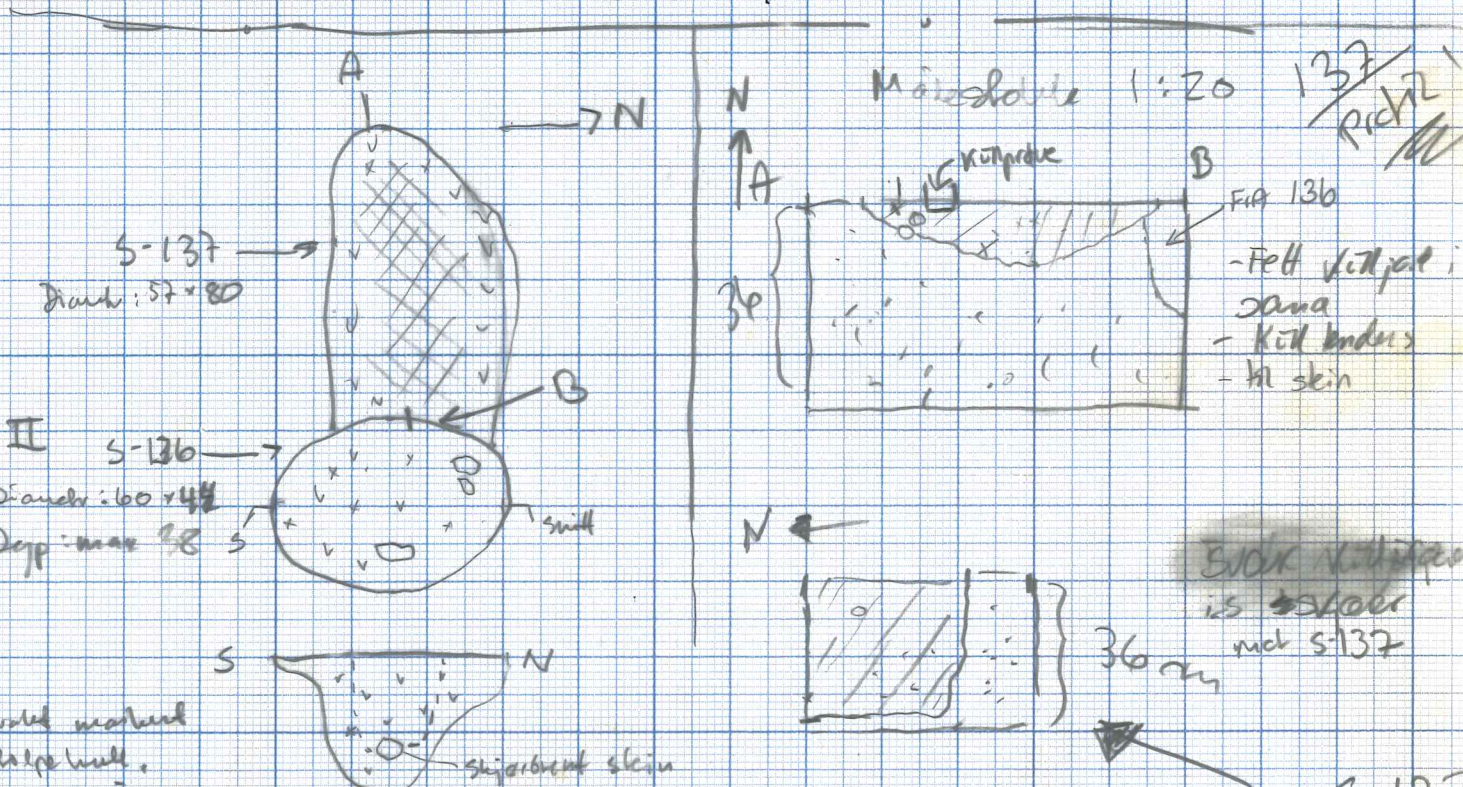

Sliprent stein i stolpehullet. Ellers
 svært lite kull
 Værlig i angrensning i snitt. Se
 tilsvarende karakter for stolpepar-
 meter S-136.

Gård, gnr./brnr., kommune/fylke		STRUKTURNUMMER
BETEGNELSE 2 strukturer	SIGNATURER	136 og 137
MÅL i flaten: N 47° 50' 30" S 137	sand brent	PRØVER (kull o.a.)
DYBDE i profil:	grus o o o o	- kullprøve 137 (profil)
INNHold: jordtype, kull, funn, o.a.	silt v v v v	136 (profil)
	leire ~ ~ ~ ~ brent x x x	
	kulturjord // // //	
	kullbiter x x x kullag XXXX	Målestokk 1:10 HUSK N-pil
Kokst.vol(bøtter):	stein o brent (x)	Dato: 9.6.99 sign. B.T

* Skildring:
Ser ut som om
136 overlapper
137.
136 er mørkere
og har mer
kullbiter enn
137.

S-137
Diam: 57 x 80

Hus II
S-136
Diam: 60 x 44
Dypp: max 28

Målestokk 1:20
137
profil

Fra 136
- Felt kultjort
- Jarna
- Kull biter
- H stein

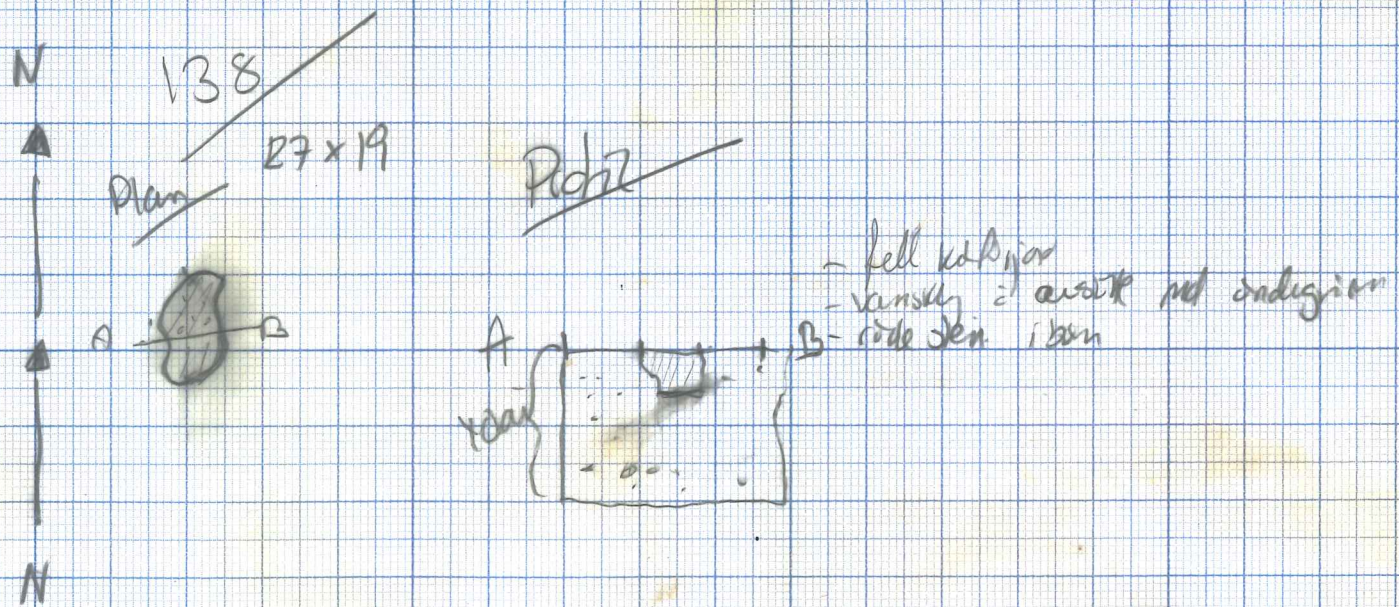
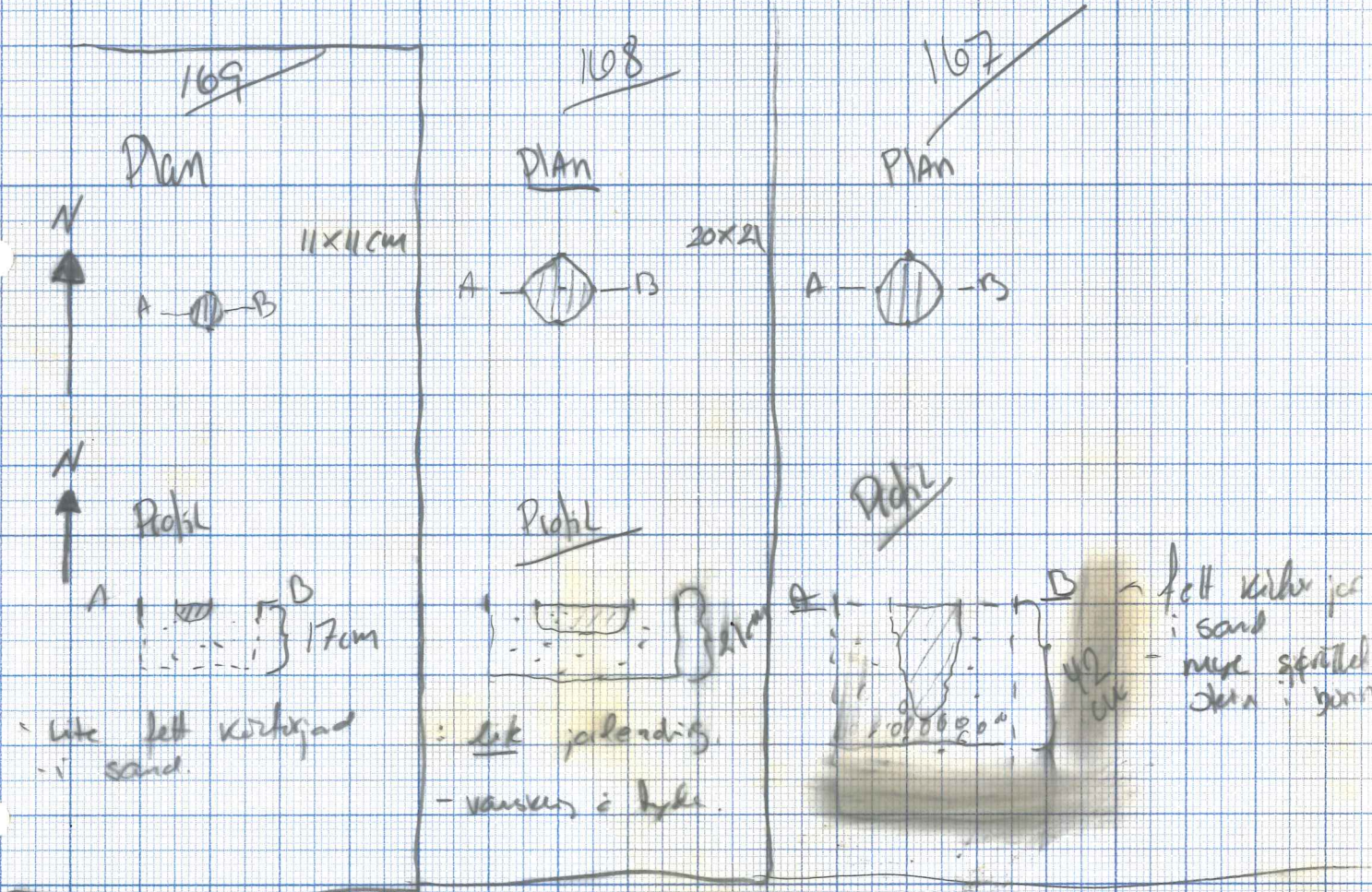
S-137
is skjær
med S-137

Svakt mørket
kullprøve
Kanskje i argene
i profil, men her i
plan.

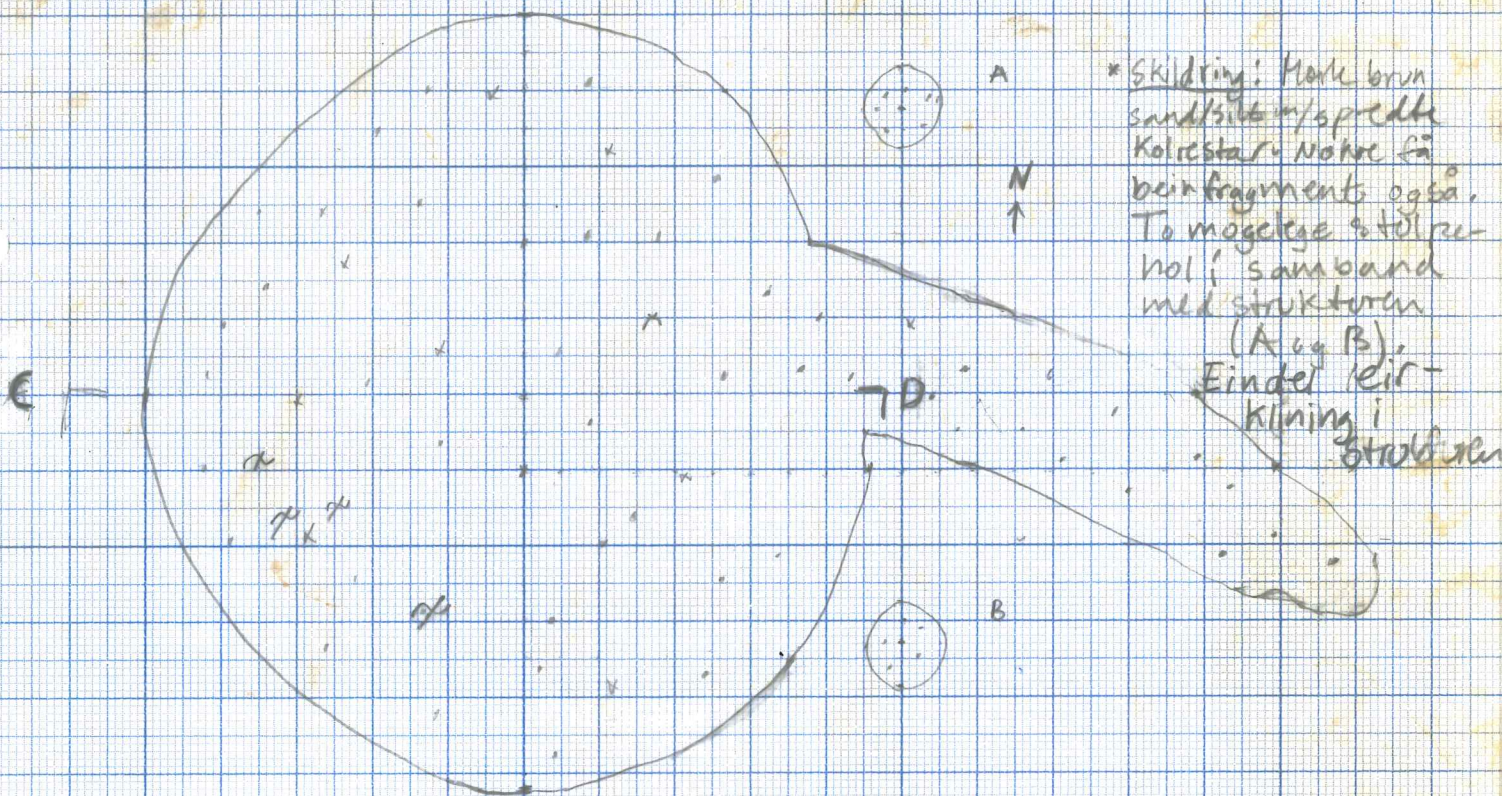
Stein i plan og noe mørket
nær midten av skjæret, argene
mulig skjæret er trykket.

S-137
med
Syd

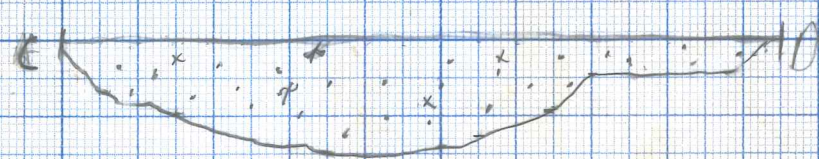
Gård, gnr./brnr., 172		STRUKTURNUMMER
kommune/fylke Ellensvåle Arn		138, 169, 168, 167,
BETEGNELSE sand	SIGNATURER	PRØVER (kull o.a.)
MÅL i flaten:	sand brent	
DYBDE i profil:	grus o o o o	
INNHold: jordtype, kull, funn, o.a.	silt v v v v v	
	leire ~ ~ ~ brent π π π	
	kulturljord / / / /	
	kullbiter x x x kullag XXXX	Målestokk 1:20 HUSK N-pil
Kokst.vol(bøtter):	stein o brent (x)	Dato: 11/4/99 sign. SK

Gård, gnr./brnr., kommune/fylke		STRUKTURNUMMER
BETEGNELSE <i>Korstuegran</i>	SIGNATURER	139 + A og B
MÅL i flaten: <i>NS: 2.04 m VA: 2.8</i>	sand brent	PRØVER (kull o.a.)
DYBDE i profil:	grus o o o o	139 E : Mogeleg leirklining fra S. del.
INNHALD: jordtype, kull, funn, o.a.	silt v v v v v <i>leirklining</i>	139 F : Brennte bein
	leire ~ ~ ~ ~ brent x x x	139 G : Mogeleg magra keramikk
	kulturjord // //	139 H : - - Slagg fra S. del
	kullbiter x x x kullag XXXX	139 I : Kull fra S. del
Kokst.vol(bøtter):	stein o brent (x)	Målestokk 1:20 HUSK N-pil
		Dato: 9.6.99 sign. B.T.

* Skildring: Mørk brun sand/silt med spredte kolrestar. Nokre få bein fragments også. To moglege stolrehol i samband med strukturen (A og B). Eindel leirklining i støtteren

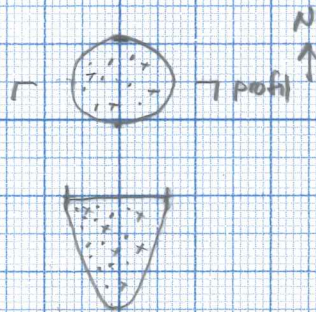

C-D
* Skildring: Mørk brun sand med spredte kolrestar, brennte beinfragment og ein del leirklining

C-D
* Solting: Kom fram ein del brennte beins, leirklining og noko som kan vere keramikk med magring(?).

* Tolking: Torgrim meiner dette er eit typisk grop hus.

Gård, gnr./brnr., kommune/fylke		STRUKTURNUMMER 141
BETEGNELSE Stolpehol	SIGNATURER	PRØVER (kull o.a.)
MÅL i flaten:	sand brent	141 (A) kol fra S halv-
DYBDE i profil: 30 cm	grus o o o o	del.
INNHold: jordtype, kull, funn, o.a.	silt v v v v v	
	leire ~ ~ ~ ~ brent x x x x	
	kulturjord ///	
	kullbiter x x x kullag x x x x	Målestokk 1:20 HUSK N-pil
Kokst.vol(bøtter):	stein o brent (x)	Dato: 11.6.99 sign. B.T.

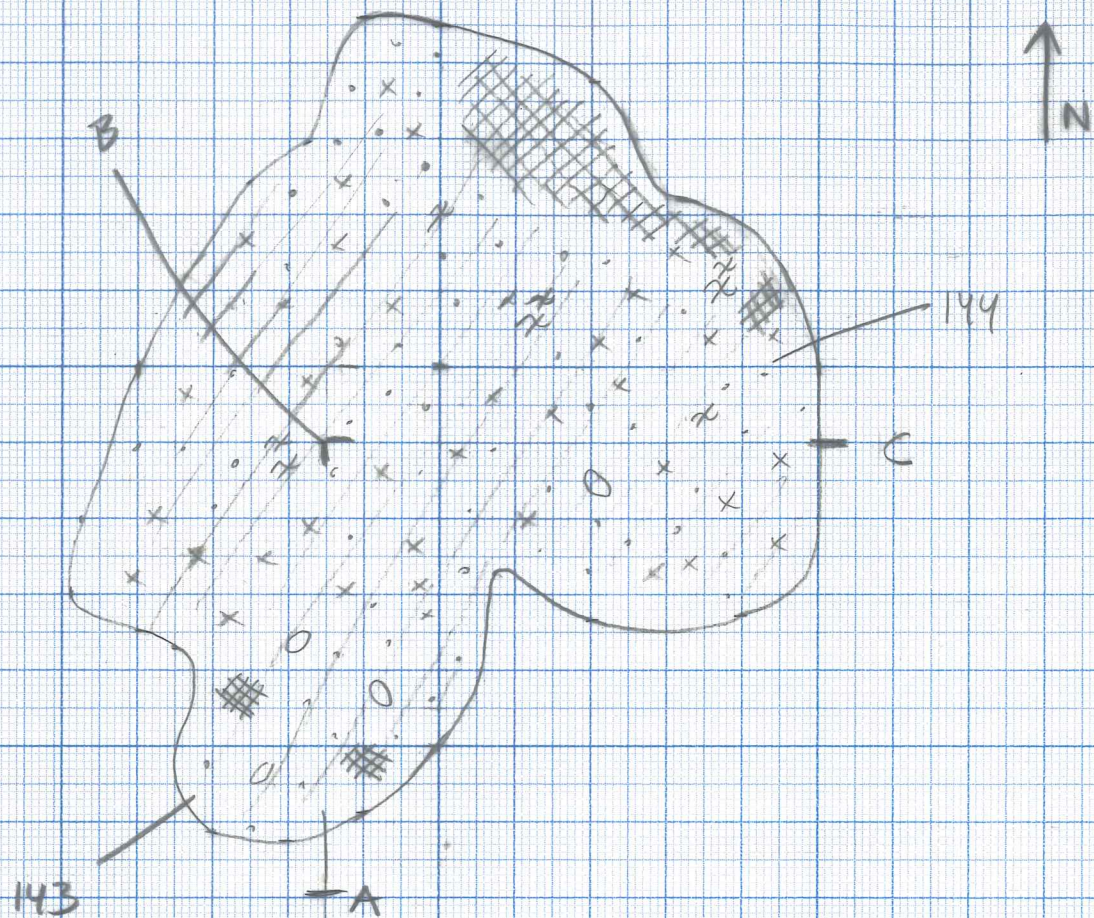

Merk bunnsand/silt med
kolpartiklar.
Kan være stolpehol

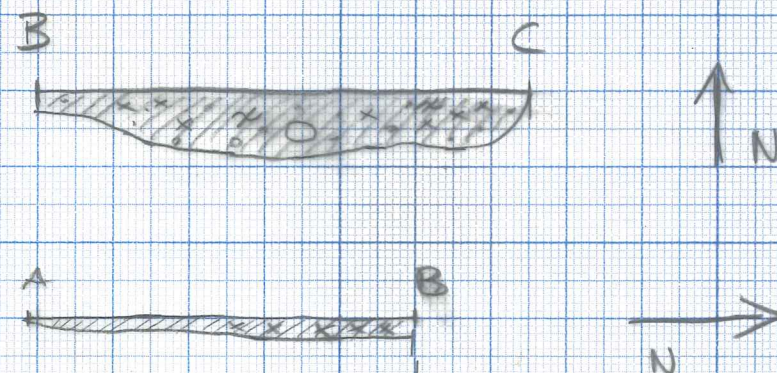
← Kolprøve fra
S-halvdel

Gård, gnr./brnr., kommune/fylke		STRUKTURNUMMER 142, 143, 144
BETEGNELSE <i>Kulegrøp?</i>	SIGNATURER	PRØVER (kull o.a.)
MÅL i flaten: 1,80 x 2,25 m	sand brent	Kull 142 I
DYBDE i profil:	grus o o o o	142 II
INNHold: jordtype, kull, funn, o.a.	silt v v v v v	
	leire ~ ~ ~ ~ brent x x x	
	kulturdjord / / / /	
	kullbiter x x x kullag XXXX	Målestokk 1:20 HUSK N-pil
Kokst.vol(bøtter):	stein o brent x	Dato: 7/6 sign. UM

S142

Ujavn struktur eller 3 strukturer bestående av humsholdig mørk brun-grå sandjord. Med kullpartikler over det hele. Endel leirklining / brent leire. Noen brante beidsamler. Endel store trekkullbiter

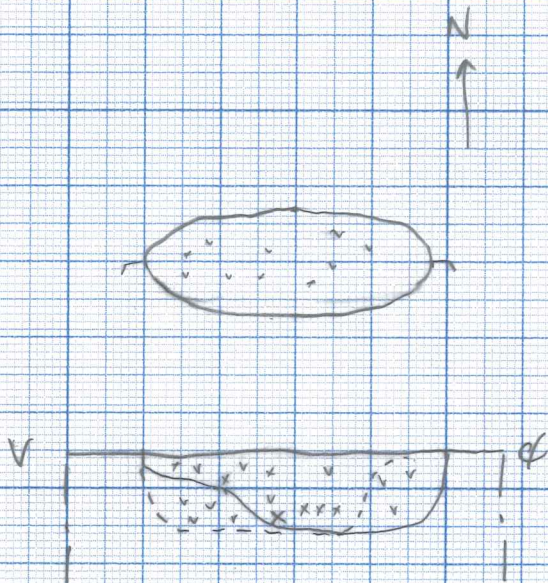

Kan ikke se noen overlapping mellom S142 og S144, er utager ligner samme struktur

Heller ikke ser noen avgrænsning mellom S142 og S143.

Noe vanskelig å se avgrænsningen mot undersiden, som er svart vit

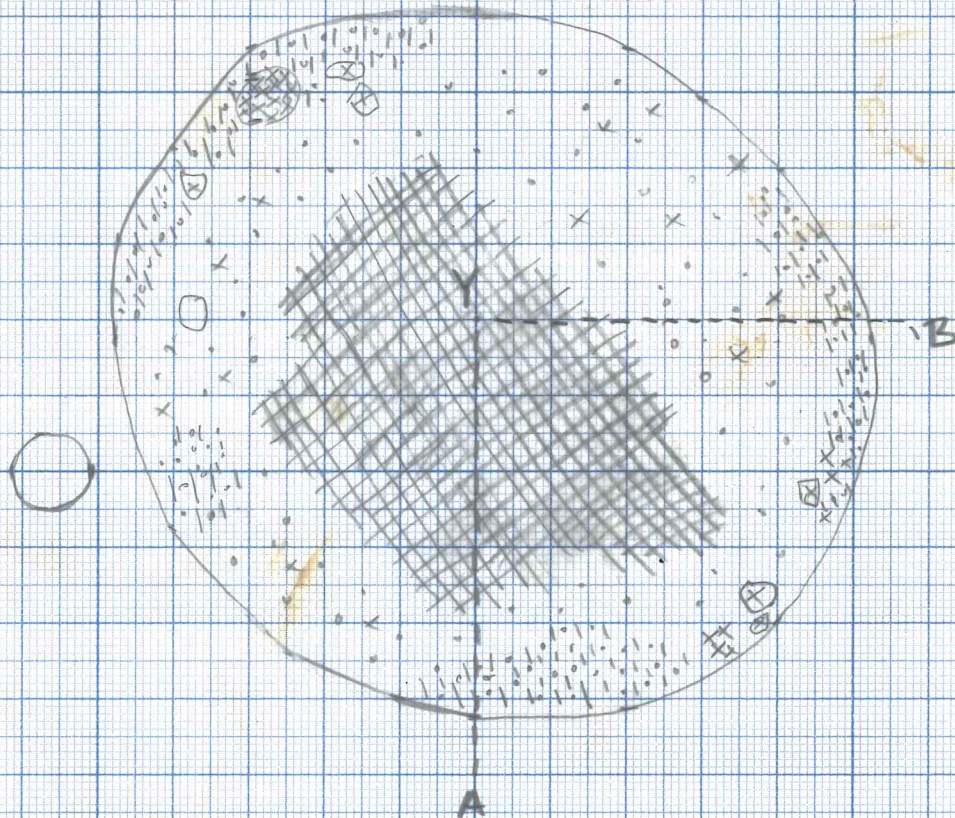
Gård, gnr./brnr., kommune/fylke		STRUKTURNUMMER 146
BETEGNELSE <i>stokkevull ?</i>	SIGNATURER	PRØVER (kull o.a.)
MÅL i flaten: 32 x 76	sand brent	
DYBDE i profil:	grus o o o o	
INNHold: jordtype, kull, funn, o.a.	silt v v v v v	
	leire ~ ~ ~ ~ brent x x x	
	kulturjord / / / /	
	kullbiter x x x kullag x x x x	Målestokk HUSK N-pil
Kokst.vol(bøtter):	stein o brent (x)	Dato: sign.

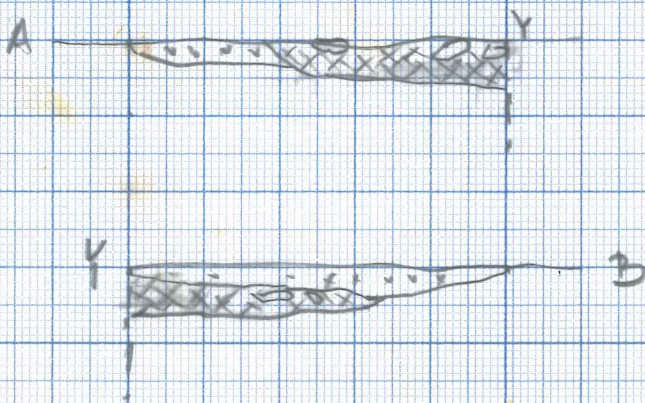
Kullsolet ble silt med
 enkelte kullbiter. Uklart
 markert utot svarpunkt.
 Tidlig vegetasjon til lands
 II.

Gård, gnr./brnr., SAND 172		STRUKTURNUMMER
kommune/fylke VUENSAKER		147
BETEGNELSE KOKESROP	SIGNATURER	PRØVER (kull o.a.)
MÅL i flaten: 21 x 1,85 m	sand brent 	Kullprøve
DYBDE i profil: max 12 cm	grus o o o o	
INNHold: jordtype, kull, funn, o.a.	silt v v v v v	
	leire ~ ~ ~ ~ brent ~ ~ ~	
	kulturjord	
	kullbiter x x x kullag XXXX	Målestokk 1:20 HUSK N-pil
Kokst.vol(bøtter): 10 liter	stein o brent (x)	Dato: 9/6 sign. UM

fra 1/4 av
kokesropen

Stor kokesrop,
rund/oval,
klart svarsel.
Mye kull,
noe skjorbrent
stein i overflaten
Rødbrent sårl
kanta.
Noen små bein-
biter i over-
flaten

Sunn & fjorbrukt
stein i kokesrop
kull & jordmasse
Kullbiter fra
skallet er tatt
inn.

1/6-99

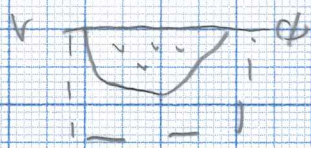
UM

Gård, gnr./brnr., kommune/fylke		STRUKTURNUMMER 148
BETEGNELSE <i>Kjøpebehold?</i>	SIGNATURER	PRØVER (kull o.a.)
MÅL i flaten: 32 x 40	sand brent	
DYBDE i profil: Max. 18 cm	grus o o o o	
INNHold: jordtype, kull, funn, o.a.	silt v v v v v	
	leire ~ ~ ~ ~ brent x x x	
	kulturjord // // //	
	kullbiter x x x kullag XXXX	Målestokk HUSK N-pil
Kokst.vol(bøtter):	stein o brent (x)	Dato: sign.

→ N

Svært vardeleg avgraving med
vanngrube. Mulig vannstolpe til
hus II. Men kullsolet i spetter
erhelle steder.

11/6-97

TSG
→

Gård, gnr./brnr., kommune/fylke	STRUKTURNUMMER
BETEGNELSE	S149
MÅL i flaten:	PRØVER (kull o.a.)
DYBDE i profil:	sand brent
INNHold: jordtype, kull, funn, o.a.	grus o o o o
	silt v v v v v
	leire ~ ~ ~ ~ brent ~ ~ ~
	kulturljord // // //
	kullbiter x x x kullag XXXX
Kokst.vol(bøtter):	stein o brent x
	Målestokk 1:20 HUSK N-pil
	Dato: sign.

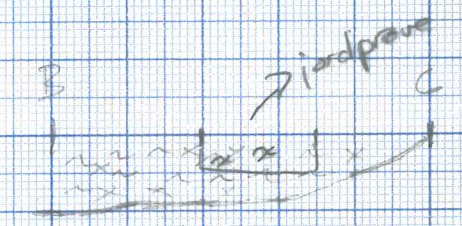
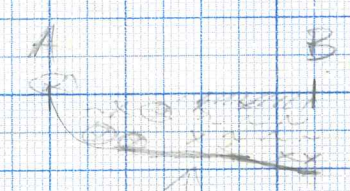
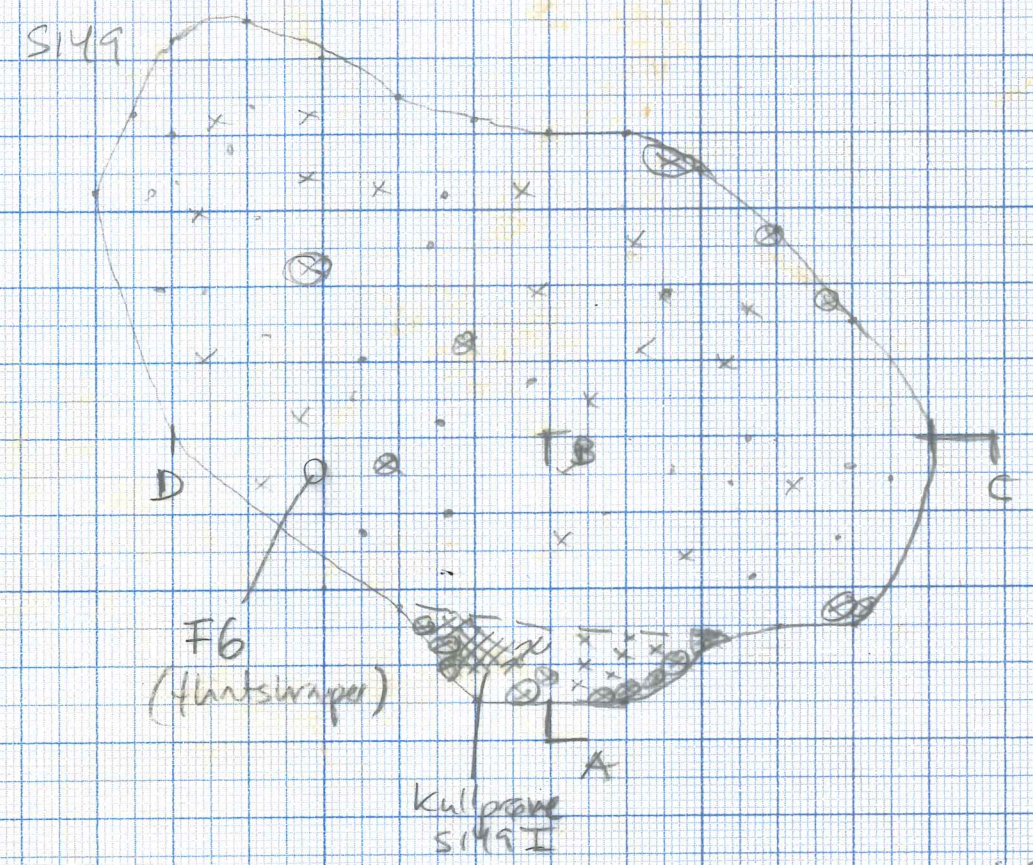
S215

Stolpekull. Moderne?
Forlenkede rester etter
sølppe i sirkel, part.
innen for dette (søplet)
med kulturljord (fett) og
tørre sand

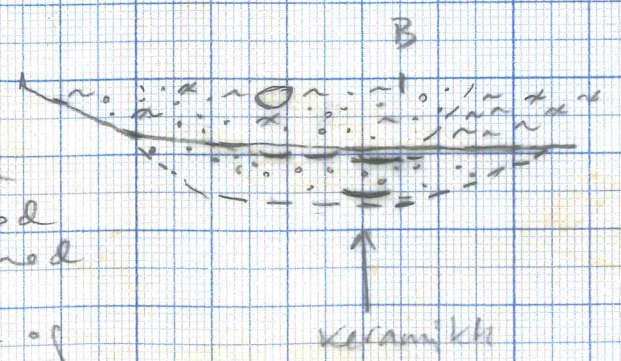
Arvist ved snitt. Klare rester etter ristet tre.
Må være en rot som har brent/ristet

S149

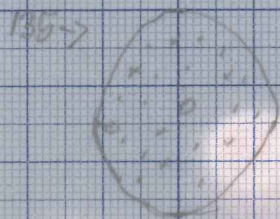
fargeløse

bmr sand / brent
og abrent leire
Muligens et skille (søplet
linje) mellom en god rød
overvænde sand og en rød
vest leire
Keramikk viser i barren og
under nedskjering
Noe charbrent stein

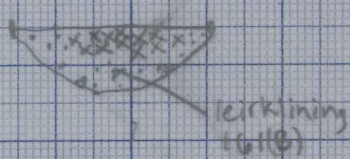
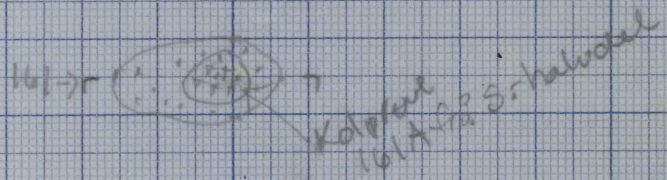
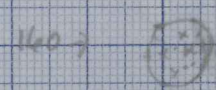

Mulig under rød

Gård, gnr./brnr., kommune/fylke		STRUKTURNUMMER
BETEGNELSE	SIGNATURER	PRØVER (kull o.a.)
MÅL i flaten:	sand brent	161A Fra plan bit
DYBDE i profil:	grus o o o o	S. del
INNHold: jordtype, kull, funn, o.a.	silt v v v v v	161B - leirklining fra profil mot N
	leire ~ ~ ~ ~ brent x x x	
	kulturljord // // //	
	kullbiter x x x kullag x x x x	Målestokk 1:80 HUSK N-pil
Kokst.vol(bøtter):	stein o brent (x)	Dato: 9.6.99 sign. B.F.

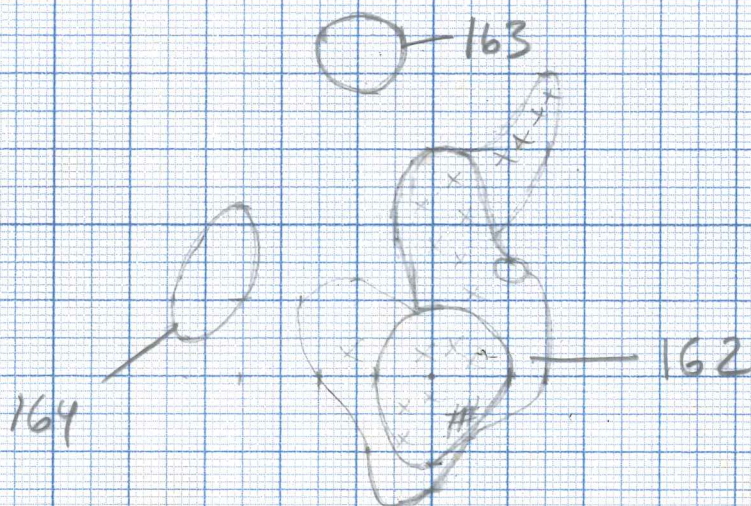

Skildring: Mark brun sand/silt, m/s spredte kullbiter. S-del har særskilt mykere kol i midten.
- Utan sammenheng med Kvarandre.

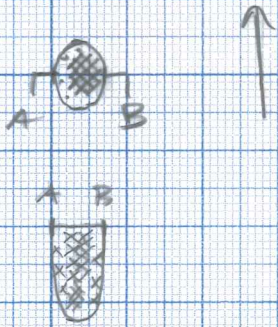
Skildring profil 161:
Ein del kol og kolhaldig sand/silt. Fann ein bit leirklining i profilen.
Vanskeleg å avgjere om dette er eit holpehol...

Gård, gnr./brnr., kommune/fylke		STRUKTURNUMMER 162, 163, 164
BETEGNELSE	SIGNATURER	PRØVER (kull o.a.)
MÅL i flaten:	sand brent	
DYBDE i profil:	grus o o o o	
INNHold: jordtype, kull, funn, o.a.	silt v v v v v	
	leire ~ ~ ~ ~ brent x x x x	
	kulturjord // // //	
	kullbiter x x x kullag x x x x	Målestokk 1:20 HUSK N-pil
Kokst.vol(bøtter):	stein o brent (x)	Dato: sign.

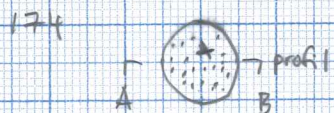
Gård, gnr./brnr., kommune/fylke		STRUKTURNUMMER 172
BETEGNELSE STOLPEHULL	SIGNATURER	PRØVER (kull o.a.)
MÅL i flaten: 13x18 cm	sand brent	172 kull
DYBDE i profil:	grus o o o o	
INNHold: jordtype, kull, funn, o.a.	silt v v v v v	
STERKT KULLHOLDIG	leire ~ ~ ~ ~ brent x x x	
	kulturjord / / / /	
	kullbiter x x x kullag x x x x	Målestokk 1:20 HUSK N-pil
Kokst.vol(bøtter):	stein o brent (x)	Dato: 4/6 sign. UM

172

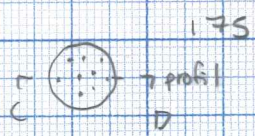
Starkt kullholdig hull
eller liten stolpe. Klart
markert

Gård, gnr./brnr., kommune/fylke		STRUKTURNUMMER
BETEGNELSE 2 Stolpar?	SIGNATURER	174 og 175 PRØVER (kull o.a.)
MÅL i flaten:	sand brent	
DYBDE i profil:	grus o o o o	
INNHold: jordtype, kull, funn, o.a.	silt v v v v v leire ~ ~ ~ ~ ~ brent x x x	
	kulturjord // // //	
	kullbiter x x x kullag XXXX	Målestokk 1:20 HUSK N-pil
Kokst.vol(bøtter):	stein O brent (X)	Dato: 11.6.99 sign. B.7

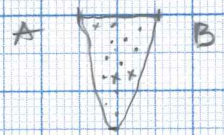

N
↑

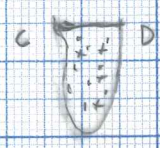
* Skilning 174:
Rund-
Mørk brun silt - ein
Kolbit.

Rund.
Mørk brun silt/sand

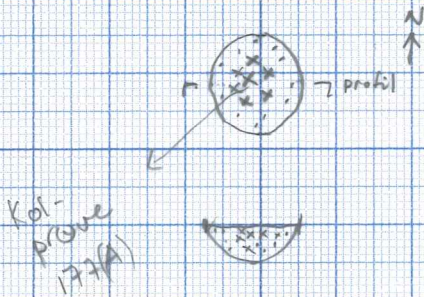

A-B - Mørk brun silt/sand
med spredte kolbiter

C-D - Mørk brun sand/silt
med kolpartiklar

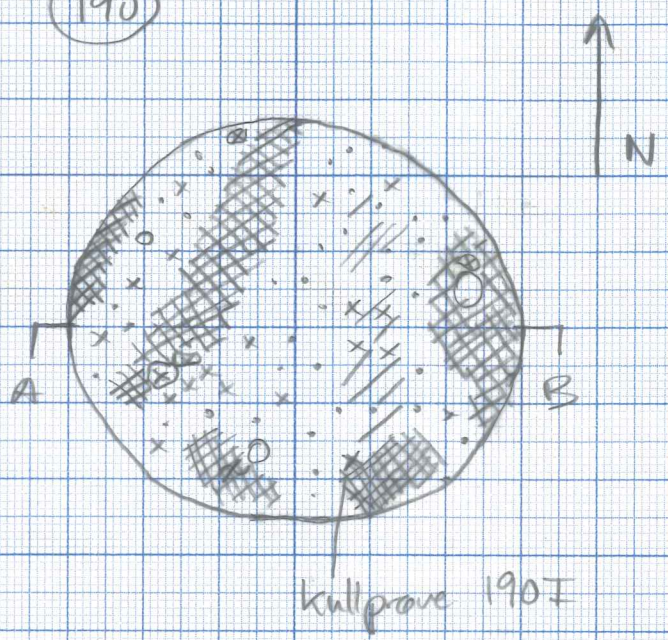
Gård, gnr./brnr., kommune/fylke	stipe	STRUKTURNUMMER
BETEGNELSE Stalpehol/stokk	SIGNATURER	177
MÅL i flaten: 26 x 26 cm	sand brent	PRØVER (kull o.a.)
DYBDE i profil: 10 cm	grus o o o o	177(A): Frå S. halvdel
INNHold: jordtype, kull, funn, o.a.	silt v v v v v	
	leire ~ ~ ~ ~ brent x x x	
	kulturjord // // //	
	kullbiter x x x kullag x x x x	Målestokk 1:20 HUSK N-pil
Kokst.vol(bøtter):	stein o brent (x)	Dato: 1.6 sign. B.T

* Skildring: Rund form - i midten
eingod del Kollbitar - elles mørk
brun silt/sand.

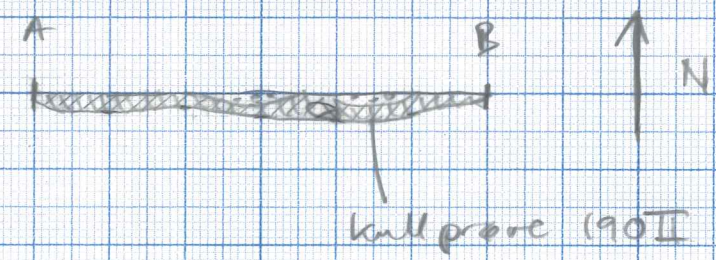
* Skildring: Mørk brun silt/sand
med Kollbitar

190

Kokegrop, rund. Flere sterke kullholdige partier med store kullbiter. Noe sliperbrent stein i overflaten. Ellers humusblandet sandjord.
Brent leire synlig i overflaten. Overflaten av grøntemåking, derfor noe adlelagt i toppen.

kullprøve 190I

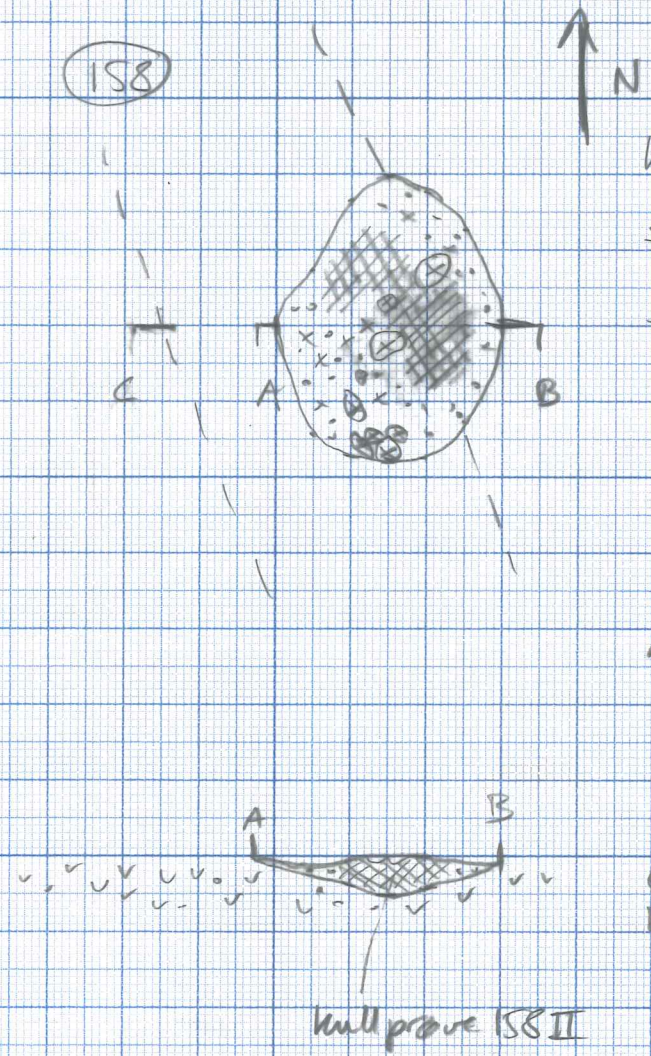

kullprøve 190II

Svært grunn. Antageligvis bunnen av en kokegrop. De to sandlagene synes at være ble overlijet av antagelig maskin. Små menader sliper stein. 7-8 cm på det dybeste.

Gård, gnr./brnr., kommune/fylke	SIGNATURER	STRUKTURNUMMER
		190, 213, 158
BETEGNELSE		PRØVER (kull o.a.)
MÅL i flaten:	sand brent	190 I (kull) fra S del
DYBDE i profil:	grus o o o o	190 II (kull) fra profil
INNHold: jordtype, kull, funn, o.a.	silt v v v v v	213 I (kull) fra profil
	leire ~ ~ ~ ~ brent x x x	158 I (kull) fra S del
	kulturdjord / / / /	158 II (kull) fra profil
	kullbiter x x x kullag x x x x	Målestokk 1:20 HUSK N-pil
Kokst.vol(bøtter):	stein o brent x	Dato: 17/6 sign. LH

158

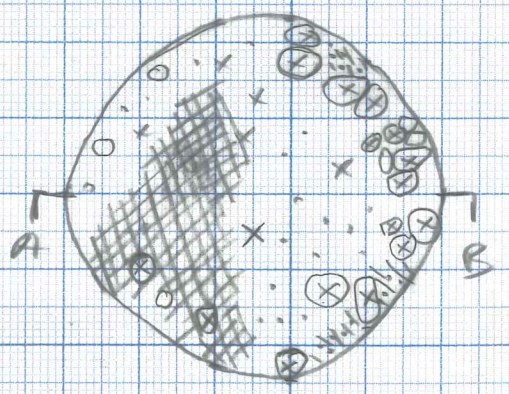

Kokegrop, noe uregelmessig. Stipele ligger markert en anlig høy / godt som kokegropa ligger i kant. Det er noe uklart hvilke som er piner. Noen nye sliperbrent stein i overflaten. Mye kull i midten, men utflytende partier med stokesand-innslag i kantene (spelt og partier)

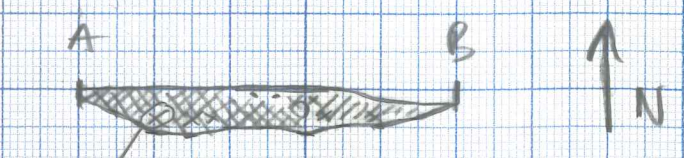
kullprøve 158II

Grunn kokegrop. 10 cm på det dybeste. Mye borte i overflaten i V og Ø. Det rød ved snittet, ikke mulig å påvise nær høy / godt nær kanten er dette heller rester etter et speltet underlag. Se 1/6 bøtte voldsin 1/2 grop

213

Kokegrop, rund. Noen å mye kull, ganske mye sliperbrent stein. Noe rødbrunt sand enkelte steder i kanten

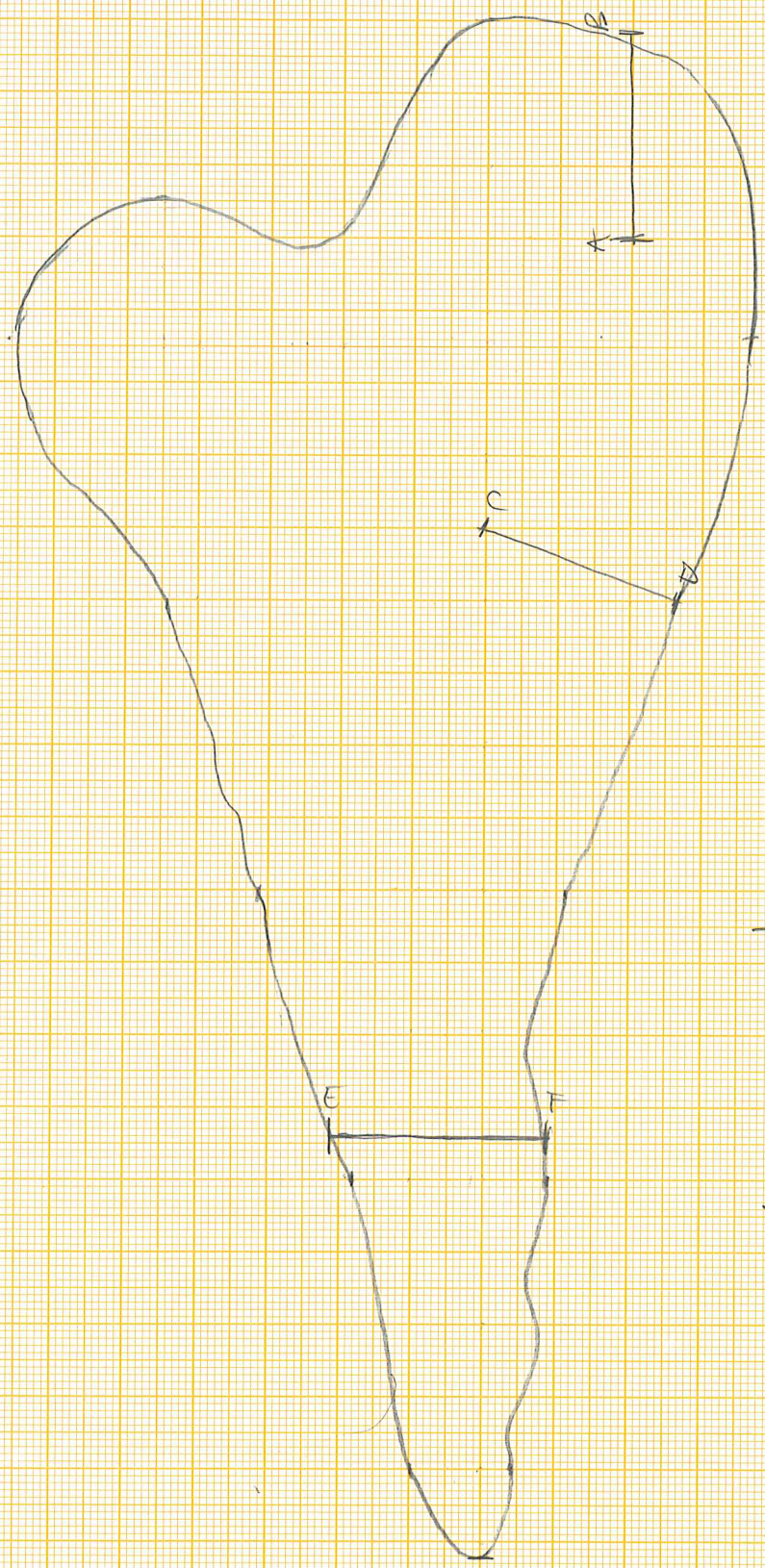

kullprøve 213I

12 cm på det dybeste. Kraftig part med kull i V, mest humusblandet masse i Ø. Endel av overflaten fjernet i Ø. Ca 1/3 bøtte kullstein per 1/2 kokegrop

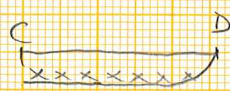
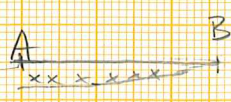
PRINSIPPSKISSE AV S10 (KEG. NR.)

1:50 LM

ØV : 10,60m
NS : ca 5m

Trekant-formet ned-
slipning bestående
av kullholdig
sand. Noen mindre
kullbiter, men
overveienle kull-
stør, lite stein.
Ser ut til å være
vasket ut fra
toppen, dette passer
også med terrengets
helling. Profiler
er dypest i snittet
C-D, og grunnest i
E-F. Kullmule?
Weppe.

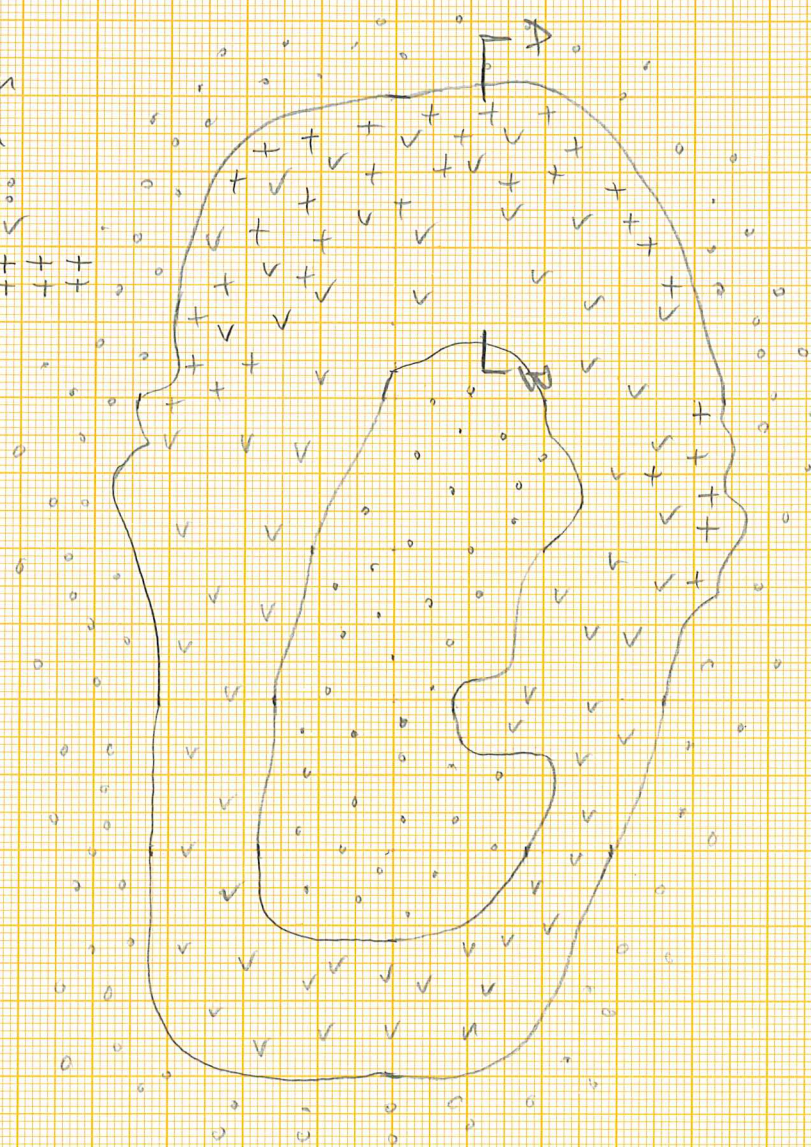

PRINSIPPSKISSE AV S 11 (REG. NR)

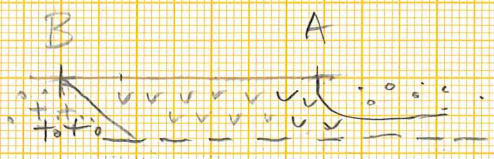
1:50 UM

ØV: 6,50 m
 NS: 3,90 m
 SAND :::::
 SILT vvvvv
 JERNVIF+++++

Oval struktur
 Arrist som
 fotgrøft / grav-
 hule. Naturlig
 silt / lønne, men
 former kunne
 minne om grøft.
 Ikke stein eller
 kull.
 Jernutfelling lags
 kanten i Ø
 leges seg klart
 mot den om-
 kringliggende lys
 guld sanden
 p.g. a det høye
 fukt innholdet.
 Tydelig masse-
 forskjell, men
 ikke nedgravning
 (se profil)

Ikke gerd
 dypete, fortsetter

Avgrænsningen nedover nklar, men
 det framkommer klart av
 det skrå masse skillet i Ø at det neppe
 dreier seg om en fotgrøft
 Masse skillet i V bøyer av, slik at det
 ser ut xl a dreie seg om en sandlønne
 i en siltlønne